

Volledige werken. Deel 13

Pieter Frans van Kerckhoven

bron

Pieter Frans van Kerckhoven, *Volledige werken. Deel 13*. L. de Cort, Antwerpen 1873

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/kerc007voll14_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de [gebruiksvoorwaarden](#).

Gedichten en balladen⁽¹⁾

Gedichten.

Aan mijne lier.

o Gij die, wen mij 't jeugdig hart
 Zijne eerste driften deed gevoelen.
 Die, wen mij drukte de eerste smart,
 Door harmonij den brand deed koelen,
 Die zengend woedde door mijn bloed;
 Gij die mijn ziel, door zachte tonen,
 In hooger sferen vaak deed wonen,
 Geschenk des hemels, wees gegroet!

Ben ik geen vorst op 't kunstgebied
 Of kan ik, op uw heilge snaren,
 Het geestontzettend hemellied
 Niet zingen bij der engelen scharen;
 Toch waart gij, lier, mij immer zoet,
 En mocht ik andren niet verrukken,
 Mijn eigen smart toch voelde ik bukken....
 Geschenk des hemels, wees gegroet!

Wanneer, nog jong, het ongeluk
 Mij aangreep, met zijn gloënde tanden
 Mijn schoonste droomen trok aan stuk
 En woedde door mijne ingewanden;
 O dan, dan deed uw toon mij goed
 En zalfde mijne diepe wonden:
 Gij waart me een troostster in die stonden.
 o Lier, wees eeuwiglijk gegroet!

(1) Onder dezen titel gaf P.F. Van Kerckhoven in 1846 eene verzameling zijner beste gedichten uit.

Wanneer des werlds vuige stem
 Mij, zwakke, poogde meê te sleepen,
 Hoorde ik uw spraak op hooger klem
 En heb u hoopvol aangegrepen;
 En gij, gij koeldet dan den gloed,
 Den vuigen gloed der wereldlusten,
 Die vaak de kalme ziel ontrusten. -
 Geschenk des hemels, wees gegroet!

En wen een zon van reine vreugd
 Mijn ziele koesterde in haar stralen,
 Mij met de frissche kracht der jeugd
 Op 't effen voorhoofd trotsch deed pralen;
 Dan deed uw toon mij in den vloed
 Der zaligheid nog dieper zinken,
 Gij liet me aan 's hemels vreugdschaal drinken:
 o Lier, wees eeuwiglijk gegroet!

O wees gegroet; want gij alleen,
 Gij hebt mij 't nietig doen begrijpen
 Van wat me op aarde eerst glansend scheen,
 Gij hebt mijn hart, mijn ziel doen rijpen;
 Gij hebt mijn warme, bruisend bloed
 Voor heiige driften steeds doen gloeien;
 Gij wist mijn ziel aan 't schoon te boeien:
 Geschenk des hemels, wees gegroet!

Gij waart mij heilrijk, teder, zacht,
 Een steun bij nare wereldrampen;
 Gij waart me een baak in duistren nacht,
 Een schutsvrouw bij de zielenkampen;
 Gij wist mij telkens met een stoet
 Van hemelschoone droomgezichten
 't Gefolterd harte te verlichten. -
 o Lier, wees eeuwiglijk gegroet!

Geschenk des hemels, blijf mij bij,
 Zoo lang mijn ziel in 't stof zal wonen;
 Dat steeds mijn vreugd verzaligd zij,
 Mijn wee verzacht door uwe tonen;
 Heersch, kuisch en rein, op mijn gemoed,
 Blijf troostend voor mijne oogen zweven
 En laat mij, bij het eind van 't leven,
 U zingen mijnen laatsten groet!

Aan eenen broeder in de dichtkunst.

'k Heb menigmaal, mijn vriend, in woordenpraal,
 In eedlen stijl, der dichtkunst hooge waarde
 Geschat gezien. En 't was een meester, die,
 Met vuurgen gloed, mij dit geheim verklaarde,

Ten minste 't wilde doen. - Doch wat ik zocht
 En hoe ik ook die trotsche verzen schifte,
 Hoe ik die op het aambeeld der logiek
 Aan stukken smeedde, ik vond daar slechts en drifte
 En heilgen gloed met volheid uitgespat.
 't Was slechts begeestering, 't was hooge weelde,
 't Was diep gevoel, 't was rijke harmonij
 Die, bij de lezing, mijne zinnen streelde.
 Het zegde mij, dat wie die verzen schreef
 Een groote dichter was. - Maar wilde ik vragen
 Hoe 't werkelijk met de ziel eens dichters ga,
 Dan bleef het raadselboek mij toegeslagen,
 Dan vond ik niets, wat voor mij van 't geheim
 Den zwartgekleurden sluier af wou rukken;
 Dan bleef ik in vertwijfeling gebukt
 En voelde slechts 't geheim mij zwaarder drukken.
 Dan dacht ik: - Zou het waar zijn dat op aard
 Er niets zichzelf kan naar waard begrijpen:
 Is poëzij een vrucht door ons gesmaakt,
 Doch die me in hooger oord slechts kan zien rijpen?..
 En telkens viel het: ja, mij uit den mond;
 Ik stemde toe en knielde ootmoedig neder;
 'k Verhief mijn oog en met dit oog mijn geest
 En voelde mij geschraagd door englen veder;
 Ik vloog in 't ruim; de geestdrift nam mij op
 En voerde mij in bovenaardsche kringen,
 In luchtpaleizen, waar der geesten drom
 Voor Jehovah de hooge liedren zingen.
 Daar knielde ik neêr en riep in geestdrift uit:
 Verwaand is hij die in der menschen tale
 Het hooge schoon der heiige poëzij,
 Het diep gevoel wil trachten af te malen.
 O neen, geen beeld, geen woord, 'hoe zacht, hoe teêr,
 Zal aan het oog, aan 't hart der aardsche zonen
 Begrijpen doen, wat HIJ gevoelt en ziet,
 Die soms een stond in hooger sfeer mag wonen.
 O wat de dichter ook, teruggedaald
 Op aarde, in heilgen gloed en drift mag pogen,
 't Is slechts herinring, die hem noopt en spoort:
 Het echte, ware beeld is heengetogen.
 Hem klemt dan weêr des werelds ijzren band,
 Een nevelkleed is om zijn brein gespannen:
 Zijn zang is dof en weenend zijne stem;
 Want hij is uit het vaderland gebannen. -
 ô Gij, die dan zijn treurgezangen leest
 En daarin nog zijn geestdrift ziet ontgloeien,
 Begrijp dan wat zijn ziel u zeggen zou,
 Indien 't gevoel niet kwijnde in aardsche boeien.
 En denk dan eens wat of het wezen moet,
 Wanneer de geestdrift, niet slechts enkle stonden,
 Maar uren in hem leeft; wanneer hij zich
 Van de aarde en al wat aardsch is voelt ontbonden.
 O kondet gij zijn stem, zijn hoogen zang,
 ô Sterveling, dan in uwe ooren vatten!
 O kondet gij zijn geestdrift brandend zien
 En 't diep gevoel zijns geestes uit zien spatten?

Ja dan, dan knieldet ge in verrukking neër,
 Dan zou voor u de zwakke mensch verdwijnen.
 Dan zoudt ge, op 's dichters helderblinkend hoofd,
 De poëzij, dien adem Gods, zien schijnen.
 Dan zoudt ge, ja, door geestdrift diep ontsteld,
 Ootmoedig voor den dichter u verneedren,
 Voor hem wien God zoo mild geschonken heeft
 De macht om trotsche zielen te verteedren. -
 Maar, neen! geen nietig wereldling plaatste ooit
 Den voet op Gods gewijden heiligen drempel;
 Aan uitverkoornen is alleen die gunst
 Gejond; slechts hij wien op het hoofd de stempel
 Is ingedrukt van lieveling van God,
 De dichter slechts, mag bij der geesten koren
 Zich scharen en, bij 't godlijk hoog gezang,
 Zijn gouden harpe en zijne stem doen hooren.
 U, wereldling, mag slechts een hoek van 't zwaar
 Gordijn der godgeheimnis zijn geheven.
 Gij moogt slechts door een floers, dat u voor 't oog
 Gehangen is, de poëzij zien zweven.
 Voor u is steeds haar beeld met schemerlicht
 Of wel met oogverblindend waas omtogen;
 Gij voelt alleen, bij 's dichters stemme, dat
 Een hooger geest heeft boven u gevlogen;
 Gij voelt slechts dat een toon in uwe ziel
 Een andre snaar gewekt heeft en doet klinken,
 Gij ziet wel iets dat voor uwe oogen zweeft,
 En dat gij in de verte, daar, een stond ziet blinken;
 Doch meerder ziet gij niet. Uw logge geest
 Kan daar dit beeld der heilige poëzije
 Niet volgen op dit glansend zonnepoor;
 Gij vat een enklen klank der harmonije,
 En, zie, die enkle klank vervoert uw ziel.
 Die sprankel licht kan meer dan ééne wereld
 Voor u ontvouwen; 't doet u dingen zien
 Door 's hemels eeuwge schatten rijk ompereld.
 O slechts een schemer, ja, mag 's dichters geest
 Van Gods geheim zijn broederen doen kennen,
 En nooit kan hij hun, 't glinstrend rijk doen zien
 Waar zijne ziel in vrije drift mag rennen.
 Zoo is 't, mijn vriend, zoo gaat het met de kunst.
 Wat 't oog mag zien, wat 't oor ook op mag vangen,
 Het dient alleen tot voorsmaak van 't volmaakt,
 Het doet ons slechts naar 't godlijk schoon verlangen.
 Waarom dit zoo en nimmer anders is,
 Laat zich toch licht voor onzen geest verklaren;
 't Is Godes wet; hij toont ons hier een straal,
 Maar blijft het vuur naast zijnen troon bewaren.
 't Is met de kunst gelegen als met God:
 Wij voelen beider aanzijn in ons harte
 En weten, dat de waarheid en 't volmaakt
 Ons wachten bij het eind van 's levens smarte.
 Wanneer ons geest, van 't aardsche slijk verlost,
 Bekwaam zal zijn 't volmaakte te bevatten,
 Dan eerst ontsluit de godheid ons de woon
 Waar zijn bewaard des geestes hooge schatten,

Doch thans, mijn vriend, uit 't hooge neêr gedaald.
 Gij voelt genoeg, wat 's dichters geest kan wezen,
 Gij weet hoe hij, door hooger hand geraakt,
 Als heilige tolk voor 't volk is opgerezen.
 Gij weet dat in zijn ziel een gloënde brand,
 Door hooger wil en macht, is aangestoken,
 En dat hij op des werelds dorre plein
 Als geurige roos bij distels staat ontloken.
 Gij kent zijn toestand, vriend, gij weet hoe vaak
 Hem 't nijdig lot het teeder hart doet bloeden,
 En hoe hij soms verkwijnt in druk en leed
 En zich met gal en wrange brood moet voeden. -
 Neen! niet voor u wil ik mijn droeven toon
 Verheffen en de geeseloede klemmen
 In vastgesloten vuist: 'k zag dikwijls reeds
 Uw oog in zilte, heete tranen zwemmen.
 En toch, gij ook, gij hebt het hemelsch vuur
 Van kindsbeen af in 't harte voelen blaken;
 Gij hebt reeds lang, bij 's werelds woest' orkaan,
 Den stengel van uw jeugdige bloem zien kraken;
 Gij hebt zoo vaak uw hemelzachte stem,
 Bij 't stormgeloei en 't huilen van de winden.
 Verdoofd gevoeld; met wanhoop in de ziel
 Gezien dat 's werelds laffe, lage ontzinden
 U als een dweeper hebben aangestaard,
 Uw treurgezang als ijdele woordenklanken
 Geschat en, in hun blinde werelddrift,
 Slechts wisten u met lagen smaad te danken! -
 Voor u dan niet; maar voor dit volk dat laf
 De kunst miskent, den dichter durft verachten
 En spotten met zijn woord, en lachend hem
 Op 't outer der vergetelheid durft slachten;
 Den wereldling alleen wil ik mijn stem
 In de ooren dondren en zijn harte treffen,
 Het zengen door een naar, een gloeiend woord
 En trachten hem zijn schand te doen beseffen.

Zeg, wereldling, ziet gij dien jongling daar
 Langs duisterzwangre paden henen glijden,
 Ziet gij hoe hij den zwaren schedel bukt?
 Ziet gij dat woord daarop geschreven: LIJDEN?
 Ziet gij die wangen van hun blos beroofd?
 Dien mond, waarop een glimlach schijnt te zweven,
 Een bittere glimlach, ja, een lach waarin
 Een gansch geschicht van droefheid is geschreven?
 Een glimlach, ja, waarin een diepe vraag
 Ligt opgesloten, waar men in kan lezen?
 Hoe menig alsemdrop des levens kelk
 Ontvangen moet om overvol te wezen.
 Zeg, ziet gij hoe zijn boezem hijgt en klopt,
 Hoe 't brandend bloed zijne aderen doet zwellen
 En welk een diep, en welk een naar gezucht
 Bij poozen uit dien boezem op komt wellen? -
 Zijn oog alleen blinkt helder als een star,
 Die men des nachts aan 's hemels trans ziet schijnen,

En toont ons klaar wat leven in hem woont,
 Ofschoon het gansche lichaam schijnt te kwijnen.
 Die jongeling dwaalt eenzaam hier op aard;
 Gij vindt hem niet in 's werelds dwaze kringen;
 Hij vlucht uw stem, uw valschen schaterlach
 En weet zich staag aan het gewoel te ontwringen.
 Weet gij waarom hij zoo het duister zoekt,
 Waarom hij zich te midden van de menschen
 Een woestenijschept, de vreugde vlucht,
 Waar and ren staag met hijgend hart naar wenschen?
 O, neen! Gij weet het niet. - En echter was
 Zijn geest toch zulk een onheil niet beschoren:
 Hij, lieveling der natuur, hem was bestemd
 Op 's levens pad slechts bloemen op te sporen. -
 Zoo wit als frissche sneeuw, die op de kruin
 Der bergen rust; zoo zacht als geurige rozen
 Die in het veld, door warmen zonnestraal
 Gekoesterd, op haar stengel staan te blozen;
 Zoo klaar als morgendauw die aan het blad
 Der frissche struiken wieglend hangt te blinken
 En leven, vruchtbaarheid aan d'aarde brengt,
 Die 't kristallijnen vocht mag binnen drinken;
 Zoo blijde als 't duivenwicht, dat voor het eerst
 Het vlakke ruim der heemlen mag doorklieven
 En dartlen naast zijn moeders wakend oog;
 Zoo rein als de eerste blik van twee gelieven, -
 Zoo rein ook was zijn hart, zoo blij zijn ziel,
 Zoo frisch zijn wang, zoo streelend de eerste zangen,
 Zoo zuiver zijn gemoed, zoo lieflijk 't woord
 Dat me uit zijn gullen mond eerst op mocht vangen.
 O glansend was hij, ja, zoo als de ziel
 Uit 's hoogen Scheppers handen neêr mag dalen,
 En hem was 't lot beschikt om op onze aard,
 Als hooger geest, bij zijne broërs te pralen.

De kunst is vreugdgevoel, haar grootste doel
 Is rein genot en weelde op aard te teelen;
 Het is een gunst door God ons toegeschikt
 Om onzer ziele wonde en wee te heelen.
 En hem, den dichter, hem, den tolk der kunst,
 Was ook die taak beschikt, zijn geesteskrachten
 Moest hij gebruiken om der broedren smart
 En zielewee en lijden te verzachten. -
 Die taak was hem bekend; hij stapte blij
 En krachtvol in den stoet der wereldlingen,
 Hij reikte hun de hand met liefde toe,
 Begon zijn lied, zijn vreugdelied te zingen,
 Eilaas! zijn stem, zijn zachte melodij
 Vloog op den aâm der woeste dwarrelwinden;
 Geene aandacht wekte hij; men nam zijn zang
 Voor 't dwaas geluid, de klanken eens ontzinden.
 Men lachte met zijn stem en met zijn woord;
 Hoe hoog hij ook zijn hemelzachte tonen
 Wou klimmen doen, zijn zang drong nimmer door
 Tot 't vadzig, ledig hart der aardsche zonen. -

Dit zag hij en zijn diepgevoelig hart
 Ontvong een harden schok, zijn blik viel neder,
 Zijn boezem klemde toe, zijn zachte stem
 Verdoofde, en 't klaar, het zoet geluid, het teder,
 Het zalige gezang werd in zijn breede borst
 Op eens gesmoord; hij moest den stoet ontvlieden,
 Den laffen wereldstoet, waarop zijn geest
 Door zuivre, heilge kunst niet mocht gebieden.
 Toen zocht hij de eenzaamheid en de eerste traan
 Ontvlood met wee aan zijn' benepen oogen;
 Zijn boezem zwol, zijn schedel bukte neer:
 Eene schoone schim was van hem weggetogen....
 Toen zuchtte hij: - o 't was een droombeeld slechts,
 Die liefde die mij in den boezem vlamde,
 En me ieder schepsel wilde omarmen doen
 En die de spot met éenen lach verlamde.
 't Was geestbegoocheling, 't was valsche droom.....
 Neen, valsch toch was hij niet, o neen, de deugden,
 Het erfdeel van den hemel die mij schiep,
 Zijn geen bedrog! Bij God alleen zijn vreugden,
 Zijn vreugden voor vergankelijkheid bewaard:
 De bloem der ziel kan door haar kleur niet liegen,
 Besluit geen gif, zoo vaak bij 's werlds bloem
 Te vinden! Neen, God kan mij niet bedriegen....
 Maar waarom dan, mijn geest, waarom kunt gij
 Met 's hemels taal uw broedren niet behagen?
 Is dan de mensch zoo diep gezonken, dat
 Zijn oor geen zuivren toon meer kan verdragen?
 Heeft Satan dan zijn troon op aard' gevest
 En doet hij alles op zijn wenken knielen,
 Draagt ieder dan zijn zwaar, zijn brandend juk,
 Bestaan er dan op aard geen zuivre zielen,
 Geen reine harten meer? Heeft een orkaan,
 Uit 's afgronds kuil op aarde losgebroken,
 Het al verstroeid, in dwarling neêrgebonsd,
 Der menschen heil en rein genot verbroken?
 Of heeft een wind, met peststof opgevuld,
 De zielen van mijn broederen omgeven,
 Haar krank gemaakt, het echt gevoel verdoofd,
 Gedood 't beginsel, d'oorprong van hun leven!....
 Vertwijfeling, o God! ontstelt mijn brein;
 't Wordt alles duister, weiflend voor mijn blikken;
 Wat zijn die kleuren daar, die valsche toon,
 Wie uit die kreten die mijn ziel verschrikken?
 Is dit, is dit de stem der wereld? Zijn
 Die valsche tonen hare dichtergalmen,
 En is die reuk, die zoo de lucht verpest,
 De geur van hare heiige wierookwalmen?....
 Zoo is het - mijne ziel, gij zijt alleen
 Op aard, gij hebt geen zustrèn, geene vrienden;
 Gij spreekt een vreemde taal, wier zachte klank
 In ander hart geen wederklank kan vinden;
 Uw loopbaan, open slechts, reikt aan haar end;
 Wat wilt gij, arme, hemelzachte klanken

Doen stroomen! 't Is vergeefs, men hoort u niet.....
 Leg 't speeltuig neêr en drink daar aan dien wrangen,
 Dien giftgen beker; daar, besmeur uw kleed.
 Uw blank gewaad: het kan in hooger kringen
 Ter uwer eere zijn, hier steekt het af
 Bij 't vuile kleedsel van de stervelingen!
 O, wentel u in 't slijk, verzaak de gunst
 U door een hooger hand zoo mild geschonken;
 Ga, ga terug in 's werelds vuigen stoet,
 En maak u aan zijn giftgen adem dronken!.... -
 Doch, neen, mijn ziel, hou stand, wees fier en trotsch.
 Gij zijt van hooger afkomst, ken uw waarde;
 Gedenk dat gij in hooger sferen huist
 En dat gij zijt een banneling op aarde;
 Gedenk de taak door God u opgelegd:
 De broeder die verdoolt, blijft toch een broeder;
 Hoe verder 't lam der kudde ontweken is,
 Hoe meer het nood heeft aan een teêrvol hoeder.
 Betreur uw broedren, ja; maar dat de liefd',
 Dit kenmerk van uw innig godlijk wezen,
 Uw drijfveer blijve, dat zij immer in
 Uw woorden, in uw daden sta te lezen,
 Hoe treurig ook uw lot op aarde zij,
 Hoe vaak gij wordt met snooden voet vertreden,
 O, vloek toch niet: der liefde past geen vloek,
 En blinde drift bukt slechts voor zachte beden. -

De strijd is door, de dichter heft het hoofd
 En laat zijn blik de wereld over staren.
 't Geschapen ligt voor hem; natuur ontwaakt
 En blijft een schat van vreugden hem bewaren.
 Voor hem groeit welig kruid, de frissche stroom
 Rolt klotsend zijne zilverkleurge golven.
 Het beekje kronkelt door een lachend veld
 Tot dat het in den stroom zich voelt gedolven;
 Het pluimgediert zingt in het lomrijk woud.
 Zijn zang klimt op tot in de blauwe wolken;
 De waterval bruischt van de bergen neêr
 En stort zich in onpeilbare afgronds kolken;
 De zon prijkt aan den heldren hemeltrans
 En koestert alles, doet het leven vlieten
 In al wat zij omhelst; de nacht verschijnt
 Om met zijn dauw het aardrijk te begieten
 En weêr den gloed te dooven; 't startapeet
 Ontplooit zijn rijkdom om de duistere aarde
 En lacht den dichter toe en spreekt hem van
 Een zaalger woon, een rijk van hooger waarde. -
 Of wel de wind stijgt op en blaast en huult
 Door 't eeuwenheugend woud, en doet de boomen
 Ten gronde neigen; of een regenwolk
 Breekt open, valt op de aarde in wilde stroomen,
 Verslindt wat op haar spoor het hoofd verheft,
 Doet 's landmans hut, verwoest, ten gronde zinken,
 Breekt dam en dijken door, spoelt alles weg,
 Doet oogst en vee, des landmans hoop, verdrinken.

Of wel het zwerk betreft, de donder loeit,
 De bliksem schiet, schijnt alles te verbranden,
 En schokt het aarderijk dat davert, gilt
 En beeft tot in zijn reuzeninge wanden. -
 Dit ook, dit lacht der ziel des dichters toe,
 Die overmacht kan zijnen geest bekoren;
 Hij ziet hoe nietig dat de schepping is
 Voor hem die heerscht in bovenaardsche koren,
 Ja. dit bekoort hem, ja.... Maar waarom toch
 Blijft zijn gelaat zoo stuursch, zijn zachte wangen
 Zoo doodsbleek, waarom is zijn voorhoofd zoo
 Gefronst, waarom schijnt hij met schrik bevangen?
 Waarom is thans zijn zacht, zijn teder oog
 Zoo fier, zoo glinsterend? - O, bij de slagen
 Die zijne ziel, zijne reine ziel ontving,
 Zag hij geluk en blijdschap henen dragen,
 En eeuwig mist hij dit. - De zachte melk
 Die hij bij d'ingang van het leven proefde,
 Is thans in gal, in bittere gal verkeerd,
 En eeuwig blijft de smart die hem bedroefde.

Gij, maatschappij, gij hebt die ziel gedood,
 Gij hebt uw killige, uw ontvleeschde handen
 Op 's dichters hoofd gestrekt, het vuur gedooft
 Dat immer in zijn ziel had moeten branden.
 Gij hebt een zwarte krip geworpen op
 Zijn geest, gemaakt dat eeuwig zijne zangen
 In klacht herschapeu zijn, en dat het wee,
 Zoo lang hij leeft, zijn boezem zal omprangen.
 Gij hebt een hemel aan zijn oog ontrukkt,
 Gij hebt hem in uw modderpoel gesleept,
 Gij hebt ons van zijn blijden zang beroofd
 En hem den zuivren gorgel toegenepen. -
 Daar ligt hij als een offer neêrgeveld:
 Het misverstand, dat met zijn vuige vlerken
 De wereld overschaüwt, heeft hem geknot
 En doet zijn geest zich bij het aardsch beperken.
 Daar ligt hij neêr, ter aard, zoo als de leeuw
 Die door des jagers net zich voelt omgeven,
 Zich meer verwacht, hoe meer hij wroet en wringt,
 En eindlijk door een laffe hand moet sneven.
 Daar zit hij neêr, zoo als de vorst der lucht,
 Van zijne jeugd in ijzren kooi gesloten,
 Zijn voet aan de aard geboeid, wanneer hem God
 Het hooge rijk der sferen heeft ontsloten.
 Wat geeft hem de arendsblik die in de zon
 Zich spieglen durft, wat geven hem zijn vleuglen!
 Hij is aan de aard gesmeed en pijnigt zich
 Het hart om zijne driften te beteuglen....
 Geen wonder dan, indien hij kwijnt en lijdt,
 Geen wonder zoo hij zijne vuurge blikken
 Op de aard gevestigd houdt. Weet hij dan niet
 Dat hij zich aan zijn boei niet kan ontwrikken!....

Zoo lijdt de dichter, en zoo is hij door
 De maatschappij in kluisters vastgeklonken;

Zoo lijdt de mensch die door de godheid werd
 Met vuurger drift, met vuurger ziel beschonken,
 O, wist men eens wat dat een dichter is!
 O, kon mijn stem een genster slechts doen voelen
 Van 't hemelsch vuur, dat in zijn harte brandt
 En dat hij voelt door borst en aadren woelen! -
 De dichter slechts begrijpt wat harmonij
 Beteeknen wil; hij voelt die in zijn harte,
 Het is zijn leven, wat daar buiten loopt,
 Dient zijn gevoelige ziele slechts tot smarte.
 Zijn geest omvat wat schoon en edel is;
 Een enkel punt, een woord doet hem begrijpen
 Het diepste stelsel en zijn fijn gevoel
 Doet dra zijn kennis tot volmaaktheid rijpen.
 Hem is de wetenschap als ingestort,
 Hij voelt, hij kent die zonder lang betrachten;
 Zijn blik dringt tot het merg der dingen door,
 En alles buigt voor zijne geesteskrachten.
 Hij kent de maagd die toekomst heet; zij heeft
 Voor hem geen zwarten sluier om de leden;
 Hij is haar zoon en dikwijls troost zij hem,
 Wanneer hij haar doet hooren zijne beden,
 Of klaagt hoe hij als vreemdeling door zijn broërs
 Gerekend wordt, hoe men zijn heilige zangen
 Met laffen spot en vuigen haat beloont,
 En slechts aan dwazen waanzin blijft verhangen....

Doch ik verdwaal, mijn vriend; 'k tracht op mijn beurt
 Den dichter voor den stervling af te malen,
 Ik, zwakke muzenzoon, wiens lauwe geest,
 In hooger dichterkring toch nooit zal pralen;
 Ik die een teugje slechts aan 't gouden vat
 Der heilige poëzij heb mogen drinken;
 Wiens krachteloze stemme nimmer toch
 Bij 't harpgeluid der dichtrenschaar zal klinken.
 Mij schonk natuur die heilige krachten niet,
 Geen arendsblik, geen ijzersterke pennen
 Om, op het pad der hooge geesten, door
 Den zonneglans in 't breede ruim te rennen.
 Ik volg van verre slechts het blinkend spoor,
 Door hooger zielen in de lucht gelaten;
 Doch schoon ik in mijn vaart zoo hoog niet stijg,
 'k Kan onder mij de wereld echter laten.
 Ik sluit me aan 't koor van grooter geesten vast,
 'k Ben in hun heldren stoet en mijne zangen
 Volmaken meè de hooge harmonij,
 Zijn met de stem van grootren opgevangen.
 En 't is mij zacht indien ik soms, als nu,
 Een toon mijn doffe snaarspel mag ontwringen;
 En zachter nog is 't mij, wanneer mijn' stem
 Tot mijner broedren lof en eer mag zingen.
 Wanneer ik, zoo als nu, die eere wreek,
 Den wereldling zijn lafheid doe gedenken
 En hier of ginds een harte raken kan,
 Aan 's dichters lot, wie weet, een traan doe schenken.

Rust.

Silfen uit der heemlen sferen,
 Die in zachte wolken krielt,
 Die, in weelde neêrgezegen
 En door wellust als ontzield,
 Zacht uw blanke, tengre leden
 Uitstrekt op het golvend meir
 Van de luchte zonnestroomen,
 Daalt, daalt op mijn schedel neêr!

Komt, omkranst mij met de bloemen
 Die de rust en stille vreugd
 In uw zuivren boezem gieten,
 Komt, verzaligt mijne jeugd!
 Komt met weelderige droomen
 En bestroomt mijn matte brein:
 Daalt, daalt neder uit den hooge,
 Doet mij ook eens zalig zijn!

Weg met ijdele wereldszorgen:
 Zij verkrimpen ons het hart,
 Zij benauwen ons den boezem,
 Drenken ons met bittre smart.
 Weg met 's werelds dwaze vreugden
 En het schaterend gewoel:
 Zij, zij doen ons ziel ontstellen
 En verkreuken ons gevoel.

Stille rust en zachte vrede,
 Vrij van wrange smart en druk,
 Zijn slechts mijn verlangen waardig,
 Zijn alleen het waar geluk.
 Diep in zoete rust gedompeld,
 Neêrgestrekt in mijmerij,
 En in droomen weggezonden:
 Dat, dat is geluk voor mij!

Ach! ik smaakte vaak het zoete
 Dat men bij de liefde kent;
 Maar ik voelde ook staag de pijnen
 Die zij in den boezem zendt.
 Ach, haar beker was steeds bitter;
 Slechts de boorden waren zoet,
 En haar drank, voor 't eerst betoovrend,
 Bracht slechts branding in mijn bloed.

Rijkdom geeft ook geen genuchten,
 Hij ook brengt zijn onrust meê:
 Kommer, last en bittre zorgen
 Volgen steeds zijn stijve schreê.

Hij is vijand van den vrede,
 Hij bezwaart, verdooft ons brein;
 Hij, hij zij der vuigen looning:
 Mij moet rust en vrede zijn!

Silfen die uw blanke leden
 Uitstrekt op het glinstrend meer
 Van de lucht zonnestroomen,
 Daalt, daalt op mijn schedel neêr!
 Komt, omkranst mij met de bloemen
 Die de rust in stille vreugd
 In uw zuivren boezem gieten,
 Komt, verzaligt mijne jeugd!

Avondgedachte.

Wanneer gij soms, mijn vriend, na 't zwoegen van den dag,
 De zachtvolle avondlucht, bij zomerweêr, gingt smaken
 En langs de straten gleedt, terwijl een gulle lach
 Uw aangezicht bedekte en gij u voelde ontslaken
 Van 't looden juk, dat op uw matte lijf
 Den ganschen dag reeds wichtig had gehangen,
 Dat u het brein had zwaar gemaakt en stijf,
 Als in een klem uw lichaam hield gevangen;

Wanneer gij dan, aan Scheldes malschen, breedten zoom,
 De gulde zon in rood en purpren glans zaagt stralen.
 En grooter worden en verdwijnen in den stroom;
 O zeg, hebt gij dan in uw hart niet voelen dalen:
 De kalme rust, die met haar donzig hand
 Ons op het voorhoofd strijkt en uit den boezem
 De matheid als verjaagt, en koelt den brand
 Die onze levensbloem berooft van bloesem!

O ja, die rust is zalvend voor het hart:
 Zij doet ons pijn en zwoegen licht vergeten;
 De boezem aâmt een stond weêr, vrij van smart,
 En voelt een stond zijn kluisters losgereten,
 De stalen kring die 's daags ons hersens drukt,
 Wordt door de hand der zaalge rust ontsloten,
 Ons ziel verheugt zich en de weedom bukt:
 Wij droomen slechts aan 't zoet dat wij genoten;

Wij aâmen zacht den frisschen watergeur
 En luistren op 't geklater van de baren;
 Ons oog tuurt op de duizendvoudge kleur
 Der zonnestraal en blijft verwonderd staren.
 Wie, schilder, kan die zachte rozentint,
 Met purperglans en gulden gloed doorweven,
 Die men op 't groene vlak der waters vindt,
 Door zijne grootsche kunst voor 't oog hergeven?

O, zeg, wie maalt die glansen in de lucht,
 Die blanke rei van wolken, die daar rusten
 En, ongestoord in hare onzichtbre vlucht,
 Zoo 't schijnt, zich in den zonneglans verlusten!
 Zeg, wie beschrijft der zefirs zoelen blaas,
 Die ons verkoelt door zijne zachte kussen,
 Die ons omvangt als met een frissche waas
 En in ons ziel den heeten gloed komt sussen!

O neen, de grootste menschelijke kunst
 Is onbekwaam, hoe hoog haar vlucht moog stijgen,
 Natuur naar waard te schetsen! o die gunst
 Zal 't stoflijk brein van de Almacht nooit verkrijgen....
 De ziel alleen, in onbeperkte drift,
 Kan 't schoon van 't godlijk der natuur gevoelen;
 Doch wen zij stil staat, tast en zoekt en schift,
 Dan voelt ze dra haar heiligen gloed verkoelen.

Dan dwaalt zij ook, verliest het heilig vuur,
 Dat ze eerst zoo hevig gloeiend voelde blaken;
 Een sluier valt voor 't aanschijn der natuur:
 De ziel ook moet haar onderzoek hier staken,
 Voor haar is slechts het vol, het rein genot,
 Geen onderzoek van 't geen haar doet genieten;
 Die wetenschap, die kennis is voor God,
 Voor God alleen - Hij laat ze niet ontvlieten.

O slechts wanneer de ziel de banden slaakt,
 Die haar aan 't lichaam houden vastgeketend,
 En dan door Godes heiligen adem blaakt
 En in hem leeft - dan wordt zij ook alwetend;
 Dan zal 't gevoel, dat nu slechts als een gloor
 Van grooter licht den geest weet op te klaren,
 Ons gansch bezitten, en het glinstrend spoor,
 Waarvan wij nu een schemer nauw ontwaren,

Zal voor ons openstaan in vollen gloed;
 De ziel zal voelen en 't gevoel beseffen,
 Zich baden in des hemels eeuwig zoet
 En, vrij van al wat stof is, zich verheffen.
 Dan zal natuur en al heur wonderdaân
 Geen donker raadsel voor ons oog meer schijnen,
 Dan is het steeds een boek met open blaân
 Waar alle dwaal en twijfel zal verdwijnen.

Doch, vriend, zoo lang ons de aard geketend houdt
 En aan haar moddrig slijk houdt vastgeklonken,
 Zoo lang blijft ons begrip ook log en koud,
 En wij ontwaren slechts de rare vonken
 Die, van den gloor der Almacht neêrgedaald,
 Ons duister, neevlig tranendal verlichten;
 Wij denken ons reeds door een zon bestraald
 En 't zijn, eilaas, heur laatste flauwe schichten.

O zeg, mijn vriend, wanneer men dit betracht,
 Zijn onmacht voelt om stoffelijke werken
 Naar recht te schatten, in een donkren nacht
 Weldra verdwaalt en voelt des geestes perken;
 En dat men denkt, dat, wen ons ziel, ontlast
 Van 't aardsche kleed, het alles zal bevatten,
 Het al zal zien aan Godes besluiten vast,
 Al wat bestaat naar waard zal kunnen schatten;

O dan begrijpt men dat wij balling zijn
 En dat ons vaderland in beter oorden
 Gelegen is. Ja, dat die lichte schijn,
 Die vonken die wij somtijds zien, ontgloorden
 In hooger sfeer; dat het een teeken is
 Van 't godlijk heil dat later ons moet wachten,
 Wanneer het einde naakt der boetenis
 En wij op aard de deugd, het goed betrachten.

Ja, dit gevoel is Godes groot verbond,
 Het is de star die op de duistre paden
 Der levensbaan ons voorlicht en geen stond
 Ons ziel verlaat, hoe angstig ook beladen;
 Het is een gloed die immer in ons brandt,
 Het is een stem. Zij wekt ons wen wij slapen
 En roept ons toe: - Zie op naar 't vaderland:
 Daar is het eind waar toe gij zijt geschapen.

Tristis est anima.

De winter is voorbij - daar rijst de gulden zonne
 En schiet haar koesterende straal
 Op veld en beemden neêr; de hemelhooge boomen
 De weiden, onlangs droog en vaal,
 Staan weêr met 't groene kleed, hun prachtig kleed te pralen:
 't Herademt alles! - God, wanneer
 Zal ook een koestrend licht in mijne ziel ontgloren,
 Wanneer herleef ik, God, wanneer!

't Gevogelt doet zijn stem in breede tonen galmen,
 't Vliegt juichend door de zoele lucht,
 Of schuilt in 't jonge loof, het frissche loof der wouden,
 En slaakt zijn teedren minnezucht. -
 Wanneer, wanneer, o God! zal zich mijn stem verheffen,
 Wanneer zing ik mijn lofzang weêr,
 Wanneer voel ik mij 't hart door zacht gevoel nog treffen,
 Bemin ik ooit nog, en wanneer?

Der bloemen balsemgeur bewierookt veld en beemden
 En klimt, o God, tot in uw woon
 En mengt zich bij den geur die in de hemelzalen
 Gedurig zweeft om uwen troon. -

Wanneer, o God, wanneer draagt ook mijn ziel weêr bloemen,
 Wanneer ontluikt mijn harte weer;
 Wordt ooit mijn woord nog zacht en heelend als de balsem
 En zeg, o goede God! wanneer?

Of zal die koude nacht mij eeuwig 't licht ontstelen,
 Zal ik, met 't looden pak belaên,
 Door duisternis omgord, zoo immer blijven dwalen,
 Verdolen op des levens baan?
 o God! gij die zoo mild het leven weêr doet vlieten
 Door al 't geschapen, zeg, wanneer
 Zal weêr uw adem door mijn dorren boezem vloeien,
 Wanneer herleef ik, God! wanneer!

De toekomst.

Aan mijnen vriend B.K.

Gij ook dan, lieve vriend, gij voelt uw geest
 Ontzet en als verdoold op duistere paden;
 De toekomst schokt uw hart en ziel - gij vreest
 Of wel gij hoopt. - Uw geest blijft immer waden
 In diepe twijfeling, in eeuwig schemerlicht.
 Gij denkt: een schooner zon zal eerlang dagen
 En glansen op ons donker tijdsgewricht;
 De toekomst, ja, belooft ons blijder dagen.
 Wij lijden thans des twijfels zware pijn;
 Het is een nare stond van heete koortse;
 Doch in 't verschiet zien wij den klaren schijn,
 Het zalvend licht van eene gloènde toortse.

Mijn lieve vriend, ik dacht een stond als gij;
 Ik ook, meende in de verte een woord te hooren,
 Een bode van het einde van ons lij,
 Een licht te zien den nevelkring doorboren.
 Ik luisterde ook naar 't opgeblazen woord
 Van hen die zich als Messias verkonden,
 Ik ook, ja, heb hun stelsels nagespoord;
 Doch stelsels slechts heb ik er in gevonden.

Weet gij, mijn vriend, weet gij wie dat dien lust,
 Die zooveel zielen reeds heeft aangegrepen,
 Het eerst gevoeld heeft? Zeg, weet gij wie 't hart
 En 't brein zich 't eerst heeft voelen medeslepen;
 Weet gij wie met den vinger naar het Zuid
 Of naar het West het eerst heeft durven wijzen,
 En zeggen: daar, daar ligt de toekomst vast,
 Daar moet geluk, verlichting eens uit rijzen?

Weet gij wie eerst een woord van klachten vol
 Heeft durven uiten, en door treurge blikken
 En laffe ontmoediging, het hart der jeugd
 Ontsteld heeft, voor het heden heeft doen schrikken?
 O. dit, dit was een wezen zonder ziel,
 Een waatrig brein dat zenuwkracht ontbeerde,
 Een waanvol mensch, een zwaar bekleemde geest,
 Wiens flauwe ziel zich nutteloos verweerde. -
 Gij hebt wel soms, op uwe wereldbaan,
 U door die halve geesten zien begroeten,
 Wiens bekkeneel bekrompen is en plat,
 Die als de mol in de aarde moesten wroeten
 En nimmer 't oog verheffen tot de zon
 Of tot den glans der klare hemellichten;
 Wier 't diep gedacht ontzegd is en die toch
 Hun voet op hooge paden willen richten.
 O, zeker is er dan, bij dit gezicht,
 Een droef gedachte in uwe ziel gevaren;
 Gij hebt gelachen met den zwakken mensch
 Die volgen wilde 't spoor der adelaren.
 Welnu, het zijn die laffen, lieve_vriend,
 Die, diep verwaand, hun zwakheid nimmer voelen,
 Die zich verliezen in een hooge vlucht,
 Door 't licht verblind, in duistren nevel woelen.
 Hun geest, die 't heden nauwelijks bevat,
 Wil, onbeschroomd, 't toekomstige doorbooren;
 Zij scheppen zich een doolhof, waar zij dra
 Het pad verliezen en belachlijk gaan verloren.
 En dan begrijpen zij hun eigen geest
 Niet meer; zij tasten rond en zij verdwalen,
 Hun brein wordt zat, en in dien kranken staat
 Gaan zij 't geheim der toekomst ons verhalen.
 Zij kennen, ja, Jehovahs raadsbesluit,
 Zij stellen zich als Godes waar profeten;
 Hun stem is dondrend - en voor het gemeen,
 Zijn zij door Godes geest bezeten.
 O zij, zij zien door 't neevlig duister heen,
 Zij voelen met de hand wat zij verlangen
 En scheppen droomen, in wier listig net
 De onnoozle zielen zich verhangen.
 Ik heb dit net, mijn vriend, aan stuk gescheurd,
 Ik heb die poetsmakers leeren kennen,
 Ik heb het valsch, het slibbrig pad gezien,
 Waar zij hun ros in blinden drift op mennen.
 En waarom toch zich in der toekomst zwart
 Verliezen? Waarom toch en geest en krachten
 Verspillen in een nutteloozen droom,
 En willen 't onbegrijpelijk betrachten.
 Waarom altijd den blik omhoog gericht
 En willen Godes raadsbesluiten schiften,
 Waarom den geest verleiden door bedrog
 En zoo verspillen 't vuur der schoonste driften?

Het grootste kwaad, het ongeluk des mensch
 Is slechts verwaandheid. - Zij, zij schendt de harten,

Onteert wat heilig is, bereidt der ziel
 Een opgepropten kelk van wrange smarten.
 O, wee aan hem, die eens dien giftgen drank
 Genuttigd heeft, die eens zijn reine lippen
 Heeft nat gemaakt aan dit verleidend gift;
 Want hrj, hij zag zijn eeuwig heil ontglippen.
 Voor hem wordt de aarde een nare woestenij;
 Hij ziet niet meer waar hij zijn loome schreden
 Kan nederzetten; hij, hij ziet zichzelf slechts:
 Verwaandheid kan men nimmer overreden.

O, wijzer is hij, ja, die 't heden kent,
 En die zijn geest naar 't heden goed kan schikken;
 Die nimmer wenscht wat de aard niet geven kan,
 En nimmer voor de toekomst zich voelt schrikken;
 Die elke vrucht, die hem het aardrijk biedt,
 Met zuivren zoeten wellust stil kan smaken;
 Wiens geest bevredigd is en blij; die nooit
 Voor 't ongekende het gekend wil laken.
 Gelukkig die, bij eiken morgenglim,
 Zijn hart in gulle vreugde voelt ontgloren,
 Met welgevallen op zijn broedren ziet,
 En door hun vreugd zijn vreugde voelt herboren.
 Voor hem ontplooit natuur haar rijkste kleed,
 En schenkt in overvloed haar milde gaven;
 Voor hem ontspringt de klare waterbron:
 Hij kan zijn hart aan 't rijkste schoon gaan laven.
 De zon is koestrend voor zijn sterke leen;
 Zij rijpt voor hem de frissche fijne vruchten;
 Voor hem de druiventrosch, die lacht en bloost;
 Voor hem de frissche kalmvolle avondluchten;
 Voor hem de bloem, die in het groene veld
 Haar geur verspreidt, als heiige wierookwalmen;
 Voor hem de zang van 't schelle pluimgediert,
 Wiens stemmen door de breede vlakke galmen.
 Voor hem de wind, die door de blaadren suist;
 Voor hem het frissche schauw der groene boomen;
 Voor hem 't gemurmel van de klare beek
 En 't zacht gebruisch der diepe waterstroomen;
 Voor hem de kalme ruste van den nacht;
 Voor hem alleen de zachte manestralen;
 Voor hem de glans van 't hemelsch startapeet,
 Waarmeê de lieve, zoele nacht mag pralen.
 Voor hem alleen de zuivre hartzucht,
 Die uit eens meisjes teêrgeliefden boezem
 Zich bevend dringt; voor hem de heiige min,
 Des levens bloeme rijkste en eelste bloesem.
 O, ja, voor hem alleen is 't waar geluk:
 Hij proeft en smaakt wat andren moeten derven.
 Tevredenheid is, ja, zijn grootste schat:
 Hem is het leven zoet en zacht het sterven!

O, zeg mij, vriend, of dat een ijdele droom
 Ons 't wezenlijk uit 't oog mag doen verliezen,
 En of ge een weg, die duister is en eng,
 Voor eenen lichten, breedden zoudt verkiezen.

O, neen, niet waar? Welnu, waarom dan ook
 Het zichtbaar steeds voor het onzichtbaar laten?
 Waarom 't gedacht der toekomst toegewijd
 En, als niets waard, het tegenwoordig haten?
 Of denkt gij dat ons stoflijk tijdsgewricht
 Geen stof genoeg tot denken aan kan bieden,
 En dat een geest, die hooge kracht bezit,
 Moet onvermijdelijk in de toekomst vlieden?
 Zoo gij dit denkt, dan dwaalt gij wis, mijn vriend,
 Dan is het ware voor uw oog verdwenen;
 Dan weet gij niet wat 't woord beschaving zegt;
 Dan heeft der waarheid zon u nooit beschenen.
 O, weet het! niets kan meer der menschen geest
 Verlichten dan 't nauwkeurige betrachten
 Van 't geen bestaat, van 't geen men ziet of doet:
 Slechts dit alleen kan onzen stand verzachten.
 O, werken, werken steeds, gedurig werken, vriend;
 Ziedaar wat onze stappen goed kan richten,
 Ziedaar wat vasten voortgang maken doet,
 Ziedaar den steun van alle tijdsgewrichten.
 Dan, zelfs, wanneer de geest een slechte baan
 Is ingetreden, moet hij verder wandlen,
 Totdat hij ziet waartoe zijn poging strekt,
 En hoe hij 't kwaad in 't goede kan verwandien.
 Dit stelsel kan u, op het eerste zicht,
 Als lichte taal, als ijdele woordenklanken
 Voor de oogen springen; doch de maatschappij
 Heeft daar alleen heur voortgang aan te danken.
 Bedenk het goed, mijn vriend, en zeg mij, is
 De Toekomst niet 't vervolgen van het Heden?
 Is het geen boek, waarvan wij ieder woord
 En iedren zin met aandacht thans ontleden
 En schiften kunnen? Is het niet aan ons
 Het woord, den zin in 't heilig boek te schrijven,
 Te zeggen wat voor 't late nageslacht
 Als waarheid en als regeltucht moet blijven?
 O, dit, dit is een heilige taak en plicht,
 Van God en van natuur ons voorgeschreven,
 Een plicht, waarvan wel eens het laag verzuim
 Der laffe ziel zal worden aangewreven.
 O, ja, wel eens zal God een zwaren vloek
 Op 't laffe, weeke volk doen nederschieten,
 Dat aan de toekomst droomt en werkeloos,
 Den kostbren stroom van 't heden heen laat vlieten.
 De toekomst is, mijn vriend, wat men ze maakt.
 Wij wonen in der vaadren geestpaleizen,
 En voegen bij wat hier of ginds ontbreekt,
 En trachten het gebouw doen hoog te rijzen.
 Niet altijd treffen wij dit hooge doel,
 Want soms gebeurt het, dat wij, onverschrokken,
 Een nieuwen steen, een zwaar arduinen kap
 Doen steunen willen op verduurde brokken.
 En dan, dan stort wel soms het gansch gebouw;
 Maar dan ook denkt men om 't geheel t' hervatten,
 En uit verdelging ziet weldra het oog
 Een bron ontstaan van onverwachte schatten.

Zoo, vriend, zoo heeft ons roemrijk voorgeslacht
 Gehandeld; zoo, zoo deden onze vaadren.
 En, zeg mij, blinkt hun naam niet trotsch
 Met glans omhuld in 's lands historie blaadren?
 En waarom dan dit voorbeeld niet gestaafd?
 Waarom den geest in droomerij begraven?
 Waarom den blik op 't werkelijk niet slaan?
 Waarom de ziel aan 't wezentlijk niet laven?

O, moed, dan, vriend! den blik ter aard gewend
 En neergedaald uit nevelige wolken,
 Uw geest bevredigd, uwen plicht geleerd,
 En meëgeslaafd aan het geluk der volken.
 O, trachten wij, mijn vriend, om slechts onze eeuw
 Ons neetlig, donker tijdstip te begrijpen;
 O, werken wij met moed, om voor ons kroost
 Een milden, rijken oogst eens te doen rijpen.
 Genieten wij hetgeen de vaadren ons
 In wetenschap en rijkdom achterlieten,
 En zorgen wij dat voor de naneef eens
 Een rijker bron van weelde nog mag vlieten.
 Dan, vriend, dan zal het late nageslacht
 Ons moeilijk tijdsgewricht uit 't harte zegnen;
 Dan zal het, op ons glinstrend spoor geleid,
 Met vreugd zijn eigen tijdvak ook bejeegnen.

Aan mijne afgestorvene zuster.

O, neen! geen klacht ontsnappe ons boezem,
 Geen doffe toon klimme uit ons hart;
 Geen zwarte krip omspanne ons harpe,
 Geen zucht getuige hier van smart!

Weiho! ik ook zou tranen plengen
 En weenen om een reine ziel,
 Die thans in zaalger sfeer mag wonen,
 Wie 's levens ijzren juk ontviel!

Neen, zuster, neen! 'k zal uw geheugen
 Dien lagen aardschen smaad niet doen;
 Ik zal uit eigenliefd niet weenen;
 'k Wil anders, ik, de liefd bevroên.

De koude wereld, ja, zou zeggen:
 'Zij was ons heil, ons eenige schat;
 Zij was ons hoop en steun en weelde
 Op 't donker, moeilijk levenspad;

Zij was het licht van onze blikken,
 Zij was het leven van ons hart,
 Zij was het voorwerp onzer vreugden
 En troost voor onze zielesmart.

En, zie, de dood heeft ze ons ontnomen,
 Van onze zijde weggerukt;
 In 't bloeiendst harer lentedagen
 Ze van den stengel afgeplukt.....'

Neen, zuster, neen, ik wil die klachten,
 Ik wil dit laffe wereldsch woord
 In mijne zangen niet herhalen:
 Ons liefde woonde in hooger oord!

Wat geeft het, dat uw lichaam daalde
 In 't koude, killige aardsche graf:
 Gelukkig wie, als gij, o lieve!
 Zoo vroeg mag einden de aardsche straf!

Wat geeft mij dat uw engelenwezen
 Zijn rozenblos verloren heeft;
 Wat geeft mij dat uw hand verdroogd is
 En niet meer in mijn handen beeft;

Wat geeft mij dat uw fijne lokken,
 Zoo zwart als blinkend ebbenhout,
 Haar glans verloren en uw boezem,
 Van vuur ontbloot, werd kil en koud.

Wat geeft mij dat uw tengre leden,
 Uw hemelschoone silfenleest,
 Den wormen zij ten prooi geschonken
 En dat uw lichaam is ontgeest!

O, 't was geen lichaam dat ik minde,
 't Was geen vergankelijk wereldschoon,
 Waaraan mijn ziele was verbonden....
 Ik zag uw ziel en niet haar woon;

Ik minde uw ziel en slechts uw ziele;
 Ik kleefde aan haar, zooals het veil
 Zich vasthecht aan den stam der boomen
 En met hem sterft of leeft in heil.

Toen gij nog leefdet aan mijn zijde
 Dan zweefden onze zielen t' saam,
 Dan waren we in gedacht vereenigd,
 En onze wil had ééne naam;

En toen de dood uw ziekbed naakte,
 Uw levensdraad voor eeuwig brak,
 Dan was ik ver van u; doch 'k voelde,
 Alsof ook iets mijn leven brak.

Ik klom met u tot voor Gods trone
 En smeekte daar in ootmoed: - 'God!
 Wil toch mijn ziel van haar niet scheiden;
 Ik ben te zwak om 't aardsche lot

Alleen te dragen, Albestierder!
 En blijft haar ziel slechts in uw schoot,
 Kan zij mijn ziel niet meer beschijnen,
 Dan is haar heil ook minder groot!'

En God zag minzaam op ons neder;
 Mijn geest gevoelde zijne stem,
 Die door geen klanken kan beschreven,
 En 'k kende, ja, den wil van Hem.

Hij stond mijn bede toe, hij wilde
 Dat onze min bleef zonder lij,
 En sinds, o zuster, blijft uw ziele
 In vreugd en smart mij immer bij.

Sinds woont gij in mijn minnend harte,
 Ik spreek tot u, - gij voelt mijn spraak,
 En strekt mij op de duistere paden
 Des werelds tot een heilige baak.

Wanneer de koude wereldzorgen
 Mijn geest beklemmen, of mijn hart
 Door woeste driften wordt besprongen,
 Dan spreekt gij, en gij heelt mijn smart,

Dan vlucht de wereld voor mij henen,
 Dan zie ik niet wat mij omgeeft,
 En luister slechts op uwe woorden,
 En voel, dat ge immer in mij leeft.

Dan denkt men licht: hij is aan 't droomen,
 - Wen ik daar onbeweeglijk zit,
 Met 't oog gesloten, wen, o zuster,
 Mijn ziele met uw ziele bidt.

Wanneer wij saam mijn lichaam vluchten,
 En in der sferen gulden trans
 Ons zalig wiegen en ons baden
 In Godes heiligen hemeltrans;

Wanneer wij schuiven door de wolken
 En klimmen tot het zalig plein,
 Waar alle smarten zijn vergeten
 En niets dan zaligheden zijn;

Wanneer wij knielen voor Gods trone
 En gij den heerscher van ons aard
 Zegt: 'Vader, zie de ziel mijns broeders,
 O, is zij nog uw woon niet waard!'

Waarom dan, zuster, zou ik treuren
 Om 't aardsche kleed, dat u ontviel;
 Het lichaam is geen tranen waardig
 Voor wie slechts minde met de ziel.

Gij leeft voor mij nog immer, zuster,
Ik voel uw bijzijn; want een zucht
Tot u gestuurd, in wee en smarten,
Geeft steeds mijn engen boezem lucht.

Ik voel uw bijzijn; want de vreugde
Die soms mijn boezem kloppen doet,
Voel ik door u ook immer deelen
En haar gevoel is dubbel zoet.

Eens zuster zal de zonne dagen
Die mijnen laatsten levenstond
Zal teeknen, eens slaat 't uur des Heeren,
Dat u weleer van 't aardsche ontbond;

En dan, dan stijgen onze zielen,
Op gulden straal, naar 't geestenrijk;
Dan knielen wij voor God te samen
En blijven samen eeuwiglijk;

Dan ben ik ook, als gij, mijn zuster,
Ontheven van het aardsche stof;
Dan smelten onze zielen samen
En zingen samen Godes lof;

Dan mengen onze zielenstemmen
Zich bij de stem van 't englenkoor,
Dan zweven we eeuwig voor Gods aanschijn
En baden eeuwig in zijn glorie!

Oproep.

Natuur schonk aan ons vaderoorden
Geen luchtstreek als aan 't Morgenland,
Waar balsemgeuren eeuwig vloeien,
Waar eël gesteenten, diamant
Den grond verrijken; waar de zefir
Verkwikkend door het loover zweeft,
Waar nimmer noordorkanen loeien
Of klamme mist op de aarde kleeft. -
Op drassen grond, in barre streken
Ontkiemde Belgie; spade en ploeg,
Met 't zweet der vaderen besprenkeld,
Doorkloven klei en zand; men joeg
De waatren naar de vlakke zeën,
Het land werd droog, bracht vruchten voort
En de arbeid, ja, werd mild gezegend
En overvruchtbaar werd het oord. -

Toen gansch Europa lag gekluisterd,
 En 't juk van Romes dwinglandij
 Zwaar op de schoudren voelde wegen,
 Dan bleet der Belgen grond nog vrij;
 Dan vochten zij nog lange jaren,
 Ten schrik van 't machtig Roomsche heer;
 Zij deden Cesars schepter wanklen
 En 't belgisch volk viel 't laatste neêr -

Toen in de donkre middeleeuwen,
 Europa vastgeklusterd lag,
 Het volk als kudden werd gerekend,
 Dan prijkte de eerste vrijheidsvlag
 In Belgie. In de fier Gemeenten
 Verhief het volk het stoute hoofd,
 Verbrak der dwingelanden kluister,
 En 't glansend licht, zoo lang verdoofd,
 Schoot weêr zijn stralen over de aarde;
 Barbaarsheid vluchtte van ons grond,
 Beschaving klom terug ten trone
 En gaf haar wet Europa rond. -

Toen het geweten lag gebreideld,
 Geklonken in een slavenband,
 Dan hoorde Belgie 't eerst de kreten
 Van 't oude Duitsche vaderland;
 En 't gaf een weêrgalm aan de stemme,
 Die voor de godsdienstvrijheid klonk,
 Het beefde voor geen Spaanschen tijger
 Die gretig 't bloed der burgers dronk.
 Het land moest vrij en vrij 't geweten;
 Der dweepzucht vuige dwinglandij
 Moest van der vaadren grond verdwijnen,
 En vaderland en geest moest vrij!
 O, immer groot en onverschrokken
 Was 't voorgeslacht! Een vreemd beheer
 Kon soms een stond het volk wel boeien;
 Doch spoedig viel de dwingland neêr.
 Der vrijheid zon bleef immer glansen,
 Beschaving schoot haar helder licht,
 Haar gloênde stralen den tirannen
 Verzensend in het aangezicht. -
 Tuicht gij het, groote, fiere borsten,
 Die voor het land uw bloed vergoot;
 Tuicht gij het, fiere, groote vaadren,
 Uit wie het nageslacht ontsproot;
 Tuigt gij het, blaadren der historie,
 Waar Belgies naam in vuurge taal
 Geprent staat! Tuigt gij, allen, volken,
 Tuicht van der Belgen zegepraal!

En wij, wij juichen toe, wij, zonen,
 Wij, kindren van het voorgeslacht;
 Wij roemen op der vaadren grootheid,
 Hun vrije ziel en reuzenmacht.

Wij zingen, ja, hun grootsche daden,
 Hun vrijheidzucht, huil rijke faam,
 Hun moed, die nimmer kon verbroken,
 Wij prijken met hun fieren naam;
 Wij zingen, ja, - maar 't zijn slechts zangen,
 Wij roemen op der vaadren gloor; -
 Maar 't is slechts roemen, 't zijn slechts woorden...
 Zegt, volgen wij het glansend spoor
 Door 't voorgeslacht ons afgeteekend?
 Zegt, - broeders, strijden we onvervaard
 En trotsch voor land en zielenvrijheid?
 Zegt zijn wij onzer vaadren waard?
 o Broederen, zegt, zijn wij geklommen
 Op 't toppunt der beschaving, zegt!
 En heeft verlichting door haar glansen
 Het goed omstraald, verdoofd het slecht!
 Heeft vrijheid op der vaadren bodem
 Zijne oude rechten gansch hervat,
 Is zielenvrijheid in ons midden
 Aanbeden en naar waard geschat!
 O, slaat den blik daar op die oorden,
 Waar 't Vlaamsche bloed de breede borst
 Doet kloppen, waar men naar de vrijheid
 Als naar een hemelgave dorst;
 En zegt mij, heerscht daar vrijheidswette?
 En zegt mij, heerscht daar waar geluk?
 Heeft daar de burger zijne rechten
 En is hij vrij van ramp en druk?
 Is de arbeid daar niet zuur, onmachtig,
 En kwijnt de nijverheid daar niet?
 Heeft welvaart daar heur troon gevestigd
 En bant zij lijden en verdriet? -
 O, neen! de honger klemt de boezems,
 't Verwilderd volk heeft slechts een kreet
 Van woede en wraak in zijnen gorgel
 En wringt zich in het angstig leed.
 Het wordt miskend door zijne broedren,
 't Vergeet en reine deugd en eer;
 De misdaad laat er bloedge sporen.
 Beschaving kwijnt er meer en meer.
 Beschaving kwijnt er; want de vrijheid
 Is met een donker waas bedekt
 En dweepzucht spookt er onbelemmerd:
 Zij heeft haar vleuglen uitgestrekt
 Op 't arme volk, wiens rijke tale
 Veracht wordt voor een vreemde spraak,
 Op 't volk, dat daar in 't duister rondwoelt,
 En voor wiens oog men geene baak
 Ontsteken wil van geestbeschaving;
 Op 't volk dat daar verloren loopt,
 Zijn eigen waarde zal vergeten
 En nauwlijks nog op redding hoopt...

o Broedren, spreekt, bloedt u het harte
 Bij 't zien dier diepe rampen niet,

Zegt, voelt gij dan geen medelijden
 Voor 't lot, dat Vlaandren u biedt?
 Rampzaalgen! zij zijn ook de zonen
 Van 't edel, roemrijk voorgeslacht,
 De naam van Belg is ook hun name
 En leeuwenmacht is ook hun macht!...
 O, dat ons stem hun oor genake
 En dat beschaving, met ons woord,
 Tot in hun koude harten dringe:
 De vrijheid, die ons ziel bekoort,
 Is ook hun eigendom! De vreugden,
 Die ons beschaving mildrijk schenkt,
 Zijn niet voor ons alleen; 't genoeg
 Waarmeê ons geestverlichting drenkt,
 Moet aan ons broërs ook zijn geschonken:
 Zij maken deel van 't vaderland
 En moeten in ons kring gesloten,
 In onzen heiligen broederband!
 O, stort de kennis, die u de Almacht
 Slechts als een leen gegeven heeft,
 In 't hart van hen, die minder weten,
 En op wier ziel verblindheid kleeft;
 Verzacht de zielen van uw broedren,
 Vertoont hun 't helderglansend licht
 En doet het goede zaad ontkiemen,
 Dat in hun warmen boezem ligt.
 O, leert hun, hoe 't geluk op aarde
 Slechts in de reine harten woont,
 Hoe zedigheit en rein geweten
 Met hemelvreugde wordt beloond;
 O, zegt hun, hoe de dweepzucht huichelt
 En hoe de geest, in hooger vlucht,
 Zich heffen kan en vreugden smaken,
 En min voor rampen is beducht.
 Ja, stort de schatten der beschaving
 Met mildheid op hun hoofden uit,
 En dooft den wraakkreet die nu woedend
 En gloeiend in hun boezem muilt;
 Maakt hen deelachtig van de vreugden,
 Die ons de geestverlichting baart,
 En dat zij langer niet verloren,
 Verstooten blijven op onze aard!...

O, neemt uw gouden harp, o dichtren,
 En zingt op goddelijken toon,
 Vlecht om de reine, zuivre deugden
 Een hemelzaal ge gulden kroon;
 Zingt stout, verheft uw Godenzangen:
 De ziel des volks zal uwe taal,
 Hoe hoog verheven, toch begrijpen,
 Zich koestren in dien warmen straal.
 Maakt, schrijvers, maakt hun 't rein genieten,
 De vreugde en 't huiselijk geluk;
 Toont hun de deugd als beste schutsvrouw
 Bij 't woeden van den naren druk;

Gebruikt hun taal, de taal der vaadren:
 Een vreemde toon raakt hun het hart
 Toch niet, of kan geen zalving brengen
 Aan hunne nare zielesmart.
 De dweepzucht, listig en doorslepen,
 Veracht de taal der vaadren niet;
 Zij weet dat slechts die enkle sprake
 Een toegang tot de zielen biedt,
 Zij kent het wapen en, in 't strijden,
 Misbruikt zij 't tot haar vuige doel; -
 En wij, wij blijven immer staren,
 Als lafaards, werkeloos en koel;
 En wij, wij zouden 't heilig wapen,
 Den beukelaar en 't wichtig zwaard,
 Zoo onbezonnen van ons werpen,
 Verloochenen onzer vaadren aard...
 Zoo diep, neen, zijn wij niet gezonken,
 Zoo zijn wij niet verbasterd, neen!
 't Lot onzer broers treft ons het harte;
 Hun angstig, diepgevoeld geweent
 Doet ons de ziel in gloed ontsteken,
 En strijden zullen wij! Het lot
 Van Vlaandren ligt in onze handen!
 Ja, weten wij het! eens zal God
 Ons reekning vragen van ons pogen
 Voor 't heil van 't menschdom en van 't land.
 Eens vraagt hij ons, waar toe de gaven,
 De meer verheven geestesbrand,
 Die hij ons zielen heeft geschonken,
 Gebruikt geweest zijn, en of wij.
 Met 't lot der broederen bewogen,
 Hen troostten in het angstig lij.
 Eens vraagt hij ons of wij de dweepzucht,
 Zijn vijand, steeds uit al ons macht
 Bestreden hebben en verlichting
 Doen glansen in den duistren nacht.

Ten strijde, broedren, dan, ten strijde!
 Ten strijde voor de groote zaak!
 Herkent uw plichten, uw bestemming;
 Herkent het heilige van uw taak!
 Verbastring moet van onzen bodem
 En in haar vuigen waan verplet;
 Beschaving moet in glans herrijzen
 En hare reine, zachte wet
 Op 't lieve vaderland doen heerschen:
 De laatste van ons broedren moet
 Beschavingszon voor 't oog zien glansen,
 Zich koestren in haar warmen gloed.
 Verlichting moet de zeden zuivren,
 De harten maken zacht en teêr,
 Den geest verheffen, en de dweepzucht
 Moet vluchten voor beschavingsleer.
 Het heil der volken moet behartigd,
 De vrijheid moet, in vollen gloor,

Haar licht op land en landaard schieten;
 De toekomst moet een glansend spoor
 Voor onze blikken rijk ontvouwen.
 De zuivre deugd, ten troon gevoerd,
 Mag in geen lijkgewaad weêr treuren,
 Maar moet met perelen omsnoerd.
 En vreugden moet zij mildrijk schenken
 Aan hen, die knielen voor haar troon;
 En gansch het menschdom moet eens galmen:
 De deugd is heilzaam, godlijk schoon!

O, dan, dan zullen onze broedren
 Ons zegnen en, verlost van druk,
 Zal me ons erkennen als de stichters,
 De scheppers van hun zacht geluk.
 En wij, wij zullen, op den boezem
 De hand dan leggend, in 't gemoed,
 Met hemelvreugde mogen zeggen:
 Wij werkten, slaafden voor het goed.
 Wij hebben, met de geestverlichting,
 De zoete hoop weêr doen ontstaan
 In 't hart van ons verlaten broeders:
 Wij hebben onzen plicht gedaan....
 En Belgie, broedren?.. Ja, zijn glorie
 Zal klimmen tot den hemeltrans;
 Dan mogen wij het hoofd verheffen
 En op den vaderlandschen glans
 Met fierheid bogen. Dan erkent men
 Weêr overal het oude kroost,
 Dat steeds aan 't spits was der beschaving
 En voor geen dwingelanden bloost.
 Dan kent men weêr die oude helden,
 Die voor de vrijheid van het land
 En voorde vrijheid van 't geweten,
 Steeds blaakten in een heilgen brand;
 Dan ziet men ons weêr moedig streven
 Op 't oude vaderlijke spoor,
 Dan mogen wij met recht weêr roemen
 Op Belgies vrijheid, Belgies gloor!

Er zijn in 't leven.

Er zijn in 't leven sombre dagen,
 Wen 't hart, vergald door angst en wee,
 Schijnt in den boezem weg te krimpen
 En wen de ziel geene enkle beê
 Ten hemel sturen kan, en de aarde
 Ons als een naakte woestenij
 Voor de oogen staat en wij slechts hooren
 Den grijns der laffè spotternij!

Dan helt de schedel zwaar voor over,
 Dan tuurt het oog slechts op het stof,
 Dan denkt men aan geen zacht genieten,
 Dat vaak den warmen boezem trof.
 Dan is het alles vaal en duister
 En harmonij en zachte laal
 Zijn wangeluid, en geene koestring
 Brengt ons de warme zonnestraal.

De vrienden zweven voor onze oogen,
 Als waren ze aan ons harte vreemd;
 Wij zoeken 't eenzaam, en in 't eenzaam
 Blijft ook ons treurge ziel beklemd.
 De zachte blik van haar, wier ziele
 Aan onze ziel verbonden is,
 Blijft zonder glans en hare sprake
 Heeft voor ons hart geen lafenis.

Wat heilig is, schijnt ons niet heilig;
 't Gelaat der zachte onnoozelheid
 Is als 't gezicht van een die huichelt
 En spot met lichtgeloovigheid.
 Het grootsche kan ons ziel niet treffen
 En schijnt gemaaktheid, en de deugd
 Is onmacht in ons weiflende oogen
 En ijdel, als des werelds vreugd.

De geest verdiept zich in vertwijfling,
 't Geloof is in de ziel gedood,
 De wanhoop heeft het zoet vertrouwen
 Van zijnen zachten glans ontbloot.
 Het oog stort tranen, maar van woede;
 Het harte bloedt om 't aaklig lot,
 Dat op hem weegt, en men betwijfelt
 De liefde van den goeden God.

O, aaklig, aaklig zijn die dagen,
 Wen 't hart, vergald door angst en wee,
 Schijnt in den boezem weg te krimpen,
 En onze ziel geen enkle beê
 Ten hemel sturen kan; wen de aarde
 Ons vaster in haar kluisters boeit,
 Vertwijfling ons heeft aangegrepen
 En wanhoop in ons boezem gloeit!

De kunst.

Wat is de kunst, o broërs, wat is dit alvermogen
 Dat, in ons warme ziel gestort,
 Ons 't schoone tastbaar maakt, dat ons als hoogste gave
 Door hooger macht gegeven wordt?

Wat is dit warme vuur, dat ons de borst doet kloppen
 En op doet wellen 't jeugdig bloed,
 Ons zielen veerkracht geeft, van de aard ons kan ontheffen,
 In schooner oord ons leven doet?

Wat is de kunst, mijn broërs? - O, wie, wie zal 't ons zeggen?
 Is zij een straal van Godes gloor,
 Dien hij der duistere aard heeft vaderlijk geschonken,
 Om ons te wijzen 't echte spoor,

Dat tot den hemel leidt, het rijk van 't eeuwig schoone,
 Waar slechts volmaaktheid heerscht en troont,
 Waar men geen stof meer kent, waar onze ziel, ontsluiert,
 In Godes geest versmelt en woont?

Of is die zielenkracht een deel der Godheid zelve,
 Dat zij den mensch geschonken heeft,
 Dat ons aan haar verbindt, dat ons aan haar doet denken,
 Waardoor zij in ons woont en leeft? -

O, laat het een geheim, door Godes wil omsluiert;
 Erbiedgen wij zijn heilig doel;
 Wij voelen in ons ziel, wat onze tong in woorden
 Niet stamelt: kunst is slechts gevoel!

Gelukkig die, wier brein door 't hemelsch licht verhelderd,
 Zich sterker voelen door Gods kracht,
 Die soms, van 't stof ontlast, in hoogre wereld zweven
 En klaar zien in den aardschen nacht.

Hun is de vreugde zacht en zoeter dan voor andren,
 Hun weegt geen smart als looden wicht
 Op 't weeke hart. Zij zingen bij de vreugd - en smarten
 Zijn door hun zangen ook verlicht.

Het doel der kunst is één, doch duizend zijn haar stemmen:
 Aan die 't penseel, dat ons in kleur
 Der vaadren grootheid maalt, natura's schoon herspiegelt
 En 't balsemt met der kunsten geur;

Aan die de bijtel, om het marmer te doen spreken;
 Aan die de zachte melodij,
 De gulden harp om onze zielen te vervoeren,
 Te baden doen in harmonij.

Aan die het brandend woord, dat doordringt tot de harten,
 De zuivre driften hooger voert,
 Het vuige geeselt met de roede der kastijding
 En bloemen om de deugden snoert.

Aan allen reuzenmacht! Aan allen de overheersching!
 Aan allen grootsche zielenkracht,
 Die van den hemel tuigt, waarvan zij nederdaalde:
 Aan allen iets van Godes macht!

De scepter van de kunst is groot en schoon, mijn broedren,
 Is groot en schoon alleen op aard!
 Geen stoffelijk genot kan zoo de ziel bekoren,
 Geen rijkdom is der kunsten waard.

O, heilig is de kunst - en heilig moeten wezen
 Die zij haar lievelingen noemt
 En met haar vuur bedeeft, die men in geestverrukking
 Als haar gewijde tolken roemt.

En groot ook, broedren, groot en heilig zijn de plichten,
 Die ons het hooge kunstgevoel
 Als wetten voorschrijft: 't heil van onze landgenooten,
 Het heil des menschen is zijn doel.

Gij die de hooge gaaf des geestes hebt verkregen.
 En op ons heerscht, u is de taak,
 De grootsche taak bestemd, de zielen te vereedlen:
 De kunst is der beschaving baak!

Aan u, de dwinglandij met ijzren roê te geeslen
 En te doen bukken voor het recht;
 Aan u, de vrijheid van den lande te verdedgen,
 Aan u, het doemen van het slecht;

Aan u, het bijgeloof uit zijne duistre holen
 Te schoppen en, bij klaren dag,
 Zijn masker voor het oog uws broeders te doen vallen
 En het te scheuren als een rag!

Aan u, de bastaardij van onzen grond te wenden;
 Aan u, den roem van 't voorgeslacht,
 De reuzendaden van het statig, grootsch verleden
 Te onttrekken aan der eeuwen nacht,

En in hun rijken glans voor de oogen weêr te voeren,
 De zonen op der vaadren gloor
 Te wijzen en hun geest, door valschen schijn bedrogen,
 't Herbrengen op het echte spoor!

Aan u, te werken om den roem nog te vergrooten,
 Den roem der vaadren en hun deugd;
 Aan u, de zielen van uw broedren te beschaven,
 Te koestren in de reine vreugd!

Aan u, beschavingstaai op aarde te verspreiden;
 Aan u 't verzachten van de smart
 Die op de menschheid kleeft, des levens zon verduistert,
 Aan u 't vereedlen van het hart!

Aan u, het waar geluk, het heil op aard te strooien,
 Aan u 't verzaalgen van ons lot;
 Aan u te tuigen van uw oorsprong en bestemming:
 Gij, tolken van den goeden God!

**Bij de bloedmeerschen te Kortrijk⁽¹⁾
Aan mijnen vriend den heer B. Boucquillon,
kunstschilder en letterkundige.**

Geen bloeddorst doet mijn ziel in vuurge vlam ontbranden,
Geen koele wreedheid doet mij 't harte geweldig slaan:
De menschheid is mij lief, en bij het graf der dooden,
Wie ook die dooden zijn, ontvalt mij steeds een traan.

Doch wen het vaderland, in nare stonden zuchtend,
De handen smeekend richt tot Hem, wiens heilige naam,
Hoe zoet hij klinken moog, bij kalme rust en vrede,
Toch aangroepen wordt, wanneer der vreemden aâm

Zich over 't land verspreidt! O, dan voelt zich mijn boezem
Doo vaderlandsche vuur. door Vlaamschen gloed omvat,
En dan, dan juich ik, ja, bij 't vallen van den vijand;
Dan tuurt mijn oog met vreugd, met weelde op 't aaklig bad,

Waar 't bloed in mildheid vlood, het bloed van laffe vreemden,
Die met onzaalge hand naar Vlaandrens heilige maagd
Eens grijpen dorsten, om haar reinheid te bespotten,
Te plettren met den voet de krone, die zij draagt.

En daarom juich ik ook bij 't naadren van deze oorden,
Waar Frankrijks legerdrom voor Vlaandrens voet eens lag;
Waar 't vreemde bloed zoo mild den vadergrond mocht mesten,
Waar Frankrijk eens zijn macht en waan verbroken zag.

Hier kwam de vijand op! Zijn benden
Bestroomden Vlaandrens vrijen grond,
Verwoesting volgde hunne schreden
En angstig vloog de noodkreet rond.
Oneindig waren 's vijands machten,
Verbazend was zijn groot getal;
Zijn stappen deden de aarde dreunen,
De lucht weerkaatste 't naar geschal
Van oorlogstrom, trompet en horen
En van der krijgren woest geschreeuw,
Dat door de breede vlakke galmde..... -
Maar grijnzend hief de Vlaamsche leeuw

(1) Eene plaats bij de wallen van Kortrijk wordt thans nog met dien naam genoemd. Tijdens den slag der Gulden sporen was daar de slachting zoo groot, dat, volgens de overlevering, het bloed in de lage plaatsen bijeen stroomde en er kleine meerschen vormde.

Het fiere hoofd omhoog en brulde;
 Zijn kreet klonk door het vaderoord;
 De Vlaming voelde 't hart ontstoken:
 Hij had der vrijheid stem gehoord!
 'Te wapen, burgers, op! te wapen!
 De vijand heeft zijn' laffe hand
 Op 't heiige vaderland geslagen
 En dreigt ons met een slavenband!
 De aloude vijand, diep vermeten,
 Onteert den grond van 't voorgeslacht,
 Den grond van ons en van ons kindren!
 Hij weet niet welk een lot hem wacht!
 Te wapen, burgers, op! te wapen!
 Te wapen voor den moedergrond!
 Het Fransche bloed moet weder stroomen!....'

Zoo klonk de kreet in Vlaandren rond.
 En burgers vlogen uit hun steden,
 Bevelend wat hun duurbaar was
 Aan Hem, die Vlaandren immer hoedde,
 Die immer zijn bevrijder was.
 Zij trokken op in vaste drommen
 En stroomden naar den vijand voort:
 Geen stap mocht Frankrijk verder drukken
 In 't heilig stof van 't vaderoord. -
 Daar staan zij reeds aan Kortrijk's wallen
 En daar, daar staan de Franschen pal:
 Ontzaglijk groot is 's vijands leger
 En Vlaandrens troep is klein in tal,
 Ja 't Vlaamsche heir is klein; maar Vlaandren
 Telt nimmer zijnen vijand, 't gaat
 Vooruit waar 't hem ziet tegenstreven
 En vraagt slechts waar de vijand staat.
 Geen overmacht doet Vlaandren schrikken;
 Het kent den vaderlandschen gloed
 Van zijne zonen en het reket
 Op hunnen gloënden leeuwenmoed!

De legers staan. - Daar zijn de vanen
 Van Frankrijk; daar zijn ridders: 't goud
 Blinkt op hun helmen en kurassen,
 En hunne blik is fier en stout.
 Daar staan de ruiters met hun rossen,
 Door ijzren pantsers als omschorst,
 Geen pijl die hun het lijf kan treffen
 Geen zwaard dat doordringt tot hun borst.
 Daar staan de knechten met de lansen,
 Als ijzren muren vastgeschaard.
 Wie kan dien wapen tros verbreken,
 Wie dringt er binnen met het zwaard?
 O, schriklijk. schriklijk is die machte!
 Zoo ver het oog de vlakke meet,
 Zoo ver ontwaart men legerdrommen,
 Die de aard bedekken als een kleed.

En hier, hier staat der Vlamen leger. -
 Geen borstkurassen blinken hier;
 Geen goud bedekt hier helm of pantser;
 Maar in de harten brandt een vier
 Dat onuitdoofbaar is. De borsten
 Zijn naakt en de armen zijn ontbloot;
 Maar wapens blinken in de handen
 En 's Vlaming's blik verspreidt den dood.
 In 't midden rijst de trotsche vane,
 Waar Vlaandrens zwarte leeuw op prijkt,
 De vaan beroemd door gansch de wereld
 En die men voor geen vreemde strijkt.
 De knodsen, speren zijn hier stevig;
 De Vlaming heeft zijn Goedendag,
 Die weer den vijand zal begroeten
 En wondend weren houw en slag.

Daar wordt het bloedig sein gegeven.
 De krijgstrompetten klinken rond;
 Het Fransche leger maakt zich strijdbaar
 En angstig, aaklig is die stond!
 De Vlaming slaat een blik ten hoogen
 En smeekt van Godes vaderhand;
 Bescherming voor zijn gade en kindren
 En vrijheid voor het vaderland.
 En nu, nu vliegt men, even woedend
 Langs beide zijden, op elkaar,
 En Vlaandrens zonen worden leeuwen;
 Zij kennen, vreezen geen gevaar.
 De knodsen plettren helm en pantsers,
 De zwaarden breken en de vaan,
 De lelievaan wordt diep vertreden
 En Vlaandren heft zijn kreten aan:
 'Vooruit! vooruit! o moedige zonen!
 Wij vechten voor der vaadren haard;
 Wij vechten voor onze oude vrijheid:
 Geen enkel vijand zij gespaard!
 Slaat dood, slaat dood, den vreemden huurling,
 En baadt u in 't onedel bloed!
 Vooruit! en juicht nu; want wij lesschen
 Ons vrijheid dorst in slavenbloed!'

En vreeslijk, vreeslijk wordt de slachting;
 Het bloed der Franschen vloeit en stroomt,
 De Vlamen kennen slechts vernielen:
 Hun woede kan niet ingetoomd.
 De strijd blijft duren, vreeslijk duren,
 En klimt in woede; 't duister daalt;
 Doch zal de slachting niet doen staken
 Voor Vlaandren volop zegepraalt! -
 't Loopt al dooreen in bloed ge plassen;
 Men klampt zich lijf aan lijf, wie 't woord
 Van *schild en vriend* niet uit kan spreken,
 Wordt door der Vlamen staal doorboord.

De vlaamsche grond moet rein en zuiver
 Geen vreemdling ziet zijn land meer weër.
 ô Frankrijk, Frankrijk, moet hier sneven!
 Hier moet zijn macht en waan ter neër!
 Hier zal zijn bloed den grond bemesten.
 Hier sterft zijn hatelijk geweld,
 Hier moeten vorsten, ridders, knechten,
 Voor Vlaandrens vrijheid neërgeveld!
 Hier moet het bloed bij beken stroomen
 En eeuwenheugend zij dees dag,
 Waarop de Vlaming weër zal toonen,
 Wat dat een vrije volk vermag.
 En, ja. het bloed, bij volle beken,
 Doorstroomt het breede Kortrijks plein;
 Geen Franschman ziet zijn land meer weder:
 De zege moet aan Vlaandren zijn!
 En bloedig moet die zegeprale
 Bevestigd zijn. De vijand moet
 Voor lang gedenken, dat de vrijheid
 Onscheidbaar is van 't Vlaamsche bloed!

Geen bloeddorst doet mijn ziel in vuige vlam ontbranden,
 Geen koele wreedheid doet mij 't harte weeldrig slaan:
 De menscheid is mij lief en bij het graf der dooden,
 Wie ook die dooden zijn, ontvalt mij steeds een traan.

Maar wen de vijand naakt en 't vaderland komt hoonen,
 Ons volksbestaan bedreigt, ons ophitst en ons tart,
 En dan ons arm gevoelt en neërstuift voor ons voeten
 En om genade smeekt; dan voel ik mij het hart

Vergroot en mijne ziel door hoogen drift begeesterd;
 Dan juich ik vrank en blij, dan kent mijn oog geen traan,
 Dan loof ik vreegdevol den God der legerscharen
 En dank hem voor de gunst aan 't vaderland gedaan!

En daarom juich ik ook bij 't naadren van deze oorden.
 Waar Frankrijks legerdrom voor Vlaandrens voet eens lag,
 Waar 't vreemde bloed zoo mild den vadergrond mocht mesten,
 Waar Frankrijk eens zijn macht en waan verbroken zag.

De vrijheid des geestes.

O, zeg mij, is 't een valsch gevoelen,
 Dat in ons warme brein ontgloeit,
 Wanneer wij 't vaderland zien treuren,
 De vrijheid van het land geboeid
 En door een dwingland zien vertreden.
 O, zeg mij, is de warme gloed,
 Die dan ons hart in drift doet kloppen,
 Ons brandende aadren zwellen doet,

Ons vuist kan wapnen met den zweerde
 Der heilge wraak, en uit ons mond
 Den kreet der vrijheid op doet stijgen
 En galmen luid den lande rond.....
 O, zeg, is dat een valsch gevoelen,
 Is dat voorooedeel, misverstand?
 Zeg, is de vrijheid dan niet heilig
 Voor wie verkleefd is aan zijn land? -
 O, zeg mij, is 't een valsch gevoelen
 Dat weenen doet 't gebroken hart
 Van een gevangen, wen hij treurig
 Gebogen zit door wrange smart,
 En door de nijdige ijzren staven
 Zijn oog verheft tot 't blauw azuur
 Des hemels, en dan weenend stamelt
 Hoe wreed zijn lot is, en hoe duur
 Een prijs hij voor de heilige vrijheid
 Zou geven, welke nare pijn
 Hem in den boezem wroet, hem foltert
 En hoe hij snakt om vrij te zijn.

O, zeg mij, is 't een valsch gevoelen
 Dat uit de ziel der slaven dringt,
 Wanneer men hen, als lage kudden,
 Aan d'ouderlijke grond ontwingt;
 Wanneer men hen in vreemde streken
 Voor eenige stukken goud verruult
 En denkt als of er in hun boezem
 Geen redelijke ziele schuilt?
 O, zeg mij, zijn de wrange tranen,
 Het handenwringen en de kreet
 Der wanhoop, aan hun mond ontvlogen,
 Die teeknen van hun angstig leed,
 Dan slechts uit misverstand ontsproten,
 En is 't vooroordeel dat hen spoort
 Om hunne vrijheid te beweenen!
 Zeg, is de vrijheid slechts een woord?
 O neen! o neen! want diep rampzalig
 Is 't land waar geene vrijheid woont
 En waar een dwingelaed, verwaten,
 Bij bloedige wetten vadzige troont;
 En heilig is de wraak der volken
 Die voor de vrijheid 't wigtig staal
 Verheffen en ten strijde vliegen:
 O heilig is hun zegepraal!.....
 Echt is de smart van een gevangen;
 Echt is de wanhoop die de ziel
 Der slaaf verbrijzelt; want de vrijheid,
 Die mild aan Godes hand ontviel,
 Is allen sterfling aangeboren;
 Waar leven is, moet vrijheid zijn:
 Zij is de schoonste gaaf des hemels,
 Zij is der godheid wederschijs!

Zoo is 't? - Niet waar? - De slavenhandel
 Is doemlijk! - En een dwingeland

Is vloekbaar? - Vrijheid is ons eigen
 En vrij moet mensch en vaderland!
 Maar heiliger dan 's lichaams vrijheid
 En dan den vrijheid van den grond,
 Waar onzer vaadren asch mag rusten
 En waar ons waggelend wiegje stond,
 Is ons de vrijheid van den Geeste,
 Is ons de ontvoogding van 't gedacht:
 Dat zielsgevoel door niets gebreideld,
 Die godenstraal, die reuzenmacht!

o Geest! wie zal uw macht bereeknen,
 Wie meet het uitgestrekt gebied
 Waar gij in vrijheid rond moogt draven
 En de ongekende dingen ziet!
 Wie volgt u op de zonnesporen,
 Waar 't glansend licht in stroomen vloeit,
 Waar gij, versterkt door Godes machte,
 De vluchtende geheimen boeit;
 Waar gij, met de Almacht als vereenigd,
 De krachten der natuer ontleedt
 En op 't geschapene moogt heerschen
 En alles ziet en alles weet!
 o Geest! Gij, toppunt van de schepping,
 Gedeelte van den Schepper, gij
 Wiens macht al aardische macht verbrijzelt,
 Gij, bron van alle harmony,
 Uit wien het schoone wordt geboren,
 Waarin 't genot zijn oorsprong heeft;
 Gij die 't heelal stelt in beweging
 Gij ademtocht van al wat leeft....
 Gij wiens bestaan slechts vrij kan wezen,
 Gij die de vrijheid zelve zijt.
 Die voor geen wereldmacht moet beven
 Noch bukken in den aardischen strijd.
 O, wees gezegend en aanbeden,
 O, vrijheid van den menschen geest!
 Gezegend in de groote zielen,
 Waarin gij werktet onbevreesd!
 Gezegend in die onverschrokken,
 Die, voor de reine Kristenleer,
 Hun lichaam lieten levend scheuren
 En zegepralend vielen neêr!
 Gezegend in die warme borsten
 Die, voor de vrijheid opgestaan,
 Hun stem in de ooren deden dondren
 Van die u wilde in banden slaan!
 Gezegend in die vuerge zielen
 Die, trots den dolk van laffen moord,
 Die, trots schavot en pijnbankkraken,
 Uw vrijheid zongen ongestoord!
 Gezegend, ja, in de eerste Kristnen,
 Gezegend in der Kettren stoet,
 In al die voor u wilden lijden,
 Uw recht bestemplend met hun bloed!

Gezegend, ja, in al die denken
 En dweepzucht haten, onbevreesd
 Uw eeuwig heilig woord verkonden;
 Gezegend, vrijheid van den geest!
 Gezegend, ja, en aangebeden
 In al wat ademt, al wat leeft
 En dat uw wet op aard doe heerschen,
 Uw heiligheid begrepen heeft.
 Voor u de zegening, Geestesvrijheid!
 Voor u aanbedding, en een kreet
 Van wee en ramp, vermaledijding,
 Voor wie uw heilige wet vertreedt!
 Ons vloek voor die uw doel miskennen,
 Voor hen die buigen onder 't juk
 Der geestesbastaardij en spotten
 Met 's broeders wee en naren druk!
 Een voor die hunne ziel verpanden,
 Hun geest verkoopen, vuig en koel
 Verlichting durven tegenwerken
 En lachen met het rein gevoel!

Zeg, ziet gij daar dien trotschen jongling:
 Natuur beschonk hem met een brein
 Aan geestvermogens rijk; zijn ziele
 Was eerst als sneeuw zoo blank, zoo rein,
 Zijn hart was teder en gevoelig,
 Zijn boezm klopte voor het schoon:
 De kunst was hem en troost en rijkdom,
 Haar zacht genot een vreugdekroon!
 Hem was de gaaf zoo mild geschonken,
 Om bij zijn broërs met hooger klem
 Het machtig gulden woord te voeren,
 Hun ziel te boeien aan zijn stem;
 Hem was 't gegeven door zijn zangen
 Den geestdrift op te wekken, hij,
 Hij was een meester in het scheppen
 Van hemeltaal, van harmonij!
 Hoe dikwils, wen hij liefdes sprake
 In zijn gedichten murmlen deed,
 Deed hij ons oog in tranen smelten,
 Ons ziel verlangen naar het leed,
 Het zachte leed der reine liefde!.....
 Hoe dikwijls, wen hij 't vaderland
 Met drift bezong, deed hij ons harten
 Ontgloeien in den vrijheidbrand!
 O, machtig was hij op onz' zielen,
 Almachtig was hij op ons hart;
 Hij deed ons beurtlings weenen, juichen,
 Gevoelen vreugd of nare smart.
 Hij durfde, ja, de lafheid geeslen,
 De vrijheid zingen en haar taal,
 Haar rijke taal met kracht herhalen:
 Hij zong verlichtingszegepraal!
 Hij was een tolk der geestbeschaving;
 Een strijder voor de groote zaak

Der menschheid, en voor zijne broedren
Een heilige verlichtingsbaak!.....

Maar zie! een adem heeft geblazen
En zijne reine ziel besmeurd;
Het vuig belang sprak aan zijn harte
En heeft hem duislig meégesleurd.
Men toonde hem genot en schatten
En blinkend goud en ijdele pracht
En vuigen roem, en hij viel neder;
En in zijn ziele werd het nacht.
Een huichlaar had hem 't brein omwonden.
Een net gevlochten om zijn ziel,
Hem door verwaandheid zat doen worden:
En hij, hij zag niet dat hij viel
En in een afgrond nederrolle,
Waar alles donker was en koud.
En waar de lucht de borst verpestte,
O, neen, hij voelde slechts het goud,
Waarmede men zijn' handen vulde,
Waarvoor hij laf zijne eer verkocht;
Hij hoorde slechts de vuige woorden
Der vleierij, die in de krocht
Van 't laag verraad hem deed verzinken,
En die hem streelde, wen een band
Zich om zijn jeugdig hersens klemde
En in zijn brein een vuigen brand
Ontgloeien deed, een brand naar schatten,
Een brand naar ijdel, dwaas genot;
Een zucht naar roem van lage waarde:
En zoo veranderde zijn lot..... -

Nu zingt hij nog; - doch zijne tonen
Zijn slechts geluid en huichlarij;
De hemel is voor hem gesloten,
't Gebied der heilige harmonij
Is voor hem vreemd; hij zingt, maar spottend,
De geestdrift raakt zijn ziel niet meer,
Zijn zangen zijn betaalde zangen
En boeien onze ziel niet meer.....
Hij is uit 't Eden, ja, verdreven;
De geest met 't vurig, vlammend zwaard
Heeft hem beschaamd doen henen vlieden,
Hem uit het heiligdom geweerd.
Nu staart hij bitter en de wrake
Glimt in zijn vurig, bloedend oog;
Hij voelt alwat hij moet ontberen
En welke kracht zijn geest ontvloog.
Zijn wanhoop is als die der engelen,
Weleer door God ter neêr gebonsd,
En die in helsche vlammen blaken. -
Daar staat hij: 't voorhoofd diep gefronsd,
De zelfverachting in den boezem,
De nijd en de afgunst in het hart.
En wenscht nu andren meê te sleepen
En te doen deelen in zijn smart.

Gevloekt! gevloekt, ô vuige lafaard!
 Gevloekt, verrader! laffe borst!
 Gevloekt, gevloekt! en stik, verdoemde,
 In uwen vuigen, gloènden dorst!
 Vlucht weg hier uit ons vrije kringen,
 Ga gindsch bij die uw vuige stem
 Betaalde, aan wien ge uw eer verpanddet
 En die uw goud geeft, ga bij hem!
 Ga, spot daar met de heiige plichten
 Der menschheid, spot daar met de deugd,
 Met rein geweten en vertrouwen,
 Ga en geniet daar uwe vreugd!
 Ga, put daar geld uit volle kisten:
 't Is geld door huichlarij vergaard,
 't Is geld den armen afgewrongen,
 't Is geld uw ziel ten vollen waard.
 Ga, lafaard, ga en zie dan spottend
 Op hen wier ziel onwrikbaar blijft,
 Die deugd nog eeren en wier harte
 Aan geene lage schatten klijft.
 Lach daar met hooge zielsverlichting,
 Met volksbeschaving, lach daar stout
 Met hen wier geest blijft ongeschonden
 En die niet bukken voor het goud.
 Ja, lach daar als de helsche satan;
 Maar lijd zoo als de satan lijdt!
 Lijd bij het zien van 't rein genoegten,
 Dat onze warme borst verblijdt.
 Ja, lach en tracht de zelfverachting,
 Die in uw' laffen boezem schuilt,
 Door valsche spotternij te dooven;
 De vlek die uwe ziel bevuilt,
 Is onuitwischbaar en de stemme
 Der wanhoop, die uw ziel ontrnst,
 Kan door geen spotternij gekluisterd:
 Der wanhoop gloed kan niet gebluscht.
 Ja, lach met hen die vrijheid eeren,
 Spot met de vrijheid van het land
 En met de vrijheid van 't geweten,
 En met beschavings heilgen band. -
 Uw lach toch kan ons niet misleiden;
 Wij zien hoe 't in uw boezem blaakt,
 Hoe gij, gepijnigd en gefolterd,
 Uw eigen huichlarije wraakt;
 Wij zien hoe uw benepen borste,
 Naar heur verloren vrijheid snakt;
 Hoe gij betreurt het laf verraden,
 Dat uwe vreugden heeft geknakt,
 Dat u in d'afgrond heeft gedompeld,
 Alwaar uw geest gekluisterd ligt
 En alle rein genot moet derven,
 Verstoken blijft van 't koestrend licht. -
 Neen, neen, uw lach kan niet bedriegen,
 Ons oog dringt door uw zwarte mom;
 Wij zagen lang dat bij het spotten
 De schaamte reeds op 't voorhoofd glom.

Gevallen engel! in den afgrond,
 Waar gij in vuigen damp versmoort,
 Herdenkt gij soms nog de eerste vreugden,
 En droomt nog aan het hemelsch oord,
 Waaruit ge uzelfen hebt gebannen;
 Gij denkt nog aan den luchten trans
 Der hemelgeesten, in wier midden
 Gij zweefdet tusschen gulden glans....
 En dit herdenken zij uw wroeging,
 Het foltere u het zwart gemoed,
 Het schenke u nimmer eenge ruste,
 Het spooke door uw brandend bloed.
 Het doe u wrange tranen storten,
 Uw ziele breken in geweën;
 't Doe u beseffen hoe vernedrend,
 Hoe laag uw lot is hier beneen,
 En hoe gij eens den vloek der Almacht
 Op 't schandig hoofd gevoelen zult,
 Hoe gij in 't geestenrijk zult zweven,
 Gebrandmerkt om uwe aardsche schuld.
 Dit zij uw straf op aarde, in hemel.
 Gevloekt bij God, bij ons veracht;
 Verachting, ja, is slechts de wrake,
 De wrake die ons tegenlacht.
 Verachting zal uw' hoogmoed breken,
 Uw' waan vertrappen en het spijt
 In uwe vuige ziel ontsteken,
 U blaken doen in gloënden nijd.
 Uw naam, uw roem, gevallen dichter,
 Zal, als de nevel voor den wind,
 Verdwijnen en dan zult gij vloeken
 Wat thans uw vuige ziel verbindt.

En wij, wij zullen voorwaarts streven
 Op 't zuivre pad, beschavings spoor,
 En, met een zacht, een rein geweten,
 Ons baden in der deugden gloor;
 Wij zullen blijven onverbasterd
 En voor de menschheid moedig staan,
 Het zwaard der vrijheid blijven zwieren,
 Verlichting steeds doen hooger gaan;
 De vrijheid van den geest verdeedgen,
 De dwinglandij met spraak en hand
 Bevechten, - en 't niet ondergeven,
 Voor dat een heiige broederband
 Het menschdom hebbe aaneen gesloten,
 En 's geestes vrijheid op 't heelal
 Haar wetten geve in heilgen vrede
 En over alles heerschen zal!....
 Gezegend dan nog eens, o vrijheid!
 o Heilge vrijheid van den geest!
 Eens toch, ja, zult gij zegepralen;
 En dan zal dweepzucht, diep bevreesd,
 Zich in hare eigen netten vangen
 En stikken in haar vuig venijn,

Waar meê zij thans de zielen foltert
 En huichlend doot in nare pijn.
 Eens toch, ja, zal de zonne dagen,
 Eens ja verschijnt de blijde stond,
 Het uur van onuitspreekbre vreugden
 Dat ons uw zegepraal verkondt!
 En dan. dan knielen wij ter neder,
 Dan buigen wij ons in het stof,
 Dan is de lange strijd gestreden
 En 't gansche menshdora zingt uw lof!

Eer aan hem alleen!

Hem! den eeuwgen ongeboren
 Die in 's hemels tempelkoren
 't Al aan zijne voeten ziet;
 Voor wie de englen, neêrgebogen,
 In verrukking opgetogen,
 Zingen 't eeuwig hoogelied!
 Hem alleen zij lof en eere,
 Hem alleen ons dankbetoon:
 Hem, der heemlen Opperheere,
 Hem, den Heer van d'aardschen woon!

Vorsten wegen in zijn handen
 Als de slaaf, door dienstbre banden,
 Op de wereld zwaar bevracht.
 Nutloos wil men zich verheffen;
 In zijn oog schijnt alles effen:
 Nietig is Hem de aardsche pracht!
 Hij, Hij is ons aller vader
 En zal eens ons rechter zijn;
 Allen zijn Hem even nader,
 Allen zullen de eersten zijn.

Op den troon of laag vertreden,
 Allen kunnen hunne beden
 Op doen stijgen tot het oor
 Van dien Eeuwgen, Onbegonnen,
 Bij wiens glans de starren, zonnen
 Zijn als flauwe nevelgloor.
 Wie, door druk en wee bevangen,
 Op ons treurig aarde lijdt,
 Zal van Hem zijn loon ontvangen
 Bij het einde van den strijd.

En wie hier, op aard verheven,
 In de pracht en weelde leven,
 Zullen, als de laatste knecht,
 Haveloos van de aard verdwijnen,
 Arm en naakt voor Hem verschijnen,
 Nederknieten voor zijn recht.

Hem alleen dan lof en eere!
 Hem alleen ons dankbetoon:
 Hem, der heemlen Opperheere,
 Hem, den Heer van d'aardschen woon!

Aan eenen ontmoedigen vriend.

Neen, vriend, niet sterven, neen: gij kent van 't aardsche leven
 Het wrangste zuur nog niet;
 Gij hebt den alsemkelk, aan ieder mensch gegeven,
 De mate van 't verdriet

Noch niet geledigd; neen, gij kent van 's werelds rampen
 Het duizendste gedeelt
 Noch niet, mijn vriend! en gij zoudt niet meer willen kampen;
 Den moed, den mensch bedeed,

Zoudt gij miskennen en uit uwe ziel verbannen
 En zeggen: "k Heb geleefd,
 Ik heb genoeg gewroet in netten die me omspannen
 En voor het lot gebeefd;

Het kleedsel dat mij brandt, te nauw mij houdt omsloten,
 Dat kleedsel schud ik af,
 En ben ik niet geteld bij 's werelds vreugdgenooten,
 Mij blijft de vreugd van 't graf!'

- De vreugd van 't graf! - mijn vriend, wat is de vreugd der dooden?
 De dichter zegt: een slaap!....
 't Is mogelijk: - een slaap; maar, vriend, het is een looden,
 Een vreugdelooze slaap.

Het is: niet meer bestaan! Van al de zware smarten.
 Die op des werelds dal
 Der menschen zwakken geest en zielen kunnen tarten,
 Is die de zwaarst van al.

O, wat de dichter zegg', geloof niet aan zijn zingen;
 Verleidend is zijn woord,
 En hij spreekt altijd niet wat hij, in hooger kringen,
 Bij de Almacht heeft gehoord.

Hij loochent dikwils, ja, zijn godlijk, innig wezen
 En legt ons dingen bloot
 Die hij in 't vuige boek der wereld heeft gelezen,
 Het boek van glans ontbloot.

Er is een andre stem. mijn vriend, een stem die zachter
 Ons in de ziele klinkt;
 Zij spreekt ons moed in 't hart, en toont ons wat dat achter
 Het aardsche leven blinkt.

Zij zegt ons: 'Blijft met moed den zwaren post bewaren,
 U toevertrouwd door God,
 Doorworsteld de aardsche zee, haar stormen en gevaren,
 Verbijt het nijdig lot.

Houd immer 't hoofd omhoog, wat stormen om u gieren,
 En ken geen laffen schrik;
 Blijf moedig als een held het zwaard in 't strijden zwieren,
 Met onverschrokken blik.

Volvoer de zware taak op aarde u voorgeschreven,
 Toon dat u kracht beviel;
 Geniet de weldaân ook, u soms een stond gegeven,
 Met opgeruimde ziel.

Steeds moedig in den strijd, bedaard in ongelukken,
 Onbuigzaam voor de smart;
 Toon dat gij nimmer voor des werelds ramp wilt bukken,
 Hoe nijdig zij u tart!'

Dit slechts, dit slechts, mijn vriend, zal in uw' bangen boezem
 De rust herkeeren doen,
 En met gelatenheid zult ge u met zuren droezem
 En zoeten honig voên;

En wen het uur dan slaat, dat u van d'aardschen kluister
 Moet maken los en vrij,
 Dan vlucht gij van onze aard, dan leeft ge in eeuwgen luister,
 In eeuwge harmonij!

Aan een' jongeling.

Ja, gij zijt schoon, ô jongeling.
 Schoon, als een lichte wereldling;
 Verleidend zijn uw wezenstrekken.
 Zacht is uw blik voor 't oog der vrouw,
 Gij kunt haar aandacht op u wekken.
 Gij draagt dit helsch ontzettend vuur
 Niet in uw oog. dat, norsch en stuur,
 De ziel ontroert in kouden schrik
 Van haar, die heuren flauwen blik
 Verheffen in het mannenoog.
 En dat, van laffè tranen droog,
 Bij naren druk en diepen rouw

Bezadigd blijft. - ô, Neen, uw ziel.
 Wie nooit een diep gedacht beviel,
 Vertoont zich vleierend in uw lonk,
 En daarom is het laf gevoel
 Van menig vuige vrouwenhart,
 Waar nooit een hooge drift in blonk,
 U toegezegd. De wrange smart
 Schijnt nimmer 't aaklig zielsgewoel
 In uwe toegeprangde borst
 Ontvlamd te hebben, en de dorst,
 De gloënde dorst van 't zielewee
 Ontvonkt te hebben; - want gedwee
 En siddrend bukt gij 't laffe hoofd;
 Door 't minste lijden afgesloofd.
 En blijft bezwijmd tot dat de slag
 Van 't brandend wee en lijden is
 U over 't hoofd gevlogen is; -
 En dan, dan komt een dwaze lach
 Weêr laflijk op uw lippen zweven;
 Want dan, dan voelt ge u weêr herleven.

o Jongling, mocht mijn brandend woord
 Door uwe ziel zijn afgehoord!
 O, mocht een enkel nagedacht
 In uwen boezem zijn gebracht;
 O, kon de wanhoop eens uw hart
 In tranen smelten doen, het zwart,
 Waar door 't zoo lang reeds is bevuild,
 Voor 't blank der deugden zijn verruild!
 O, kon uw diep gekrenkt gevoel
 Verrijzen uit den dwarrelpoel,
 Waarin uw ziel gedompeld ligt
 En blijft verstoken voor het licht
 Van zuivre kennis, plicht en deugd,
 Van waar genoegten, hemelvreugd. -
 Doch, neen, uw zwart, bevekt gedacht
 Is al te neevlig en bevracht
 Met akelige duisternis,
 Dan dat uw ziel erkennen mocht
 Wat gruwe damp, wat klamme locht
 Uw hersenen geketend houdt
 U 't hoofd omvademt en benauwt,
 U dompelt in onwetenis.

Gij wandelt staag op 't valsche spoor
 Van 's werelds ijden. luchten gloor
 En blijft aan wetten vastgekleefd,
 Wier dwaas- en onbezonnenheid
 Der stervelingen nietigheid
 Vertoonen, en een proeve zijn
 Van onverstand, van valschen schijn
 Die over gansch het aardrijk zweeft.

Eilaas! het is vergeefs geslaafd!
 Gij hebt te lang, te ver gedraafd

Op 's werelds duislig, dolend pad,
 Gij hebt uw geest en ziele zat
 Gedronken aan het doodsch vergif;
 Gij zijt een levend, kruipend rif.
 Ontmergeld is uw kil gebeent;
 Uw kloppende aders zijn versteend,
 Gekrompen is uw zenuwkoord,
 Uw hersenstelsel is verstoord,
 Uw longen zijn verpest en droog;
 Geen glans staat in uw flauwend oog
 Te lezen en uwe wakkre spier
 Is ingekrompen; 't warme vier
 Dat u. nog jong, de breede borst
 Deed kloppen, is in eenen dorst,
 Een vuigen wellustdorst verkeerd
 En heeft in u den mensch oteerd.

Zoo zijt gij, ja, ô jongeling,
 Zoo wandelt ge in den wereldkring;
 En schoon de zijdeuw lichaam dekk',
 Toch dringt de walgelijke vlek
 Van uw verpeste ziele door,
 Baant zich een onuitwischbaar spoor
 Op uw gelaat, en toont ons klaar
 Hoe leeg uw ziel is, zwart en naar.

Waartoe, ô jongling, zijt gij goed?
 Wat kan u 't waterige bloed
 In eedle driften blaken doen?
 Zeg, kan uw geest het grootsch bevroên!
 Waar bleef uwe eerste denkingskracht,
 Waar bleef die groote geestemacht
 Die eens uw borste kloppen deed,
 Die u onwrikbaar in het leed
 Had kunnen maken. En 't gevoel
 Der zuivre liefde, welker doel
 Het schoonst is wat op aard bestaat,
 Dat alle vreugd te boven gaat, -
 Hoe hebt gij laflijk dat verruild
 Voor 't slijk dat thans uw ziel bevuilt?....
 Wat heeft 't ons heilig vaderland
 Van u te wachten? Zal uw hand
 Het in den nood ook bijstand biên!
 Zal men u op de vesting zien,
 Wanneer der vreemden overmacht
 Het vaderoord bespringt, en tracht
 Zijn bloedig zwaard in 's vrijheids zij
 Te wringen, om in slavernij
 Het volk te klemmen! Jongling, spreek:
 Indien der vaders vrije streek
 Eens aangerand werd, zou uw moed
 Dan kracht bezitten, om in gloed
 Den oorlogskreet te galmen doen,
 En op 't geluid der strijdklaroen

Den degen aan uw lijf te slaan;
 Zoudt gij bij 't bloedig oorlogsvaan
 U durven scharen en u bloot
 In 't strijden stellen aan den dood!
 Of zoudt gij mogelijk onvervaard
 Bij 's lands pilaren staan geschaard;
 Daar torschen op uw schouderblad
 Het lot van land, van volk en stad
 En, trots den dolk van wraak en moord,
 Bevelen geven ongestoord?.....
 Zou, bij het schokken van den Staat,
 Van list omringd en helsch verraad,
 De burgermoed zijn in uw hart,
 Die onverschrikt gevaren tart,
 Die lacht met wie hem lagen legt,
 Veracht wie laf is, wreed en slecht;
 Die op geen tegenstreving let
 En, sterk door deugd, het al verplet?.....

Onnoozel vragen! Kan de scheê,
 Van 't stalen zwaard ontbloot, nog meê
 Ten oorlog gaan? En is de spies
 Niet nutteloos, wanneer 't verlies
 Haars ijzren hoofds haar heeft gekraakt
 En tot een houten lat gemaakt? -
 Weihoe! een lichaam zonder ziel,
 Dat voor het minste lijden viel
 En onderklopte voor de smart;
 Een lichaam, waarvan 't killig hart
 Door vurig, bruisend, stroomend bloed
 Nooit werd ontvlamd in eedlen gloed,
 Zou reuzenkrachten kunnen bièn,
 Zoo onverschrokken 't noodlot zien,
 Zich storten in het doodsgevaar
 En volgen groote zielen naar!....,
 o, Laffe jongling, neen, o neen,
 Uw ziel is al te diep vertreên;
 Geen grootsche drift, geen hoog gevoel
 Verstrekken nimmer u ten doel,

Edoch, beschaafde jongeling,
 De wereld heeft haar blikkerkring
 Noch altijd voor u blootgezet.
 Ga, jongeling, in 't wulpsch salet
 En vier daar uwe lusten bot,
 Ga, heersch en prijck daar als een God;
 Ga, kruip daar voor der juffren voet.
 Men vraagt daar om geen eedlen moed,
 Men vraagt daar om geen grooten geest,
 Noch om vernuft; ga onbevreesd
 En glinster daar in al uw pracht,
 Wen u de vreugde tegenlacht;
 Want daar, daar is uw oorlogsplein
 En daar kunt ge overwinnaar zijn.

Daar, kunt gij strijden uren lang,
 Daar kunt gij spartlen als een slang,
 Daar kunt gij lachen in geweën,
 Als 't valsch getoover der Sireen,
 O daar, daar is een wijde veld
 Voor uwen moed ten vlak gesteld:
 Daar kunt gij beedlen om een blik
 Der geilheid, en geen nare schrik
 Zal daar uw boezem zuchten doen;
 Daar kan uw geest het al bevroên,
 Daar hoeft voor eene hooge gunst
 Noch fijn gevoel, vernuft nôch kunst.
 Daar rolt u alles de armen in,
 Daar staat de zege bij 't begin.

Doch, ô lafaard, vlucht en schrik,
 Wen een man zijn eedlen blik
 In uw flauwe blikken dringt
 En uw wang tot blozen dringt;
 Vlucht, wanneer een vrije borst,
 Wien de ziel naar grootheid dorst,
 Fier aan uwe zijde stapt
 En uw laffen waan vertrapt.
 Vlucht en schuil in vrouwenschoot,
 Wen het sein van strijd en dood
 Op der vaders bodem klinkt
 En het staal ten hooge blinkt.
 Zoek een schuilhoek voor uw hoofd,
 Door de geilheid afgesloofd,
 Wen het land in oproer staat
 En de lafheid slechts vergaat:
 En wanneer de heiige deugd
 Naast u blinkt in hemelvreugd
 En haar glansen op u schiet,
 O, verstuif dan in het niet!.....

Vermaning.

Kent gij, vriend, des werelds baan;
 Weet gij wat al zware zorgen
 In de toekomst zijn verborgen,
 Kent gij 't wrange van een traan;

Weet gij al wat bittere gal
 Men uit 's levenskelk moet proeven,
 Drank die uwe ziel bedroeven
 En uw boezem zengen zal?

Weet gij hoe het aardsche pad
 Is bedekt met doornenstruiken
 En hoe raar een bloem ontluiken
 En ons schenken mag haar schat;

Weet gij hoe de deugd is raar,
 Hoe het korte menschenleven
 Gansch met weedom is doorweven.
 Weedom voor den boezem zwaar!

Weet gij hoe het slecht ten troon
 Wordt gevoerd, hoe dat de deugden
 Zijn gehaat, en zeiden vreugden
 Voor het weldoen staan ten loon? -

Neen, uw jonge geest, mijn vrind,
 Kan de wereld niet bevatten;
 Gij ziet slechts de valsche schatten
 Waar zij de oogen door verblindt.

Op des levens praalbanket
 Ziet gij niets nog dan genuchten;
 Op het binnenst van de vruchten
 Hebt gij nog niet goed gelet.

Bij de droomen uwer jeugd
 Ziet gij alles vol van weelde;
 Bij 't genot dat gistren streelde,
 Droomt gij de eeuwigheid der vreugd.

Alles lacht u in 't verschiet,
 En gij denkt, dat uwe jaren
 Blijde zullen henen varen,
 Immer vrij van 't naar vevdriet.

O, leer toch dien blinden staat,
 Voor dat nog uw hart mag rijpen,
 Eens voor goed, mijn vriend, begrijpen,
 Wacht gij langer: 't is te laat!

Eens toch moet het nevelkleed
 Van uw duislige oogen vallen;
 Eens hoort gij den noodkreet schallen
 Van het hartbeknijpend leed.

En is dan uw tenger hart
 Voor het onheif niet gewapend,
 Blijft gij lang, als nu, noch slapend,
 Dan bezwijkt gij voor de smart.

O dan vloekt gij 't zware wicht,
 Da; u op de zwakke leden
 Vallen zal, u zal vertreden,
 Dan hervindt gij nimmer 't licht.

Leer dan, vriend, eer dat uw jeugd
 Onbezonnen is vervlogen,
 Leer wat waarheid is en logen,
 Enkel schijn of ware vreugd:

Wapen u, eer dat de strijd
 Nog voor goed heeft aangevangen;
 Blijf in geene netten hangen,
 Ken de waarde van den tijd.

Schud de dwaze kleedsels af,
 Die tot nu uw leden gorden;
 Denk wat dat gij eens moet worden,
 Voor gij plaatst den voet in 't graf.

Zie het onheil onder 't oog,
 Ga zijn strenge lessen leeren,
 Weet u als een man te weren
 En hou moedig 't hoofd omhoog.

Zie dan stout de toekomst in,
 Wapen u en zonder schromen
 Vaart gij door de wildste stroomen:
 't Einde raakt aan het begin!

Bij het afsterven van mijnen vriend L. Terneu, toonkunstenaar.

Gij zijt dan dood, mijn vriend! - Het vuur dat u bestraalde,
 Dat vlammend door uw brein en door uw boezem liep,
 Is met het stoflijk vuur, het logge vuur des levens,
 Het vuur, dat God voor 't lichaam schiep,

Dan uitgedoofd! - O, ja, 't gevoel dat in u woonde
 En dat uw geest aan ons in vuurge trekken bracht,
 Is met uw spraak, is met uw adem weggevlogen,
 Verdwenen met uw lichaamskracht!

Gij zijt dan dood, mijn vriend! De plant van het vermogen
 Des geestes, die nog slechts zijn eersten wortel had
 Geschoten, die nog pas zijn jongste blêren toonden,
 Ligt uitgerukt op 't aardsche pad;

De ziel, de vuurge ziel, die in uw binnenst blaakte,
 Was al te groot voor 't stof, dat haar geklemd omsloot;
 Zij heeft zich losgerukt, zij heeft haar band gebroken,
 En vluchtend liet ze uw lichaam dood.

Mijn vriend, gij zijt dan dood! dit woord beklemmt ons 't harte,
 Dit woord nijpt ons de ziel als met eene ijzren hand;
 Dit woord zegt: eeuwig is zijn groote geest verdwenen,
 Voor eeuwig brak uw vriendenhand.

Dit woord, ja, zegt ons: nooit zal zijne ziel uw harten
 Meer boeijen aan den toon die uit het orgel stroomt,
 Neen, nimmer zult ge uw ziel, bij hoogen geestdrift, voelen
 Door vreugd verblijd, door angst beschroomd;

O nooit meer zult ge, stil naast het klavier gezeten,
 Met d'adem in de borst, de ziel in heiligen gloed,
 De hemelharmonij, die van zijn vingren rolde,
 Doordringen voelen geest en bloed!

Neen, nimmer zal uw ziel meer aan zijn ziele kleven
 En vliegen boven de aard tot voor den hemeltroon,
 En zweven daar in drift door 't heir der engelen henen
 En baden in 't oneindig schoon.

Neen. nooit meer zal uw hart het hoog gevoel der driften,
 Bij 't mengen van een' toon, beseffen; nimmermeer
 Voelt gij een traan van vreugde uw brandend oog ontleken:
 Uw zielgebieder is niet meer!

Hij is niet meer, o neen; de geest, de kunst, de deugden
 Zijn niets, wanneer de dood haar zware roede recht,
 Haar beenige armen toont, haar lange koude palmen
 Op onze hoofden spreidt en zegt:

'Die sterfling heeft geleefd; zijn rol is afgelopen,
 Zijn lichaam is aan mij: 't is lang genoeg gevraagd;
 'k Heb lang genoeg getoefd; de keten zij gebroken:
 Hij zij van de aarde weggevaagd.'

Van de aarde weggevaagd! - O ja, het aardsche leven
 Is broos, van korten duur en treurig is zijn baan,
 En op den aëm der dood stuift alles ras ter neder,
 Alsof het nimmer had bestaan.

Zal dit dan ook uw lot, mijn vriend, op aarde wezen?
 Zal ook uw naam met u verdwijnen in het graf,
 En zal de vuurge geest, het scheppend alvermogen,
 Dat u weleer de Godheid gaf,

Niet langer dan uw stof bij de aardsche zonen wonen,
 Verdwijnen als uw vleesch, tot wormenaas verkeerd?
 Zeg, is vergetingsvloek dan op uw hoofd gesproken,
 Is alles dan in niet gekeerd?

O neen, mijn vriend, de geest die u op aard bestraalde,
 Die koesterend u onder zijne vleuglen nam,
 Die u op 's werelds donker, duizelig pad geleidde
 En in uw boezem eens de vlam

Der kunsten heeft gewekt, die geest zal niet gedoogen
 Dat hij, die eens den naam van Godes lieveling droeg,
 Van de aard verdwijnen zou en eeuwig zou te niet gaan,
 Ofschoon de levensdraad zoo vroeg

Voor hem is afgesneên! - O neen, want slechts op aarde
 Begon uw kunstnaarsbaan, uw eerste zielezucht,
 Uw eerst gefluister slechts, om later uwen boezem
 Bij God te schenken vrijer lucht!

Mij dunkt, ik zie in 't hoogst der hemelsche paleizen,
 Door eeuwig licht omstraald, u bij der englen schaar
 Ter neêr gezeten; 'k zie uw goddelijke vingren
 Beklemmen daar de heiige snaar;

Daar stort gij klanken uit in 't ruim der hemelzalen,
 En de engelschaar, geboeid aan uw verheven toon,
 Omringen uwen geest en hunne zaalge kreten
 Weërgalmen voor Jehova's troon;

Daar soms, bij 's hemels vreugd, beloopt nog een gedachte
 Uw zalige gelaat. Der englen blijde stoet
 Gevoelt dit klaar en zegt: hij denkt aan zijne vrienden,
 't Gedacht dier vriendschap valt hem zoet.

'De liefde en vriendschap bindt het aardrijk aan den hemel!'
 Zoo galmt het zalig koor, en de Almacht slaat een blik
 Op de engelen ter neêr en al de geestenkooren
 Verheffen 't lied in heilgen schrik;

De Goddrift spreidt zich rond, en grootschere gezangen,
 Wier hooge tonen en wier goddelijke taal
 Onze aarde niet verstaat, ontvouwen zich in weelde
 En rollen door de hemelzaal.....

En daar leeft gij, vriend; uw ziele
 Rust daar in den schoot van God;
 Schuilend onder englenvleuglen,
 Zweeft gij, en het zacht genot
 Is voor eeuwig u beschoren;
 Eeuwig tusschen de uitverkoren
 Leeft gij in de liefd van God.

Wij, wij blijven hier op aarde
 Aan het logge vleesch geboeid,
 Wachtend tot de plant ons levens,
 Op Gods wenk, worde uitgeroeid -
 Voor hij nog op 's werelds paden
 Zijn vereeuwigende zaden
 Heeft in weelgen grond gestrooid

Doch, o vriend, gij blijft niet eenzaam
 In der zaalgen schimmen woon;
 Want het leven duurt een stond slechts
 En de hemel is de woon
 Van de geesten, die nooit sterven,
 Die een poos den hemel derven
 En hervliegen tot Gods troon.

O den lieveling van de kunsten
 Wordt geen lange reeks gevraagd
 Van vergifte levensdagen;
 Want de smart die hem doorknaagt,
 Nijpt hem harder - 's ongluks banden
 Die hem dieper 't voorhoofd branden,
 Zijn ook eerder weggevaagd.

En zoo lang wij nog vertoeven
 Op deze aarde, lieve vriend,
 Ja, tot dat ons kranke lichaam
 Zich van onze ziel ontbindt,
 Blijven wij u tranen schenken,
 Blijven wij uw geest gedenken,
 Dien de tijd toch nooit verslindt.

Neen, het koude graf der aarde
 Is uw rustplaats niet, ons hart
 Is uw woning en daar rust grj,
 En daar leeft gij, en daar tart
 Gij de toekomst; want de gaven
 Zijn met 't lichaam niet begraven,
 Bukken nimmer voor de smart.

Eeuwig leeft gij, uw gedachtnis
 Blijft ons eeuwig in 't gedacht;
 Uwe ziel blijft rond ons zweven
 En uws grooten geestes macht,
 Waar zich de engelen verblijden,
 Blijft ons bij en in ons lijden
 Voelen wij haar zalvingskracht.

Karel de Stoute⁽¹⁾ **5 januari 1477.**

Este cavalga sobre la fortuna
 Y donna su cuello con asperasriendas.
 JUAN DE MENA.
 N'os engâne ni os trayga levantadas,
 La mocedad y verde loçania;
 Que os hallareys despues peor berladas
 Con el tiempo que burla cada dia.
 BOSCAN.

't Is winter. - 't Bosch, met ijzel dicht bestrooid,
 Staat treurig in zijn witte doodsgewaden;
 De lucht is grauw en stuur, de kille grond
 Ligt zwaar met sneeuw en glinsterend ijs beladen.

(1) Bekroond gedicht in den prijskamp van 1845, uitgeschreven door de Koninklijke Maatschappij ter Aanmoediging van Schoone Kunsten, te Antwerpen.

De wind huilt hard en schokt door 't breede plein,
 Waar duizend oorlogstenten zich ontvouwen,
 Waar Vlaandrens vorst zijn leger heeft vergaard
 En trotsch op 't lot des oorlogs blijft betrouwen.
 Ziet ge op die tent die wapperende vlag
 Met 't prachtig wapen van Burgonje steken?
 Daar is 't verblijf van Stouten Karel; daar
 Is hij zijn legerstede reeds ontweken,
 Ofschoon het licht in 't Oosten nog niet daagt. -
 Het pantser gordt reeds Karels forsche lenden:
 Hij, de eerste van zijn rijk, hij 't hoofd des lands,
 Is op het veld ook de eerste zijner benden.....
 Daar zit hij neêr, het hoofd ter aard gebukt
 En mat van lijf, het hart door folteringen
 Zoo wreed benepen, afgepijnd. Hij voelt
 Door mijmering zijn droeven geest bespringen,
 En hij verdwaalt. De slaap omvat zijn brein;
 Maar angstig is die slaap; geen zacht verblijden
 Zal hij verschaffen, neen: hij spreekt van ramp,
 Van smart en straf, van wanhoop en van lijden,
 o Karel! gij die, fier en trotsch, den naam
 Van Stoute draagt, die spelend met uw leven,
 Op 't slagveld, in 't gevaar slechts vreugde vindt
 En zoet genot, - waarom, waarom thans beven?
 Wat ziet gij dan zoo schriklijk en zoo naar?
 Wie is die vijand dan? O, 't is
 - 't geweten

Dat zonder blinddoek zijne daden weegt
 En 't floers van voor zijn oog heeft weggesmeten!....
 Daar stijgt voor hem de fiere stad van Luik,
 Door stroomen bloeds der burgren overgoten;
 De straten zijn met lijken opgepropt,
 De vrouwen zijn onteerd, haar frissche loten
 Zijn met hetzelfde zwaard gedood, dat aan
 De moeders 't leven nam. De woeste scharen
 Gaan razend voort; de stad staat in den brand
 En weldra kan het oog slechts puin ontwaren.....
 En andre steden volgen Luik nu op.
 Het is een naar, een smartelijk gewemel
 Van schending, roof, van plundering en moord,
 Van klachten en van wraakbeên, die den hemel,
 Die God bezweren, van hun aaklig lot
 Eens zwaar te wreken, door zijn arm de laffen,
 De snooden te verbrijslen, op haar beurt
 En onmeedoogend de overmacht te straffen.
 'O, weg die schimmen!' zucht de vorst 'o weg!
 Het is het lot des oorlogs! Mijne troepen
 Zijn wreed; maar wie, wie krijger is het niet!
 o Schimmen weg!' Maar 't bloed bleef tot hem roepen,
 En telkens vloog een naam hem door het oor,
 Een naam, die van vergoten bloed kwam spreken,
 Een naam, die hem het lichaam siddren deed
 En hem de ziel in foltring als deed breken.
 En nu, nu barstte Karel weder los:
 'Leg al die schuld toch op mijn hoofd niet neder!

Mijn vuist heeft wel gewoed, ik was soms wreed;

Maar hij die mijne hand bewoog, was wreeder!
 Neen, neen, beschuldigt mij alleen toch niet,
 Laat al dat gift op mijne ziel niet branden;
 Ik heb wel bloed, veel bloed vergoten, ja;
 Maar wie, wie stelde 't zwaard mij in de handen?
 Wie sloeg de spoor mij als in 't naakte lijf?
 Wie deed mij ongestuimig voorwaarts snellen?
 Wie moordde door mijn arm?... o, Lodewijk!
 U moet die wanhoop zwaarder nog beknellen....
 Gij, laffe koning, die de gouden kroon
 Onwaardig zijt op 't voorhoofd rond de dragen,
 Wiens burgerziel geen ridderplichten kent,
 Wiens moed zich slechts in vuige list en lagen
 Vertoonen kan! o Gij, treed gij hervor
 En antwoord hier! Verschoon de gruweldaden,
 Die voor mijn oog als helsche schimmen staan,
 En die mij met haar gloënde wraak beladen!
 Treed voor, gij, moorder van uw eigen bloed;
 Treed voor, treed voor, verrader! kom hier pogen,
 Of ook 't geweten voor uw schatten zwijgt,
 En zich verblinden laat door valsche logen!
 Gij hebt mijn arm bestierd; wanneer ik sloeg,
 Dan trof uw hand mijn vijand en mijzelven;
 Wanneer ik uit een afgrond boven kwam,
 Dan hadt gij reeds een and'ren kuil doen delven.
 o Schimmen weg! mijn schuld is niet zoo groot:
 Ik werd gedwongen, door het noodlot voortgedreven,
 Door laf verraad en list omvangen!...'

- Doch

De schimmen bleven voor zijne oogen zweven.
 Zij toonden hem haar uitgebloede wond.
 En bleven kermend stenen. grimmig staren,
 Tot dat een andre schim te voren trad,
 De schim eens grijsaards, diep gekromd door jaren:
 'Wie zijt gij?' riep Burgonjes hertog 'spreek!
 Wat is mijn schuld? Wat heb ik u misdreven?'
 - 'Kent gij Arnold van Gelderland niet meer?
 Is mijn geheugen uit uw' geest gewreven?...
 Gij, Karel, wien de macht in handen lag,
 Om in mijn Staat den twist in vreê te keeren,
 Gij hebt gehuicheld en het slecht gestaafd,
 Om uw gebied, uw heerschappij te vermeêren!...'
 ' - o Wee! o Ramp!' ontvloog aan Karels mond,
 Zwijg, grijsaard! kunt gij duistere daden wegen,
 Die staatkunst soms van 's werelds vorsten eischt?
 Weet gij wat in 't geheim der ziel gelegen,
 Bedoken blijft? Zeg, weet gij het gedacht
 Van staatsvergrooting, dat mijn brein deed gloeien?
 Kent gij het schrikdier, dat in Frankrijk troont
 En ongestraft zijn helsche plans blijft broeien?...
 O, luister, grijsaard! Ziet gij daar de zee,
 De Noorderzee haar dikbevrozen schotsen
 Als bergen staaplen? Hoort gij daar, in 't zuid,
 Van de andre zee de blauwe golven klotsen?...
 Welnu! mijn rijk moest van de Noorderkust

Tot aan Itaaljes gouden hemel reiken,

Door Frankrijk heen, naast Duitschlands gullen grond,
 Moest ik als scheidsmuur staan. Twee rijken
 Moest ik verdeelen, en het Duitsche land
 Voor Fransche macht, verraad en list bevrijden
 En zoo den vrede staven! Grijsaard, weeg
 Dit grootsch gedacht nu met uw stondig lijden!...'
 De schim van Arnold zuchtte diep en sprak:
 'De heerschzucht kan in blanke, rein gewaden
 Zich toonen willen... Maar wie schuld heeft, blijft
 In Godes oog toch met die schuld beladen...'
 Dit zeggend, smolt de vege schimme weg,
 En Karel bleef in diep gepeins verslonden;
 Doch kort was zijne rust. Een ander beeld
 Schoot voor zijn droomend oog.

Daar stonden

Ontelbre scharen in een groen vallei;
 Zij reikten smeekend de armen tot den hoogen
 En baden luid de hulp des hemels af,
 En vroegen dat hij, met haar lot bewogen,
 In het gevecht haar wapens zeggen mocht
 En door haar arm de dwinglandij mocht breken;
 De legers van Burgonjes wreedden vorst
 Verjagen zou uit hare vrije streken:
 'Daar zijn de Zwitsers!' brulde Karel luid.
 'Daar zijn ze die mijn trotsche macht miskennen!
 Ook Lodewijk heeft hen door geld gekocht
 En weet hen, huichlend, ongemerkt, te mennen.
 Daar zijn zij, die mijn forsche reuzenschreên
 De hinder zijn, mijn grootheid zullen kraken:
 'k Was diep verdwaald, wanneer ik hunnen moed
 Verachtte en hunne helden durfde laken...
 Granson heeft mij geleerd, Morat getoond,
 Wat vuur in 't hart dier kindren van de bergen
 Verscholen ligt, hoe onbezonnen 't is
 Den Beer van Zwitserland te durven tergen.
 Granson! Morat! daar viel mijn leger neêr!
 Daar viel het puik van Vlaandrens heldenzielen!
 Daar stoof Burgonje en krimpde ineen
 En Karels moed en Karels machten vielen;
 En met die macht verlies ik thans de hoop
 De keizers kroon op 't voorhoofd eens te drukken,
 Voor mijnen troon Euroop te knielen doen
 En 't al voor mijnen scepter te doen bukken!
 o Hagenbach! o Lafaard, 't is uw schuld!
 Gij hebt het bloed in Zwitserland doen vloeien,
 Gij, onmensch, hebt, door vloekbaar wanbedrijf
 In 't Zwitsersch hart een feilen haat doen gloeien.
 Men heeft mij diep gevloekt in u, die met de roê
 Der dwinglandij, in mijnen naam, bleef slagen;
 Om u heeft Vlaandrens heer, Burgonjes vorst
 Zijn eeuwig heil, zijn voorspoed heen zien dragen.
 o, Huichelaar! O, had ik u gekend!
 Maar wat! - 't Is ook mijn schuld; ik heb de beden
 Der Zwitsers ook verstooten, en verkoos
 Hen met mijn voet nog dieper te vertreden.

Ik heb den raad miskend dien vriendschap bood,

Ik heb de vriendschap van mij weggestooten;
 Mijn hoogmoed klom te hoog; men liet me alleen
 En ik verdwaalde... 't Is het lot der grooten...
 De hoogmoed, heerszucht! Daar; daar ligt mijn schuld!
 Had ik die drift in 't harte kunnen toomen,
 En had men mij niet laflijk opgehitst,
 'k Waar tot zulk treurig einde niet gekomen...
 Zat daar in Frankrijk, op den gouden troon,
 Geen monster, dat met recht en heilige eeden
 Gestaag den spot gedreven heeft! O, neen!
 Het menschedom had door mij zoo niet geleden.
 Ik had zooveel, zoo kostelijk een bloed
 Niet doen vergieten, en mijne onderdanen
 Niet uitgeput, hun zielen niet gepijnd,
 Hun oog niet smelten doen in wrange tranen.
 Ik waar geen ruwe, trotsche dwingeland
 Voor hen geweest; ik had hun diepe zuchten
 Niet norsch verstooten, en zij hadden vaak
 Met mij gesmaakt des vredes zachte vruchten...'

De vorst zweeg thans een poos. Een rilling voer
 Zijn lichaam door; hij tastte met de handen
 In 't ijdel rond, alsof hij 't naar verhoog
 Verdrijven wilde en uit de wreede banden
 Des naren drooms zijn geest ontklemmen wou.
 Het scheen, hij worstelde met 't heer der schimmen
 En beefde voor het ijslijk geestenkoor.
 Dat aklig voor zijne oogen stond te glimmen.
 Doch eensklaps hief hij 't hoofd nu recht. Zijn oog
 Met bittere, wrange tranen overgoten,
 Stond half geopend, flauw en als verglaasd.
 Hij sprak: 'o Zwitsers, moedge bondgenoten,
 O, smeekt niet langer 's hemels redding af:
 Uw beden zijn verhoord. De God der machten
 En legerscharen houdt zijn wakend oog
 Op u! 't Zijn zegepralen die u wachten.
 Het lot van Karel van Burgonjen is
 Beslist. Zijn levensdraad is afgeloopen;
 Zijn wil is zwak, zijn kracht is uitgeput,
 En op geluk, neen, mag hij niet meer hopen.
 Zijn lijf is krank, zijn geest ligt als verplet;
 Zijn fiere trots is fel gekraakt; het lijden,
 Het innig lijden heeft zijn ziel verscheurd:
 Hij kan niet langer tegen 't noodlot strijden.
 De dag is daar, de vreeselijke dag!
 Te Nancy is mijn graf, hier het einde
 Van Vlaandrens vorst, van zijne pracht en roem,
 Van zijne smart en innerlijke ellende!...
 Zoo wil het God, en Godes heilige wil
 Is sterker dan de wil van Karel. Vallen!
 Zoo is het woord dat Godes mond ontvloog;
 Ik hoor het vreeselijk in en rond mij schallen;
 Het nijpt mij 't hart, het wringt mijn matte ziel.
 Wat zal er van Burgonjes rijk toch komen?
 En van mijn dierbaar, heilig Vlaanderland,
 Dit prachtig rijk gewest, dit land der vromen,

Waar burgermoed naast krijgers woestheid troont,
 Waar vrijheid met de liefde tot de vorsten
 Gepaard gaat, waar men geene lafheid kent?
 O, wie bestiert na mij die gloënde borsten!

o, Gij, 'Maria, teedre, jonge spruit,
 Hebt gij de macht om 's vaders kroon te dragen?
 Is uwe hand bekwaam den teugel van
 't Gebied te klemmen en mijn roem te schragen?
 Zult ge op de staatskaros onwrikbaar staan
 En door verraad en volksdrift henen rennen,
 En, onbeschroomd in 't klimmen van den nood,
 't Gevaarlijk span op vaste wegen mennen?
 Ligt onder 't linnen, dat uw borst bedekt,
 Ligt in uw borst een mannenhart te blaken?
 Voelt ge u bekwaam om opstand en geweld,
 Om list, verraad, met ijzren arm te kraken;
 Voelt ge u in staat om Frankrijks laffen vorst,
 Zijn slangen list en valsche moorderstreken,
 Die u als kluisters zullen 't lijf beslaân,
 Met heldenmoed en fieren trotsch te breken?...
 O, zoudt gij doen wat Karel zelf niet kon?
 Zoudt gij den draak, den helschen draak verwinnen?...
 o God, mijn God! verjaag dit naar gedacht,
 Verjaag dit aaklig beeld uit mijne zinnen!
 Ik zie u reeds ten draaikolk ingesleurd,
 'k Zie u verraden, dochter, voor de voeten
 Van Lodewijk gebukt, u voor den haat,
 Den haat van Karel, van uw vader boeten...
 Hij lacht, het monsterdier, de laffe burgervorst,
 De huichelaar! hij heeft het pleit gewonnen
 Dat mijn geluk, mijn krachten heeft geknakt.
 Het bloedig pleit sinds eeuwen reeds begonnen.
 Zijn Frankrijk zegepraalt! Burgonje valt!...,
 Maar Vlaandren heeft hij nooit! dat zal niet bukken,
 Het zal niet vallen, neen! Bij God! maar als
 Een plaag op hem en op zijn nazaat drukken.
 Dat zal in de eeuwen door ten schrik hem zijn,
 Dat zal voor Frankrijk nooit den nek niet plooiën:
 Dat leeuwenvolk buigt voor den vreemde nooit,
 Neen! dat ontvangt van Frankrijks hand geen boeien!
 O, dit vertroost me in 't aaklig oogenblik;
 O, dit gedacht verzacht den bittren alsem.
 Dien me in den lijdenskelk is voorgezet,
 En strekt mijn diepgewonde ziel tot balsem.
 O, dank, mijn God! Gij hebt dit vreugdewoord
 Mij in de donkre toekomst laten lezen,
 En in uw goedheid mij dien troost bewaard...
 Gij hebt mij mild die weldaad nog bewezen.
 Dit, ja, verzacht mijn laatsten levensdag;
 'k Zie thans het lot, hoe naar ook, moedig tegen,
 'k Ontvang de smart uit uwe vaderhand;
 'k Buig voor uw wil, en dank u voor uw zegen!...'

De vorst zweeg stil; zijn hoofd viel zachtjes neêr,
 En nog een stond mocht hij den slaap genieten.

De droom was weg, de ruste deed zijn bloed,
 Thans meer bedaard en kalmer, zachter vlieten.
 Zijn geest herwon zijn kracht, en 't matte brein
 Werd thans als uit een ijzren klem ontspannen,
 En uit zijn ziel, zijn fiere heldenziel,
 Werd als de nare vrees en angst verbannen...
 Op eens ontsloot zich Karels tent; een woord
 Klonk hem in 't oor: het ros stond hem te wachten!
 Zijn slaap vervloog; hij sprong ten zetel uit
 En voelde zich bedeed met nieuwe krachten.
 Hij greep zijn rusting. Doch de gouden leeuw
 Van 's hertogs zwaren helm viel voor zijn voeten:
 ‘Dat is een teeken Gods!’ sprak Karel luid,
 ‘k Zal in den strijd het met mijn leven boeten...’
 Hij sprak niet meer en stapte tot zijn ros;
 Doch treurge somberheid bleef op zijn wezen,
 En op zijn voorhoofd stond van zijnen dood
 Het klaar, het duidelijk vonnis als te lezen...

Jacob van Artevelde⁽¹⁾

I.

Klim, Artevelde, voor mijne oogen,
 Het hoofd met starrenglans omtogen,
 Rijs op, en schilder in mijn dicht!
 Ik wil uw geest mijn hulde schenken,
 Der aarde uwe deugden doen gedenken,
 Uw schim doen treden in het licht!

Van Artevelde! ik wil uw daden,
 Zoo vaak met afgunstgift beladen,
 Herschittren doen in al haar pracht;
 Ik wil uw geest aan Vlaandrens zonen
 In al zijn macht en grootheid toonen,
 U doen verrijzen uit den nacht,

Die lang uw grootsch, uw edel streven
 Met duistren nevel hield omgeven,
 U onherkenbaar maakte aan 't oog
 Van Vlaandrens kroost. - Ik zal u wreken,
 Uw vastgesmede kluisters breken
 En voeren uwen roem omhoog!

(1) Bekroond in den dichtstrijd van 1845 door de Koninklijke Maatschappij van Schoone Kunsten en Letterkunde te Gent.

Ik zal mijn dichterstem doen dondren;
 Ik zal aan de aarde uw grootsche wondren
 Verhalen, met een gloënde spraak;
 Ik zal, als eertijds Gods profeten,
 Door Hem bestuurd, mijn kracht niet meten
 Slechts voelen 't vuur waarvan ik blaak;

Ik zal den laster met de roede
 Der waarheid geeslen tot den bloede
 Herstellen uwen roem en faam;
 Ik zal u schatten doen naar waarde,
 En de eerbied van ons land, van de aarde
 Doen glinstren om uw grooten naam!

- Maar ach! wat zeg ik? moet ik spreken
 Om, Artevelde! om u te wreken?
 Moet ik een dondrend dichterwoord
 Op Vlaandren, op Euroop doen stroomen,
 Dat doordringt tot het hart der loomen,
 Dat door de vuigste zielen boort?

O, lang reeds, lang zijt gij gewroken,
 Lang is de keten reeds verbroken
 Die u den eeretempel sloot:
 Reeds zijt gij op 't altaar gestegen;
 Reeds dreunt uw roem ons galmend tegen;
 De wereld weet het: gij zijt groot!

De wereld weet het, Artevelde;
 Hoe lang de nijd uw schim ook kwelde,
 Haar tand versleet toch op uw naam,
 En 't glansend blad van 's Lands historie
 Verkondt dien naam, omkransd van glorie,
 Gekroond door de eeuwge hand der faam.

O, neen! 'k moet u geen wreker wezen:
 Met 's dichters schaar omhoog gerezen,
 De kruin gebogen voor uw' voet,
 Mag ik alleen uw roem bezingen,
 Mij scharen bij de dichte kringen,
 Mij mengen bij den breeden stoet,

Die, in verrukking voortgedreven,
 Uw roem verkonden en die streven
 Om hunnen heilgen dichtertoon
 Uw groote ziele waard te maken,
 Die 't harte voor u voelen blaken,
 En bloemen vlechten voor uw kroon!

Doch ook die taak is zoet en edel:
 De dichter buigt zoo blij den schedel
 Voor wien in grootheid boven blinkt;
 Hij zingt zoo vreugdevol, wen zijn zangen
 Een fiere ziel doen roem erlangen,
 Wanneer zijn lied voor 't grootsche klink...

II.

Ziet gij dit land met vruchtbre zoomen,
 Waar Lei haar golf ter Schelde voert,
 Waar de aard beantwoordt aan het zwoegen,
 En schatten om den arbeid snoert?
 Ziet gij die welige landouwen,
 Die beemden waar die kudde graast,
 Waar 't zuivelvee zijn saprijk voedsel
 Kan vinden, waar 't gevogelt aast.

En in de zoele lucht kan klimmen
 En juicht om 't milde der natuur?
 Ziet gij dien rijkdom in de velden,
 Dien rijkdom in des landmans schuur? -
 O, 't is 't verruklijk oord van Vlaandren,
 Het is ons duurbaar vaderland,
 Zoo weelderig, zoo mild gezegend
 Door Godes vaderlijke hand!

Het is 't aloude, rijke Vlaandren,
 Waar arbeid zich aan kunde paart,
 Waar landbouw zijnen gulden zetel
 Gevestigd heeft en schatten baart;
 Het is 't aloude, rijke Vlaandren,
 Waar nijverheid en handel woont:
 Het rijkst gewest van gansch Europa,
 Waar overvloed van weelde troont. -

Maar waarom, wen zoo groote schatten
 Daar vloeien op dien gullen grond;
 Waarom, als weelde en rijkdom heerschen.
 Waarom die treurigheid in 't rond?
 Waarom voelt zich de Vlaming 't harte
 Als toegenepen? Waarom richt
 Hij 't oog zoo treurig naar den hemel?
 Waarom wringt zich zijn boezem digt?

Waarom die onrust 't allerwegen,
 Waarom die angst in aller hart,
 Waarom die oploop in de steden,
 Waarom die openbare smart? -
 O, weet gij niet dat de oude vijand,
 Dat Frankrijk weêr zijn netten spant;
 Dat weêr zijn wreede klauw zich uitstrekt
 Op 't mild gezegend Vlaandrenland!

O, weet gij niet dat Vlaandrens grave
 Een dienaar is van 't vreemd gebroed,
 Dat hij voor Frankrijk laf durft kruipen,
 En diep miskent zijn eigen bloed;
 Dat, om den vreemde te believen,
 Hij Vlaandrens heil verpanden gaat,
 Zijn weelde en rijkdom wil vertreden
 Voor Frankrijks laffen, vuigen haat?

En weet gij niet dat Vlaandrens zonen
 Hun land beminnen, dat de liefd'
 Der vrijheid hunne borst doet blaken,
 Dat dwinglandij hun zielen grieft?
 Zeg, weet gij niet dat goed en have
 Bij hen veel min dan vrijheid geldt;
 Dat in hun breede, fiere borsten
 Het vrije bloed al bruisend welt?

De Vlaming kan geen hoon verkroppen,
 Geen hoon aan 't heilige vaderland;
 Hij heeft geen slavenbloed in de aders,
 Zijn vrijheid mag niet aangerand!
 Wie aan die heilige schans durft naadren,
 Zet zich der burgren woede bloot,
 En vlucht weldra de Vlaamsche streken
 Of boet het met een bittren dood.

Maar wie, wie zal het volk geleiden,
 Wie geeft den moed der burgren klem,
 Wie spreekt den dwingland vrees in 't harte,
 Wie roept met onverschrokken stem:
 Dat Vlaandren nooit voor vreemde heerschap
 Den fiere nek gebogen heeft,
 Dat Vlaandren nooit de knie zal plooiën
 En nooit voor vreemde machten beeft?

Wie is de leider? - Gentsche burgers,
 Ziet gij hem in uw midden niet,
 Ziet gij hem niet die u verlossen,
 U helpen zal uit naar verdriet?
 Ziet gij hem 't oog tot God niet heffen,
 Ziet gij het vuur niet van zijn blik?
 Ziet gij zijn breede borst niet zwellen.
 Zijn mannenborst, ontbloot van schrik?

't Is Artevelde! Gentsche burgers!
 't Is Artevelde! ziet gij daar
 Hem niet den fleren, trotschen schedel
 Verheffen in uw breede schaar?
 Hij zal uw steun, uw leidsman wezen,
 Hij, burger, redt der burgreu oord;
 Hij zal uw heilig recht doen gelden:
 O, Vlaming, luister op zijn woord!

III.

'Mijn broedren, die het heil mocht treffen
 Op Vlaandrens grond het licht te zien,
 Die moedig steeds, als Vlaamsche telgen,
 Der dwinglandij het hoofd dorst biën.
 Hoort naar mijn woord!' roept Artevelde,
 Ik ben een burger zoo als gij;

Ik voel de rampen die ons dreigen,
De rampen van de slavernij!

Weêr rukt de vijand uit zijn holen;
 Door slangenlist en vuig verraad
 Omgeven, loert hij weêr op Vlaandren,
 Het voorwerp van zijn eeuwgen haat.
 Ons zwakke vorst ligt in zijn handen;
 Hij heeft geen eigen mannenwil,
 Hij ligt voor Frankrijks voet gebogen,
 En treedt in Frankrijks staatsgeschil.....

Hij geeft zijn woord, dat Vlaandrens krijgers
 Ten dienst van Frankrijk zullen staan
 En, op den wenk van vreemde heerschapp,
 Hunne eigen broeders zullen slaan;
 Dat zij hun trouwe bondgenooten,
 Dat ze Eduward van Engeland
 Bevechten zullen, en verscheuren
 Den vastgesmeden broederband.

Hij denkt niet eens, de zwakke Loodwijk,
 Dat Vlaandrens handel kwijnt en lijdt,
 Indien wij Engels bondgenootschap
 Verbreken door onrechten strijd!
 En weet hij niet, dat Engels kindren
 Ons broedren zijn, dat 't noorderbloed,
 Hetzelfde bloed, hun borst doet kloppen,
 Hun warme boezems stelt in gloed?

En weet hij niet dat Frankrijk immer
 Ons land ten vijand heeft gestaan,
 En slechts zijn wrok zal nederleggen,
 Wanneer 't ons ziet ten onder' gaan?
 Weet hij dan niet, dat Frankrijks adem
 Steeds als een pestwalm op ons zweeft,
 Dat het ons land steeds ondermijnde,
 Ons vorsten steeds verbasterd heeft?

En dan, o broedren, weet Europa
 Niet dat in Vlaandren vrijheid woont!
 Weet gansch de wereld niet dat Vlaandren
 Van niemand strafloos wordt gehoond!
 Dat nimmer, welke zware machten
 De vreemdling op ons nederzond,
 Wij eenen voet breed lieten schenden
 Van onz' gewijden moedergrond?

De wereld weet het, broeders, makkers!
 En wist 't zij niet, ons forsche hand
 Zal, wen het Fransche rot durft naken,
 't Den vijand leeren tot zijn schand....
 Neen, broedren', nooit voor Fransche vorsten
 Staat Vlaanderen als een bondgenoot:
 De band die tusschen ons en Frankrijk
 Bestaan kan, burgers, is de DOOD!

De dood, de dood slechts breekt de listen
 Van Frankrijks vorsten en den haat,
 Die in het hart eens echten Vlamings
 In vurig schrift geteekend staat!
 Ons nakroost zal dien haat eens erven,
 Zoo als het onze vrijheid erft,
 En dooft dien haat, dan is 't een teeken
 Dat vrijheid ook in Vlaandren sterft!

Neen, broedren, neen, dan geen vereening;
 Gij kent de spreuk van 't voorgeslacht:
 ‘*Wat walsch is valsch is!*’ en de rampen,
 Door Frankrijk steeds ons aangebracht.
 Neen, liever 't oog naar andere oorden
 Gewend, een ander oorlogsvaan
 Gevolgd en onze bondgenooten,
 Ons Britsche broeders, bijgestaan!

‘En dan zal Frankrijk angstig hijgen,
 Dan stuift het voor onz' blikken neêr;
 Dan wordt zijn hooge waan vernederd,
 En 't richt zijn slangenhoofd niet meer!
 Dan blijft ons Vlaandren onverbasterd,
 En weelde strooit weêr schatten rond;
 Want God beloont de heldenzielen,
 Die strijden voor der Vaadren grond!’

En nu, nu zwijgt van Artevelde,
 En 't volk, door geestdrift angevat,
 Roept: ‘Wees gij ons dan tot geleider!
 Wees gij de voogd der Gentsche stad!
 Geleid ons, en wij zullen volgen,
 En Frankrijks, vuige, laffe vorst,
 Zal nog eens zien, hoe 't vuur der vrijheid
 Kan woeden in des Vlamings borst!’

IV.

Van Artevelde heeft gehoorzaamd,
 Hij staat aan 't hoofd van 't Vlaamsche volk;
 Hij heeft 't bestier van Gent in handen
 En hoedt zijn broedren voor den kolk
 Dien zij, door Frankrijks list omgeven,
 Niet voor hun voet ontwaarden, Hij,
 Hij, Jacob, doet den naam van Vlaming
 Weêr diep ontzien, en 't land blijft vrij!

Met ijzren arm heeft hij de teugels
 Van 't lastig staatsgebied in hand,
 En blijft het moedig hoofd verheffen,
 Ondanks den hardsten tegenstand;
 Hij, vriend van Edward, weet den koning
 Te houden in het rechte spoor;

Hij weet hem aan zijn geest te boeien,
En schrijft hem zijne wetten voor.

Hij, Frankrijks vijand, weet door stoutheid,
 Door kloeken moed en fiere trots,
 De list en lagen aftewenden,
 En in 't gevaar als eene rots
 Blijft hij onwrikbaar staan en heerschend:
 De graaf van Vlaandren is zijn knecht;
 De zwakke Loodwijk bukt den schedel
 En is aan hem als slaaf gehecht.

Hij weet de burgers te bedaren;
 Zijn stem klinkt, als het woord van God,
 Voor 't Vlaamsche volk. Hij is de heerscher,
 Hij is bestuurder van hun lot,
 En, wil hij slechts, het volk zal woeden,
 Verbrijzlen wat hem tegenstaat;
 Hij doet hun hart in weemoed smelten,
 Of wel ontsteekt hun ziel in haat.

En hooger klimt zijn macht, en breeder
 Breidt zij zich over 't gansch gewest;
 Hij is de Ruwaerd, hij, van Vlaandren!
 Het hoofd van 't Vlaamsch gemeenebest.
 Hij is de schrik des Franschen konings,
 De meester van den Vlaamschen graaf,
 Hij doet den vorst den troon beklimmen,
 Of werpt hem neder als een slaaf.

Hij houdt het zwaard des krijgs in handen
 En zwaait het zegepralend rond;
 Hij dwingt den vijand, diep vernederd,
 Tot eerbied van den Vlaamschen grond;
 Hij stapt, en Edward volgt zijn schreden,
 Gehoorzaamt op zijn fiere stem:
 De vorst van England buigt voor Jacob
 Met liefde, en vindt zijn steun in hem.

't Breekt los, het vuur der oorlogswoede,
 De zee dreunt van der krijgren schreeuw,
 En England gaat voor Frankrijk vallen; -
 Maar Jacob spreekt. De Vlaamsche leeuw
 Schudt fier zijn breede, trotsche manen,
 Hij vliegt naar 't bulderend gevecht,
 Door hem heeft England overwonnen,
 En Frankrijks zeemacht is geslecht!

Doch, zie, daar breekt een ander onweêr
 Op Vlaandrens heilgen bodem los:
 Het vuur des opstands brandt en blakert,
 En rent als een verwilderd ros
 Op d'eigen moedergrond! 't Is Frankrijk
 Dat weder zijne netten spant,
 De laffen omkoopt door zijn schatten,
 De vuige driften jaagt in brand.

Van Artevelde ziet de lafheid,
 Een fiere bos kleurt zijne wang,
 Zijn blik schiet vuur, hij grijpt zijn degen:
 Der vreemden blijdschap duurt niet lang!
 Op 't ongedierte losgebroken,
 Daar hij 't zijn staal in 't harte ploft,
 Doet Jacob 't om genade smeeken,
 En drijft het weder naar zijn kroft.

Doch 't harte bloedt hem bij het denken,
 Dat Vlaandren laffe knechten heeft,
 Die voor het goud der vreemden knielen.....
 Zijn blik weidt rondt, en zie, hij beeft,
 Hij beeft, de held! - Niet voor de zwaarden;
 Maar voor der vreemden listigheid,
 Die onverpoosd op Vlaandren toelegt
 En 't land een eeuwgen rouw bereidt.

O, was zijn macht zoo als zijn ziele!
 Hij greep het vuige vreemd gebroed,
 En deed het met een enklen zwaardslag
 Ter aarde ploffen in zijn bloed!
 O, was zijn moed maar eens almachtig,
 Men hoorde van geen Gallen meer:
 Hun haatlijk ras verdween van de aarde,
 Het gansche Frankrijk stortte neêr!

Maar neen, de macht der grootste helden
 Blijft immer toch een menschenmacht,
 En vlucht de ziel ook in 't oneindig,
 Bepaald blijft immer 's lichaams kracht.
 Aan de aard geboeid, zijn 's menschen daden
 Toch immer daden van een mensch:
 Het stoflijk lichaam blijft onmachtig
 Voor d'onbegrensden zielewensch.

Dat voelt van Artevelde; treurig
 Buigt hij het fiere, trotsche hoofd
 En zucht: 'o Eeuwig Opperwezen!
 Uw wil geschiede en zij geloofd!
 Ik ben een werktuig in uw handen;
 Gij geeft mijn ziele moed en wil,
 En al wat ik mag grootsch verrichten,
 Is slechts een proef van uwen wil.

'Gij hebt de baan mij afgeteekend;
 In uw ontzaglijk besluit
 Hebt gij gezegd: hier neemt gij aanvang
 En daar, daar is uw loopbaan uit.
 Ik kniel, o Godheid! voor u neder,
 'k Buig voor uw oordeel in het stof
 En, welk een lot mij zij beschoren,
 Ik geef u nu en eeuwig lof!'

V.

o., Artevelde! o grootsche ziele,
 O ja, kniel voor den Hooge neêr,
 Betrouw niet op des aardrijks voorspoed:
 Het lot verwisselt keer op keer.
 Gij zijt nog heden vorst van Vlaandren,
 Gij zijt des Vlamings steun en hoop,
 Gij ziet het alles voor u buigen,
 Gij richt der staatskunst slangenloop;

Gij wordt door 't Vlaamsche volk aanbeden
 En houdt hun heil nog in uw hand;
 Gij hebt tot vriend nog en beschikking
 Den fieren vorst van Engeland,
 En Frankrijk siddert voor uwe oogen,
 Het kruipt op uw en blik ineen,
 En gansch Euroop verhaalt uw daden:
 In u wordt vrijheid aangebeên.

Doch; ja, gij voelt het, in de verte
 Loert vuige list en laf verraed;
 Gij ziet dat aan der staatkunst hemel
 Uw glinsterende star vergaat;
 Gij voelt dat onder uwe stappen
 De grond reeds beeft, dat een orkaan.
 Die 't al in vuur en gloed zal jagen,
 In 't zuiden reeds is opgestaan:

Gij voelt het naken, vreeslijk naken,
 Gij ziet het hangen in de lucht
 En u bedreigen. Maar uw ziele
 Is voor den slag toch niet beducht.
 Gij zult geen voet, geen hairbreed wijken,
 Gij kent uw heilgen, duren plicht;
 Want gij, gij weet dat 't heil van Vlaandren
 Nog immer in uw handen ligt.....

Wat zult gij doen? Zult gij het monster
 Doen stikken in zijn eigen bloed!....
 O, neen! te zwaar zou 't onheil wezen,
 Gij schat te duur uws broeders bloed;
 Gij zult geen honderd duizentallen
 Doen bukken onder 't zwaard der wet:
 Zoo mild, neen, kan het bloed niet stroomen!
 Neen, zoo kan Vlaandren niet gered!

Te ver, te ver reeds heeft de vreemde
 Het volk verleid. Gij zoudt het staal
 Van 't recht toch nutteloos doen woeden:
 't Waar moorderij, geen zegepraal!
 Maar werkloos zult gij toch niet blijven,
 Gij kent uw plichten en zoo lang
 Er hoop is zult gij blijven strijden,
 Al is 't gevecht ook naar en bang.

o Vlaandren, Vlaandren, staak die twisten!
 o Burgers, dooft dien woesten kreet;
 Herkent gij niet meer die zoo dikwijls,
 Zoo dapper voor uw vrijheid streed?
 Leent niet het oor aan vreemden fielten,
 Die met hun helsche slangenlist
 Uw ziel omringen, en u drijven
 In diepgevloekten broedertwist;

Die enkle daden voor uwe oogen,
 Door staatkunst wreede dwangbevel
 Vaak afgeperst, doen aaklig glimmen,
 Als ingegeven door de hel.
 Die u 't bestuur van Vlaandrens Ruwaard
 Vertoonen als een dwinglandij;
 Een lichte feil een wandaad noemen,
 U vloeken doen de heerschappij

Van hem, die have, goed en leven
 Zoo dikwijls gaf voor u ten pand,
 Die u als zijne kindren liefheeft:
 Den redder van het vaderland!.....
 Doch neen! het is te laat! verblindheid
 Heeft aller oogen overdekt,
 Verbijstring heeft haar zware vleuglen
 Op 't Gentsche volk reeds uitgestrekt.

Ziedaar! daar blinken in het duister
 De dolken reeds! de gruwbre moord
 Is reeds besloten!..... Artevelde!
 Uw laatste levensdag ontgloort.....
 Zie! Frankrijks arm is opgeheven.
 Hij wringt u 't moordstaal in het hart;
 Zijn werktuig zijn uwe eigen kindren,
 Gij hebt de slang te lang getart!.....

O, dekken wij dit nare schouwspel!
 Ween, Vlaandren! ween, o Vaderland!
 Gij hebt uw eigen bloed gedronken,
 Gij braakt den heiligen broederband.
 O, weldra zult gij bitter klagen
 En vloeken 't vreemde basterdzaad,
 Dat u den laffen moord deed plegen,
 Ter lessching van zijn tijgerhaat!.....

En gij, o geest van Artevelde!
 Klim op tot hem die eens u riep,
 Om Vlaandrens bodem te verlossen,
 Die in uw grooter ziele schiep
 Dan in 't gemeen der stervelingen;
 Klim op tot hem en smeek hem zacht,
 Dat hij uw broedren moog vergeven
 Het schriklijk lot u toegebracht.....

Dat hij 't den lande toch niet reken,
 Wat bastaardij slechts heeft begaan,
 En op het diepverdruchte Vlaandren
 Een teder vaderoog blijft slaan:
 Eens wordt uw schimme toch gewroken,
 Dra keert men van de dwaling weêr
 En dikwijls, ja, zal Vlaandren zuchten:
 'Er zijn geene Artevelde meer!'

VI.

Vijf eeuwen zijn er thans vervlogen
 Sinds gij, o Jacob, in den hoogen,
 In Godes woon gezeteld zijt;
 Lang bleef de haat uw geest vervolgen,
 De vuige vreemdling, diep verbolgen,
 Belaadde uw schim met laffen nijd;

Uw eernaam stond in bliksemglansen
 Vervaarlijk voor zijn oog te dansen,
 Verblind was hij door 't heerlijk licht;
 Hij wilde 't echter niet erkennen
 En bleef uw roem, uw glorie schennen,
 Sloot voor uw glans zijn oogen dicht.

En eeuwen bleef zijn laster klinken;
 Maar eeuwen bleef uw glans ook blinken.
 o Artevelde, en uw naam
 Stond in de fiere Vlaamsche harten
 Der vreemden haat en nijd te tarten,
 En bleef er vrij van lagen blaam!

Uw grootsche moederstad blijft staren
 Op uwen glans, uw roem bewaren;
 En in het klimmen van den nood,
 Wen 't vaderland zucht in ellenden,
 Wen 't vreemd gebroed haar grond komt schenden,
 Dan spreekt zij telkens: 'Hij was groot!...

Wie schenkt ons nog een Artevelde,
 Die volk en vorsten wetten stelde,
 Die met zijn forsche reuzenhand
 De staatskaros in 't spoor deed blijven,
 De vreemde machten kon verdrijven
 En alles gaf voor 't vaderland?'

En dan, het hoofd ter neêr gebogen,
 Verheft een zucht zich tot den Hoogen,
 En klinkt in 's hemels zalen weêr;
 Die zucht klimt uit der burgren harten
 En zegt, getuige hunner smarten:
 'Er is geen Artevelde meer!'

Die zucht, o Jacob, moet gij hooren;
 Hij moet uw heiige ziel doorboren.....
 Mij dunkt, ik zie u, aan Gods zij'
 Gebogen, telkens van hem smeeken
 Dat hij ons banden moog verbreken,
 Ons vaderland van dwang bevrij'.

Steeds smeekt gij voor uw Vlaamsche kindren,
 Opdat geen vreemde hun mag hindren
 En zij, der vrijheid aangekleefd,
 Hoe zwaar de bastaardij moog drukken,
 Voor haar het hoofd niet zouden bukken,
 Die immer 't oog op Vlaandren heeft.

O Artevelde, uw geest blijft wonen
 In 't midden van uw Vlaamsche zonen;
 Zij houden steeds hun fieren blik
 Op u, en telkens wen het lijden
 Hun vaderoorden komt bestrijden,
 Staan zij nog pal en zonder schrik.

En telkens wen 't gevaar zal klimmen,
 Zal nog hun oog in fierheid glimmen
 En zwaar en vreeslijk blijft hun hand,
 Uw schimme blijft op Vlaandren zweven
 En in de ziel der helden leven,
 Ten steun van 't heiige vaderland!

Gij zult ons volksbestaan bewaren:
 Wij blijven op uw grootheid staren
 En schuilen in uw glorieschijn.
 De vreemdling moog' zijn macht verzaamlen;
 Zoo lang een tong uw naam zal staamlen,
 Zal Vlaandren, 't vrije Vlaanderen zijn!

Liefdezangen.

Liefdezingster.

Lieve meisje, zoete zangster
 Die mij op het levenspoor
 Vaak een bloemenpad deed kiezen
 En 't verlichte met u gloor,
 'k Wil u, meisje, in de armen prangen,
 'k Wil u zeggen mijn verlangen, -
 Meisje, leen aandachtig 't oor.

'k Heb u mijne min geschonken
 Van het teerste mijner jeugd,
 En gij hebt die aangenomen;
 Want gij zaagt die min met vreugd.
 Uit ons beider glimmende oogen
 Straalden zuiver mededoogen,
 Zucht naar wellust in de deugd.

Lieve, 'k ben u trouw gebleven
 En ik ben u nog getrouw;
 Eerbied ligt mij diep in 't harte
 En mijn min is klein noch lauw;
 Eeuwig is die reine liefde,
 Die me eens zacht de ziele griede,
 Eeuwig blijft u mijne trouw.

'k Zag uw maagdebloem ontluiken
 En ik heb die bloem gespaard:
 Eeuwig moet haar zachte balsem
 Voor ons liefde zijn bewaard;
 Nimmer, neen, wil ik die geuren
 Voor een lagen lust verbeuren;
 't Stondig is mij weinig waard!

Vaak, ja, traden wij te zamen,
 Met de handen in elkaar,
 En wij smaakten zoete vreugden,
 Zalig als een englenpaar.
 En wen 's onheils felle orkanen
 Mij ontpersten zilte tranen,
 Woog u ook den boezem zwaar.

Immer vond ik op uw harte
 Eene schuilplaats in den nood,
 En wanneer ik 't hoofd moest bukken,
 Lei ik 't zachjes op uw schoot;
 En gij spraakt van Wijdere uren.....
 Zoo, o meisje, moet het duren,
 Duren, meisje, tot ter dood.

Immer, zangster, moet ons liefde
 Blijven ongekreukt en rein,
 Vurig als in de eerste dagen
 En geen vlekje, neen, hoe klein,
 Mag die maagdeliefde smetten;
 Meisje wil er wel op letten:
 Immer moet gij mijne zijn.

Daarom, ongeschonde zangster,
 Zoo gij ooit mijn gloënden blik
 Van een geilen lust ziet vonken,
 Toon mij ras uw heligen schrik,
 Zeg mij welke nare smarte
 Gij dan knagen voelt aan 't harte
 En verlos mij uit den strik.

Ja, indien ik ooit het speeltuig,
 Dat mij uwe liefde gaf,
 Vuige toonen durfde ontwringen,
 O noem mij dan laag en laf;
 Ruk dan 't speeltuig uit mijn handen,
 Doe mijn ziel in schaamte branden:
 Schaamte is mij de grootste straf.

Doch, o maget, neen, dit zal niet,
 Daarvoor min ik u te zeer,
 Daarvoor ziet gij al te liefdvol
 Op uw trouwen minnaar neêr;
 Immer zult gij mijne tonen
 Met een lieven lach beloonen;
 Want ik min u al te teêr.

Kom dan, liefste, kom, een kusje
 Van uw rozenmond ontvaân!
 O, de moed is mij hergeven,
 Angst en vrees is mij vergaan,
 Meisjen, open mij uwe armen,
 'k Wil mij aan uw borst verwarmen,
 Plengen eenen liefdetraan!

Meisje, gaan wij vrolijk dartlen!
 Leg uw hand hier in de mijn',
 Vlied met mij langs blanke dreven,
 In den zilvren maneschijn.
 Onder gindsche lindenboomen
 Gaan wij aan ons liefde droomen:
 Eeuwig is die liefde en rein.

Ja, bij gindsche dichte dreven,
 Bij dit lachend rijk verschiet,
 Wil ik, met een heldre stemme,
 Zingen u een heilig lied:
 't Lied der liefde, 't lied der deugden,
 't Lied der echte, ware vreugden,
 't Hemelsch, 't godlijk, 't hooge lied!

Liefdesuur.

Schuitje, dobber zachtjes voort,
 Voer mij naar dit eenzaam oord,
 Waar in groene frissche dreven,
 Door den zomergeur omgeven,
 Niets de kalme ruste stoort.

Schuitje, dobber, dobber zacht;
 Weldra zend de koele nacht
 Zijne frissche schaduw neder,
 En de nachtegaal zingt teder
 Zijne zoete minneklacht.

Weldra zal de zilvren maan
 Aan den starrenhemel staan,
 En het ondoordringbaar donker
 Zal voor 't zacht en lief geflonker
 Der vorstin des nachts vergaan.

Zielbetoovrend is die stond;
 Dartel, zefier, dartel rond.
 Meng uw zuchten bij 't geklater
 Van het kabbelende water,
 Dartel, zefier, vrij in 't rond.

Zie de schaduw daalt reeds neêr
 Op het spieglend kalme meer,
 Rijkgetint met duizend kleuren,
 En der waatren frissche geuren
 Klimmen telkens meer en meer.

Alles ademt ruim en vrij,
 Alles spreekt van melodij;
 En de beekjes, die daar bruisen,
 En de windjes, die daar ruischen,
 Vormen meê de harmonij.

't Zonnevuur is thans gebluscht,
 Gansch het aardrijk haakt naar rust;
 Door de schaduw overtrokken,
 Voelt het zich ter sluimring lokken,
 Door natuur in zwijm gekust.

Zachte sluimring der natuur,
 Gij verkondigt mij het uur,
 't Uur der heiige, reine liefde
 Die mij eens den boezem griefde
 En nu streelt - het hemelsch uur!

Schuitje, vlieg nu, vlieg nu voort,
 Toover mij in 't eenzaam oord,
 Bij die frissche hooge linden,
 'k Zal er thans mijn meisje vinden:
 Trouw en heilig is haar woord.

Wanneer ik bemin.

Neen, lieve, wen ik, neêrgebogen,
 Zachtkens aan uw voeten rust
 En u spreek van zaligheden
 En u noem mijn' levenslust,

Wen ik, wijl mijn blinkende oogen
 Spieglend zwemmen in uw blik,
 Als met honigzoete woorden
 Tot u spreek, als in een strik

Gansch uw aanzijn hoû geklonken;
 Wen de stille harmonij
 Van mijn stem uw hart kan raken,
 Domplen u in mijmerij;

Wen gij op mijn blinkend voorhoofd
 Zaligheid geschreven ziet,
 En het ernstig overdenken
 Uit ons beider zielen vliedt, -

Beeld u dan niet in, o meisje,
 Dat dit uur de schoonste stond
 Onzer liefde zij en 't harte
 Dan het diepste zij gewond.

Neen; want dan, wanneer de drifte
 't Vurigst in mijn harte spreekt,
 Wen der liefde hoogste krachte
 Door mijn gloênden boezem breekt,

O, dan vind ik geene woorden,
 Geene zoete honigtaal;
 Dan ook schilder ik geen drifte,
 Denk aan geenen woordenpraal:

Dan gevoel ik slechts; mijn harte
 Overweldigt mijnen geest
 En belet mij luid te spreken -
 O, dan min ik u het meest!

Wen ge, o meisje, wen gij soms dan
 Zachtkens in mijne armen rust
 En mijn tong, als vastgebonden,
 U niet spreekt van liefde of lust,

En ik slechts mijn glimmende oogen
 Op uwe oogen hou gevest,
 Zeg dan stil:-Nu slechts, nu spreekt mijn
 Minnaar van de liefde 't best;

Nu gebied ik op zijn harte
 In mijn volle heerschappij,
 En hij leeft slecht door mijn liefde:
 Nu, nu is hij gansch aan mij!

Hoe zij is.

Er is een maagd, een enkle maagd
 Voor wie ik siddrend kniel,
 Aan wie mijn leven is gewijd,
 Die heerscht op mijne ziel.

Haar lok is niet als git zoo zwart
 Noch als der raven veêr;
 O, neen, ze is zacht en blond, en daalt,
 Als zijdendraden neêr.

Haar oog is niet als fijn opaal
 Noch als het zacht azuur;
 't Is ook geen zwart fluweelen oog
 En echter is 't vol vuur;

Doch in dat vuur straalt zachtheid uit
 En reine liefdegloed: -
 Vaak spiegel ik mij in haar blik
 En 't doet mijn harte goed.

Haar wang bezit geen gloênde tint
 Van purper of karmijn;
 Maar ze is zoo donsig, blank en malsch,
 Zoo maagdelijk en zoo rein!

Haar lippen hebben, als 't koraal.
 Geen bloedgen hoogen toon;
 Neen, rozenkleurig is haar kleur
 En frischheid is haar schoon.

Ik noem haar hals geen zwanenhals,
 Haar tred geen silfenvlucht:
 Haar stem is, neen, geen harpgeluid;
 Maar slechts haar boezemzucht

Kan in mijn ziel den gloed der min
 Ontsteken, en een woord
 Uit haren lieven, frisschen mond
 Heeft reeds mijn ziel bekoord.

Haar boezem brandt noch blakert niet;
 Maar, schuldeloos en rein,
 Klopt hij voor teedren zielegloed,
 Voor zachte minnepijn.

Haar middel is niet in het keurs
 Geriemd, met wreede kracht,
 En echter ziet men onder 't kleed,
 Ontbloot van ijdele pracht,

Dat met een losse, zachte plooi,
 Haar om de leden hangt,
 Dat hare middel tener is,
 Ofschoon geen staal hem prangt.

Haar voet is met geen wreedheid, neen,
 Genepen in de zij,
 En echter is hij lief en teer,
 Zoo klein en vluch daar bij.

Haar leden zijn zoo zacht en malsch;
 Zij is niet als een beeld
 Van Phidias, uit steen gekapt,
 Uit 's kunstenaars brein geteeld.

Zij is geen dichtrenschepping, neen,
 Zij is geen nevelgeest;
 Maar zij betoovt mijne ziel
 Met heuren aardschen leest.....

Zoo is de maagd, de schoone maagd,
 Voor wie ik siddrend kniel,
 Aan wie mijn leven is gewijd,
 Die heerscht op mijne ziel.

Lelie en roos.

Op het album van me juf vrouw M.V.H.

Roosje met uw frisschen bloesem,
 Met uw zoeten ambergeur,
 Met uw tengre, lieve vormen,
 Met uw zachte, fijne kleur;

Met uw zielverleidend lachje,
 Met uw incarnaten bloos
 Op uw zachte, donsge blaadjes:
 Edel bloeme, lieve roos!

Lelie met uw reine kleedsel,
 Met uw hemelblank gewaad,
 Waar de ootmoedigheid, 't vertrouwen,
 De onschuld op te lezen staat.
 Gij die door uw zachtheid schittert
 In der bloemen luchtgen trans,
 Gij, de beeltnis van de reinheid,
 Lteve bloem met zachten glans!

'k Min u, roosje, 'k min u, lelie!
 'k Min u beide; want gij zijt
 't Beeld der maagd aan wie mijn harte
 En mijn ziel is toegewijd;
 'k Vind u beide bij mijn liefste
 In een zachte harmonij;
 Want ze is rein als gij, o lelie!
 En ze is schoon, o roos, als gij!

Aan haar.

Rijzig, tener zijn uw leden,
 Poeslig is uw fijne hand,
 Alverslindend zijn uwe oogen
 Door het vuur dat in hen brand;

Glad en frisch zijn uwe wangen,
 Rank en tener is uw voet,
 Zwart als git zijn uwe lokken,
 Toovrend is uw boezemgloed;

Frisch en rood zijn uwe lippen,
 Als het rozig morgenrood;
 Gij zijt schoon, o meisje, als Venus
 Wen zij uit de baren sproot. -

Doch 't is niet het zicht dier schoonheid
 Dat mijn ziel betooverd heeft,
 't Is niet op het zien uws lichaams
 Dat mijn minnend harte beeft.

Maar, wanneer uw tengre leden,
 In uw zwiergen silfengang,
 Zich betooverend bewegen,
 Dan, dan klopt het hart mij bang.

Maar, wanneer uw fijne vingren
 Zachtjes rusten in mijn hand
 En uw ziel straalt uit uwe oogen,
 Dan, dan vliegt mijn ziel in brand.

Maar, wanneer uw frissche wangen
 En uw rozenkleurge mond
 Op mijn mond en wangen rusten,
 Dan voel ik mijn ziel gewond.

Maar, wanneer uw zwarte lokken
 Slingren om mijn brandend brein
 En den gloed mijns hoofds verkoelen,
 Dan voel ik mij zalig zijn.

Maar, wanneer uw maagdenboezem
 Hijgend op mijn boezem drukt,
 En ons zuchten zich versmelten,
 Dan, dan voel ik mij verrukt!

Nina's liefde.

O, neen! Gij kent van 't heilig minnen
 De hemelzaalge vreugden niet;
 Gij die den boezem slechts voelt kloppen,
 Wanneer uw minnaar op u ziet,
 En die uw geest niet, opgeheven,
 In hooger wereld dan voelt zweven,
 Waar weelde grooter schatten biedt.

O, neen! Gij zijt aan 't stof geklonken;
 Gij kent geen hemel dan op aard;
 Op 't uiterlijke schoon verslingerd,
 Is u de ziele weinig waard.
 Gij voedt nimmer 't hoog gevoelen.
 De reine min in 't harte woelen,
 Uw blik klom nimmer hemelwaart.

Gij kunt de hooge vreugd niet kennen,
 Die de Almacht in der menschen hart
 Zoo milderijk heeft laten vlieten;
 Gij kent geen teedre minnesmart,
 Die soms twee zielen samenstrengelt,
 Haar hooge vreugde en heil verengeit
 En de ongelukken moedig tart.

De liefde brandt slechts in uw boezem,
 De liefde spreekt slechts door uw mond;
 Uw ziel blijft vreemd aan wat uw gloënde,
 Uw roode wang zoo luid verkondt.
 En 't glinstren van uw flikkende oogen
 Is voor uw ziel een ijdele logen,
 Die k lang, o Nina, reeds verstond...

Neen, meisje, neen; zoo kan mijn ziele
 Aan uwe ziel niet kleven, neen:
 Het heil der liefde ligt niet enkel
 In 't stoffelijke hier beueën;
 De min moet aardsch en hemelsch wezen,
 'k Moet ze in uw oog en ziele lezen:
 Ik wil geene aardsche liefde alleen!

Vrede of liefde?

Hoe zacht was mijn leven,
 Hoe zalig mijn hart!
 Mij koosde de vreugde,
 Mij vluchtte de smart;

De zon was mij koestrend,
 De nacht was mij koel,
 De bron was verkwikkend,
 De wind was mij zoel;

De geur van de bloemen
 Was balsem voor mij;
 't Gejuich van 't gevogelt
 Was zacht harmonij;

't Geritsel van 't loover,
 't Gemurmel der beek
 Was zacht voor mijne ooren; -
 Ik minde de streek

Waar alles was stilte
 En zalig genot. -
 Een beeld mijner ziele,
 Een beeld van mijn lot! -

Thans min ik de orkanen,
 Den bliksem in 't bosch,
 Het huilen der winden,
 Het brieschen van 't ros;

Thans vlied ik langs heide,
 Door woud en door veld
 En voel mij het hart en
 Den boezem ontsteld.

Thans min ik de woede,
 't Gehuil van den stroom,
 't Gekrijsch van de meeuwen
 In angstigen schroom;

Thans min ik geen geuren
 Van bloemen of plant:
 Geen bron kan verkoelen
 Het vuur dat mij brandt! -

O zuur is mij 't leven
 En zwaar is mij 't hart!
 Mij vlucht thans de vreugde,
 Mij ketent de smart:

O, sedert uwe oogen,
 Uwe gloeiende lonk,
 Mijn ziel heeft betooverd;
 O, sedert ik dronk

Het gift van de liefde,
 - Voor andren zoo zoet! -
 Sinds voel ik het vuur van
 De hel in het bloed;

Sinds is mijne vreugde,
 Mijn blijdschap vergaan,
 Sinds voel ik mij 't harte
 Met weedom belaân.

o, Meisjen, o wreede,
 Schenk mij uwe min;
 Dan wordt mijne smarte
 Van vreugde 't begin.

Of schenk mij den vrede,
 Die, voor ik u zag,
 Mijn aanzicht deed prijken
 Met zaligen lach;

Geef liefde of geef vrede!
 - Neen! schenk mij uw min
 En maak, ja, de smarte
 Van vreugde 't begint.

Dilabitur nebula.

Nimmer, neen, zal ik vergeten
 Wat gij eens voor mij bestond;
 En de woorden, die ontvielen
 Aan uw zaalgen rozenmond,
 Blijven, hemelzaalge tonen,
 In mijn dankbaar harte wonen
 Tot mijn laatsten levensstond.

O, ik was verdwaald en plichtig,
 Meisje, 'k had uw ziel miskend;
 Neen, ik wist niet hoe 't verlaten
 Soms de reinste liefde schendt.
 Doch het moest mij diep berouwen. -
 Meisje lief, vergeef den trouwen
 Minnaar die zijn schuld bekent!

Dan, gij hebt mij reeds vergeven,
 Zoete meisjes, en uw hand
 Rust weêr zachtkens in mijn handen
 En ik voel dien zaalgen brand
 Weêr in mijne borst. - Gelenigd
 Is ons nare smart. - Vereenigd
 Zijn zij weêr door liefdesband.

'k Zit weêr aan uw voet gebogen
 En uw oog is teêr en zacht;
 'k Spreek weêr van ons toekomstdroomen,
 Wijl gij minzaam tegenlacht,
 In mijne armen u laat prangen: -
 O, terug is 't zoet verlangen
 In mijn blijde ziel gebracht!

'k Heb een stond, ja, durven twijflen
 Aan de oprechtheid uwer min
 En ik vluchtte u, mijn geliefde,
 'k Vluchtte, doch met tegenzin;
 'k Wilde breken, ja, de keten
 En ik poogde u te vergeten,
 Bannen u uit hart en zin.

O, hadt gij dien laffen hoogmoed,
 Die zoo vaak toch in het hart
 Van de vrouwen schuilt, bezeten,
 God dan had de nare smart
 In mijn boezem blijven gloeien;
 Dan, dan voelde ik nog mijn boeien
 En de toekomst bleef ons zwart.

Doch gij zijt een edel meisje
 En 't vooroordeel is ons vreemd;
 Gij durft immer moedig zeggen
 Wat u 't harte houdt bekleemd.
 En gij vroegt mij, in uw smarte,
 Wat mijn ziele, wat mijn harte
 Van uw boezem had vervreemd!

En wij spraken. - En de nevel,
 Die mijne oogen had verblind,
 Moest voor 't licht der rede vluchten;
 En dan zag ik, hoe ontzind
 Ik geweest was, hoe 't vermoeden
 Ons den boezem soms doet bloeden
 En ons grootste heil verslindt.

Dank, o meisje, dank, o liefste,
 'k Weet nu, ja, hoe kuisch en rein
 Uwe ziel is en uw harte:
 'k Voelde 't nare van de pijn
 Der miskenning; en de liefde.
 Die ons blij en smartvol griede,
 Kan niet meer verbroken zijn.

Want ik zal het nooit vergeten
 Wat gij eens voor mij bestondt;
 En de woorden die ontvielen,
 Meisjen, aan uw rozenmond,
 Blijven, hemelzaalge toonen!
 In mijn warmen boezem wonen,
 Tot mijn laatsten levensstond!

Aan Fina.

Meisje met uwe blauwe blikken,
 Zacht als de aanblik van een kind;
 Doch door diep gevoel begeesterd,
 Wen gij neêrziet op uw vriend,
 En in onbegrensd verlangen
 Wegdwaalt, sprakeloos en stil, -
 Laat mij in die oogen lezen
 Wat uw mond niet zeggen wil.

Meisje, met uw bruine lokken,
 Die zoo zwieren om uw hals,
 Zacht en fijn als zomerdraden,
 Die zoo donsich en zoo malsch
 Op uw boezem nederrollen; -
 Laat die zachte lokken aan
 Mijn ontgloeïend voorhoofd raken,
 En mijn hart zal zachter slaan.

Meisje met uw tengre handen,
 Rozig, poezelig en zacht
 En zoo schoon als ze ooit de geeste
 Van een kunstenaar heeft gedacht:
 Meisje, laat die zachte handen
 Rusten in mijn warme hand,
 Laat mij ze op mijn boezem drukken,
 Koelen mijnes harten brand.

Meisje met uw ranke leden,
 Met uw tengre fijne leest,
 Schooner dan de schoonste beelden,
 Lieflijk als een hemelgeest;

Laat me u, meisje, in de armen prangen
 En ik baad in zacht genot,
 Laat me u aan mijn harte klemmen
 En volzalig is mijn lot!

Meisje met uw rozenwangen,
 Waar der jongheid frissche kleur
 Rijk op uitstraalt, als bewierookt
 Met der bloemen balsemgeur;
 Meisje, laat mijn gloeiend voorhoofd
 Raken aan uw rozenwang:
 O, dan zal mijn ziel herleven,
 En mijn hart klopt minder bang.

Meisje, met uw zachte lippen,
 Waar het gloeiend incarnaat,
 Door een zachten dauw besprenkeld,
 Lieflijk op te prijken staat;
 Meisje, laat zich mijne lippen
 Drukken op uw engelenmond,
 En mijn ziel, der aard ontvloten,
 Kent den hemel voor een stond.

Schoon en schooner.

Ja! 't is schoon, wanneer de zefiers
 's Avonds, in het geurig bosch,
 Door de zachtgekruinde linden,
 Vieren hunne lustjes los; -
 Doch wanneer des zefiers adem
 Dartelt op mijn meisjes koon
 En haar lokken zacht doet beven:
 O, dan is het eens zoo schoon!

Schoon, ja zijn de kalme stralen
 Van de zachte, zilvren maan
 En 't geflonker van de starren
 Op de donkre hemelbaan; -
 Maar wanneer het licht der mane,
 Van den hoogen sferentron,
 Glimt in mijn geliefdes blikken,
 O, dan is het wonderschoon!

Schoon is 't, ja, bij kalmen avond,
 't Hoofd door 't werken mat en loom,
 In een ranke boot gezeten,
 Voort te dobbren op den stroom; -
 Doch wanneer ik dan een kusje
 Van mijn liefste krijg ten loon
 En wij stil van min gewagen,
 Dan is 't overheerlijk schoon!

Toen mijn meisje mij een geschenk wilde doen.

Meisje, schenk mij toch geen bloemen;
Zij verslensen. - Geen gesteent,
Waar de dwazen slechts op roemen,
Waaraan wulpschheid 't schoon ontleent.

Waarom wilt gij dat die siersels
Blinken op mijn gloënde borst;
Kunnen dan die nietigheden
Laven liefdes vuurgen dorst?

Denkt gij, lieve, dat het ringsken
Dat gij aan mijn vinger stoot,
Onze liefde kan vermeëren:
Onze liefde is reeds zoo groot!

Denkt gij dat 't een zinnebeeldje
Van oneindigheid moet zijn!
Meisje, zeg mij, kan ons liefde,
Kan ons minnen anders zijn?

Maar: 'herdenking!' zucht gij zachtjes,
Ja, ik zie 't er op geprent.....
Maar, herdenking! - Weet gij, meisje,
Dat dit woord ons liefde schendt?

Want, de liefde, zij is eeuwig
En blijft altijd even schoon,
Even jong en even vurig:
Eeuwig schittrend is haar kroon.

Wee! zoo ooit de koel herdenking
In ons harte binnensluipt!
Wee, geliefde, zoo die knaging
Ooit ons in den boezem kruipt!

O, dan is de min verdwenen,
En alleen een nare pijn
Doet 't herdenken ons gevoelen;
't Doet ons diep rampzalig zijn.....

Neen dan, lieve, geen geschenken,
Slechts voor lage min bereid;
Maar een kus van heilige liefde,
Dat alleen is zaligheid!

Dat is meer dan alle schatten,
Meer dan zilver of koraal,
Meer dan goud en diamanten;
Want het is der liefde taal!

Liefdeklacht.

Dexame contar
 Esta pena mia
 MENDOZA.

o Nijdig, alvernielend lot,
 Dat met der menschen weedom spot,
 Laat af, laat af mijn geest te kwellen:
 Is nog het leed niet zwaar genoeg.
 Dat 'k vaak in 't bloedend harte droeg,
 Dat vaak mijn boezem kwam beknellen!
 Is 't niet genoeg, dat op mijn ziel
 Der menschen laffe wrake viel,
 Dat ik, van allen diep verstooten,
 Mijne eenzame, akelige baan
 Als banneling ben ingegaan
 En mij van alles zag ontblooten?
 Is 't niet genoeg, dat ik, op 't pad
 Dat gij mijn' geest beschoren had,
 Mijn stappen sleepend heb getrokken;
 Dat ik, het looden hoofd gebukt,
 Mijn bloedige schreden heb gedrukt
 Op brandend puin; dat zieleschokken
 Mijn krank en uitmergeld rif
 Versleten hebben; dat het gif.
 Het gif uit uwen kelk geschonken,
 In weedom en in zielepijn
 Mijn eenge lavenis mocht zijn,
 Mijn matten geest mocht maken dronken?..

Moest nog uw wreede, helsche woed
 Mij waren door het brandend bloed,
 Mij 't bange hart nog meer doen gloeien?
 Moest gij, door helsche driften zat,
 Mijn diep onzalig levenspad
 Met wrangen weedom nog besproeien?
 O, was de nare zielepijn
 Voor uwe wrake nog te klein;
 Zeg, moest gij in mijn dorren boezem
 Doen dalen eene straal van vreugd
 En aan mijn halfgeknakte jeugd
 Ontschieten doen en loof en bloesem,
 En dan belette dat de blaân
 Der vreugdebloemen opengaan?.....

Moet gij aan mijn hart doen kennen
 Wat en vreugde en liefde zijn,
 Moest gij mijne ziel ontwennen
 Aan de nare, bittere pijn;
 Moest gij in mijn kranke zinnen
 Storten 't vuur van heilig minnen;

Moest gij van het waar geluk
 Mij den gouden beker reiken,
 Om hem aan mijn mond te strijken
 En hem plotseling aan stuk
 Voor mijn voeten neer te slagen,
 - en mijn ziel nog harder plagen?....

o Liefde, hoe edel,
 Hoe vurig, hoe zoet
 Hoe zalig, hoe heilig,
 Hoe zacht is uw gloed!

Wat godlijke balsem
 Bestroomt ons het hart,
 Wanneer gij ons koestert
 En heelt onze smart!

Dan vlieden onz' dagen
 Zoo glansend voorbij,
 Dan is ons het leven
 Zoo gul en zoo blij.

Dan denken wij nimmer
 Aan leed of verdriet,
 Dan wenkt ons de vreugde
 In 't blijde verschiet.

Dan zweven wij zachtjes
 In hogere sfeer
 En knielen met de engelen
 In 't heiligdom neêr.

Dan drenkt ons de vreugde
 En laaft ons het hart,
 Dan droomen wij nimmer
 Van leed of van smart.

Ja, ik heb dien heilgen stond
 Eens genoten! Ja, mijn mond
 Mocht ook eens die weelde smaken
 En de boezem mocht mij blaken
 In verrukkend minnevuur;
 Ja, ik mocht mij zalig noemen,
 Ik mocht op mijn weelde roemen;
 Maar die weelde stond mij duur.

Had ik liever nooit gekend
 Liefde, die het harte schendt;
 Had ik liever nooit gedronken
 't Weinige mij ingeschonken
 Uit der liefde gouden vat;
 Had ik liever ijdel dagen,
 Onbezonnen, weggedragen
 En geen vreugdeschim omvat.

Dan, dan zou mijn treurig hart,
 Steeds gewoon aan bittere smart,
 Nu geen liefdegloed verlangen;
 Dan zou mij de min niet prangen
 En verscheuren mijne ziel,
 Zegend in mijn boezem waren
 En nog meer het lot bezwaren,
 't Wrange lot dat mij beviel.

Maar neen, o noodlot, dat
 Was nog een harde foltering
 Die ik nog te verwachten had;
 Gij hadt mij listig eerst bereid
 De grootste en hoogste zaligheid
 En dan, dan kwam de onttoovering,
 Want dan, toen ik mij zalig dacht,
 En toen mijn hart de liefdekracht
 Bevroedde, en 't hooge zielsgevoel
 Zich opdeed in mijn blijden geest,
 Dan kwaamt gij lachend, blij en koel,
 En scheurdet mij het naar gordijn,
 Waar achter steeds gedoken zijn
 Der smarten doren en de pijn
 En kommernissen, die zich meest
 In 's levens valschen vreugdenstoet
 Vereenen en elkaar de hand
 Omvatten, in een schrikbren band
 Zich onderling verbinden, om

Zich vast te grijpen aan het goed,
 Bijwijl den menschen toegestaan,
 Om het te krenken en alom
 De nare smarten aantevoën,
 Hun gal te braken en 't getraan
 Op blijde vreugd te volgen doen.

De liefde, die mij zalig scheen
 En die mij van den naren druk
 Ontlastte en mij het waar geluk
 Deed kennen, die mijn jeugdig hart
 Gereinigd had van haat en smart,
 Die liefde voelde ik slechts alleen.....

Want 't meisje, dat me een engel scheen
 En wie mijn ziel had aangebeën,
 Op wie, in geestdrift neêrgekniel,
 Ik bevend mijne bliken hield,
 Voor wie er in mijn kokend bloed
 Een hevig vuur, een liefdegloed
 Ontstoken was, dat meisje, God!
 Beloonde mijne min met spot
 En ik, eilaas! ik minde alleen!

Wel zag zij mij soms minzaam aan
 En scheen bewogen, wen een traan,
 In vollen drift, mijn oog ontvlood,
 En wen ik haar mijn harte bood
 En vurig smeekte om hare minne
 En noemde mijne hartsgodinne;
 Wel wierp zij dan een blik op mij,
 Een blik waar zalvend medelij
 Stond in te lezen - zoo 't mij scheen;
 Want, ach! ik minde slechts alleen!

Wel scheen zij inniglijk ontroerd,
 Wanneer ik, door de drift vervoerd,
 Mijn armen om haar schoone leest
 Dierf sluiten; maar terstond, bedeesd,
 Mijne armen weder dalen liet,
 Omdat de schaamte mij verried;
 En als ik dan mijn traanvol oog
 En 't aangezicht naar de aarde boog,
 Dan was zij minzaam - zoo het scheen;
 Want, ach! ik minde slechts alleen!

Heur hart was niet, zoo als het mijn,
 Gevoelig aan die zachte pijn;
 Voor haar bestond het mingevoel
 In 's werelds schaterend gewoel;
 Mijn ziel kwam haar te neevlig voor,
 Dan dat heur geest, die lichten gloor
 Voor glansend licht had uitgekozen,
 Met liefde bij mijn geest wou poozen.
 De liefde kende zij niet, neen,
 En ik, ik minde slechts alleen!

En heur koud, ontzielde hart
 Bleef onvatbaar voor mijn smart,
 En gevoelloos zag zij neer,
 Zag mij minzaam, zacht en teêr
 Neergebogen aan haar voet,
 Smeeken om heur liefdegloed,
 Om een enklen liefdetraan -
 En zij zag mij spottend aan.....
 En mijn eeuwig heil verdween;
 Want ik minde slechts alleen!

Dit, o gruwzaam noodlot, is
 Een nare helsche, folternis:
 Gij hadt ze tot het laatst bewaard,
 Van al die op mijn hoofd vergaârd
 Mij statig drenkten met haar gal,
 Is die de zwaarste, ja, van al....

De vreugd te derven, wen ons hart
 Nooit heeft gevoeld dan nare smart

En dat wij steeds, door foltering
 En wee en helsche onttoovering,
 Gekneld, geketend zijn geweest;
 Wen onze droeve en koude geest
 Nooit heilig vuur en zuivren gloed
 Van zaalge min heeft aangevoed,
 Is hard; maar eens de vreugde zien,
 Eens weeldrig haar de handen biên,

Eens klemmen ze in onze armen vast,
 Ze torschen als een zaalgen last,
 En dan gevoelen dat ze ons hand
 Ontsluipst en eenen naren brand
 Is onze ziel ontsteekt, en dat
 Al wat ons toegelachen had
 Zich eenklaps met een floers bedekt
 En als met neevlen overdekt;
 Te voelen dat die zuivre vreugd,
 Die als de balsem onzer jeugd
 Zou moeten zijn, zich in verdriet
 Verandert, dat in ijdel niet
 Ons schoonste dagen henengaan,
 En slechts oneindig zielsgetraan
 En aaklig wee en laffe spot
 Voor gansch ons leven overschiet.....
 - O, dat, dat is een harder lot!

En dat hebt gij mij opgelegd,
 Dat hebt gij, als een zware vloek
 En grijnzend, over mij gezegd;
 Dat grifte gij in 't eeuwig boek,
 Waar ieders rampen staan beschreven
 En niets kan worden uitgewreven.
 O ja, dien zwaren gruwbren druk
 Dien hebt gij, als een looden juk,
 Mij op den matten hals geslagen.....
 En waarom toch moet ik dat dragen,

En waarom moet mij enkle pijn
 En lage nijd en valsch bedrog
 Beschikt zijn? Waarom moet ik toch
 Een zoon van 't eeuwig onheil zijn?
 Wat heb ik dan zoo zwaar misdreven,
 Opdat van mijne wieg af aan
 Het onheil mij is nagegaan
 En aan mijn tred zich heeft gehecht;
 Wat heb ik dan zoo boos, zoo slecht,
 Zoo onverbiddelijk misdreven?
 Of stort gij soms het zware wicht
 Des ongeluks toevallig uit?
 Zeg, kiest gij redeloos uw buit,
 En zijn uw slagen blind gericht?

o Noodlot, ja! - van eeuwig boog
 Uw bitsig, alverslindend oog

Zich op mij neêr! Gij, noodlot, gij
 Bestemdet mij tot eeuwig lij.
 Wanneer ik 's levenslicht aanzag,
 Dan voelde ik reeds uw ijzren slag
 Op 't siddrend lijf. Men hoorde uw stem
 Zich uiten met een helsche klem:
 ‘Gevloek, die vege sterveling!
 'k Bestem hem tot een lijdeling!’

De lenterozen.

De lente spreidde geurge bloemen
 Op 't zacht hergroenend aardrijk neêr,
 In rijken dos stond veld en beemden,
 In alles keerde 't leven weêr.
 Ook zij, die mij de jonge borste
 Zoo zacht, zoo teder kloppen deed,
 Scheen tot het leven weêr te keeren.
 Vergat en ziekte, smart en leed.

Het hoofd op mijnen warmen boezem,
 In zaalge ruste neêrgeleid,
 Sprak zij: ‘Mijn vriend, ik voel de zwakte
 Verdwijnen, o wat zaligheid!
 O ja, welhaast zal ik herleven;
 Wanneer de roos haar zachten geur
 En fijne kleuren zal herkrijgen,
 Herwin ik ook mijn rozenkleur.’

‘Ja, liefste’ sprak ik ‘ja, dan leven
 Wij beide weer verheugd en blij:
 Dan zal de roos uw schedel sieren,
 Dan schenkt u eeuwig de echt aan mij;
 Dan wordt het leven ons een wellust,
 De wereld ons een lustwarand,
 Waarin we op geurge vreugdebloemen.
 Steeds wandlen zullen hand aan hand!’

De lente kreeg haar schoonste dagen,
 De rozen prijkten met haar geur;
 Doch op de wangen van het meisje
 Heerscht geene zachte rozenkleur.
 Op 't treurig ziekbed neergezegen,
 Verliet ze, eilaas! den aardschen woon,
 En slechts haar bleeke ontgeeste schedel
 Ontving een geurge rozenkroon.....

Bij den dood van een meisje.

Alles lachte rond u henen,
 Alles scheen u lief en schoon;
 Jonkheid hadt gij tot een sieraad,
 Schoonheid hadt gij tot een kroon.
 Gistren op uw reine lippen
 Blonk nog 't vurig purperrood;
 Nu, nu slaapt gij, lieve meisje,
 Koud in de armen van den dood.....

Gistren drukte nog uw minnaar
 Driftvol uwe tengre hand,
 En gij dacht aan zalige uren,
 Aan den heiligen echteband;
 Gistren badet gij in weelde,
 Daar de toekomst lachend scheen,
 Nu, nu wringt de dood zijn palmen
 Om uw tengre leden heen.

Gistren waren nog uw paden
 Rijk met geurig loof bestrooid
 En gij zaagt des werelds zorgen
 Slechts met bloemen opgetooid;
 Nimmer dacht gij aan het lijden.
 Nimmer kendet gij getraan,
 Nu, in 't kile graf gezonken,
 Staart de dood u spottend aan.

Gistren kon uw blik nog treffen
 En ontzetten 's jonglings hart;
 Zijne ziel van liefd doen weenen,
 Smelten doen in liefdesmart;
 Gistren op uws minnaars boezem
 Laafdet gij uw liefdedorst,
 Nu, nu prangt de dood uw leden
 Op zijne uitgedroogde borst.

Gistren scheen u alles weelde
 En gij dacht slechts aan geluk;
 Eeuwig scheen uw heil te duren,
 Steeds beschut voor naren druk;
 Gistren wiegde u nog de vreugde
 In haar zuivren, reinen schoot;
 Nu, nu slaapt gij, lieve meisje,
 Koud in de armen van den dood.

Balladen

De mystieke lelie.

Aan mijnen vriend H. van der Poorten, kunstschilder.

I.

Een vader had drie dochters;
Zij waren kuisch en schoon,
Zij waren voor den vader
Als paarden aan een kroon.

De naam der oudste dochter
Was Clara. - Zij was snel
En vluchtig als een hinde
En hagelblank van vel.

Zoo zwart als ravenpluimen,
Hing heur het lange hair
Op hals en schouder neder;
Haar blik was scherp en klaar.

De naam der tweede zuster
Was Reta - Als een zij
Hing naast heur zachte wezen
De bruine lok op zij.

Haar blik was klaar en helder
Haar leden rond en malsch,
En zacht als zwanenpluimen
Was hare blanke hals.

De naam der jongste zuster
Was Rosa. - Rank van leest
Was 't kind, en als een lelie
Zoo zuiver was haar geest.

Heur fijne zijden lokken
Bezaten kleur en schijn,
Daar de engelen mede pralen.
Die bij Jehovah zijn.

En in haar zachtblauwe oogen
 Blonk hare zuivre ziel,
 Wanneer haar blik. zoo teder,
 In andre blikken viel.

II.

Een avond, na den eten,
 Was 't zusterschap bijeen,
 Men sloeg de handen samen
 En stortte dankgebeên:

‘o God!’ bad Rosa vurig,
 ‘Die minzaam op ons staart,
 O, wil ons nimmer scheiden,
 Zoo lang wij zijn op aard!’

En wen de dood zal naken
 En een van drieën groet,
 O laat dan de andren meêgaan!
 o God, wees ons zoo goed!’

En de andre zusters knikten
 En smeekten ook den Heer,
 En vreugdig strekten allen
 Zich op het rustbed neer.

III.

Slechts drie paar dagen later
 Sprak de oudste dochter: ‘hoort,
 Hoe dezen nacht, mijn zusters,
 Een droom mij heeft bekoord:

Heer Willem, uit de buurte,
 Vroeg vader om mijn hand
 En zij werd hem geschonken,
 Ik trok met hem uit 't land.’

Nog nauwlijks had het meisje
 Haar zustren dit gezegd,
 Of Willem trad het slot op
 En vroeg de maagd in echt.

En Clara's vader schonk hem
 Der kuische dochterhand,
 En, weinig weken later,
 Trok 't paar naar verre land.

Slechts drie paar dagen later
 Sprak Reta: ‘Zuster, hoor,

Hoe ik mij dezen nachte
In vreemden droom verloor:

Mij docht, dat jonker Hendrik,
 In vluggen, lossen draf,
 Op 't slot kwam, en dat vader
 Mij hem ten bruigom gaf.'

Nog nauwelijks had het meisje
 Dien vreemden droom verteld,
 Of zie, 't gebriesch eens dravers
 Had reeds haar hart outsteld.

Reeds voor het burggevaarte
 Stond Hendrik, en hij kwam
 Om Reta's trouwe smeeken;
 Hij vroeg en hij bekwam.

IV.

Nu bleef nog Rosa zuchten;
 Haar zustren waren heen.
 Zij knielde vroom ter neder
 En bad in diep geweent:

'o God, gij hebt mijn bede
 Reeds half verworpen. God!
 Gij zijt ons aller meester;
 'k Eerbiedig uw gebod.'

Zoo sprak het lieve meisje
 En bleef van harte vroom;
 Doch drie paar dagen later
 Beving haar ook een droom.

Zij meldde dien haar vader:
 'Ik was in Godes woon;
 En in der englen koren
 Zag ik Maria's zoon.

Een witte lelie prijkte
 In zijne hand, en luid
 Sprak Hij mij deze woorden:
 'Gij, Rosa, wees mijn bruid.'

En 't koor der englen zweefde
 In geestdrift heen en weêr,
 En, op een straal der zonne,
 Daalde ik op aarde neêr.'

- 'Mijn dochter' sprak de vader
 'Wees gij mij dan tot troost,
 o Kind, het is het schoonste,
 Het pad dat gij verkoost!'

Sinds bleef de lieve Rosa
 Aan Gode toegewijd;
 Zij sleet haar blijde dagen
 In deugd en eenzaamheid,

En God beloonde 't meisje
 Voor hare vrome daân;
 Want, ieder morgen, vond zij
 Op hare knielbank staan

Een reine, blanke lelie,
 - Des meisjes ziele kleur -
 Die door het slot verspreidde
 Een balsemige geur.

Intusschen stierf de vader
 En Rosa bleef alleen;
 Zij sleet haar levensdagen
 In hemelzaalge beên.

V.

Dan, eindelijk 't uur genaakte,
 Dat Rose ook den band
 Des lichaams moest verbreken,
 Voor beter vaderland.

Zij trad op 't kuische rustbed,
 Zij dacht aan God den Heer,
 En lei de witte lelie
 Op haren boezem neêr.

Daar lag de zaalge Rosa,
 Den blik omhoog gericht,
 Terwijl een straal des hemels
 Omkranste haar gezicht.

Doch eensklaps, naast het meisje,
 Zag men twee vrouwen staan,
 Met witten dos omhangen.
 Zij staarden Rosa aan,

En Rosa lachte minzaam,
 Bezag haar zusters zacht
 En dankte God en juichte:
 Haar bede was volbracht.

De zusters zagen minzaam
 En lachten Rosa toe;
 Dan reikten zij de handen
 En sloten de oogen toe.

En op den zelfden stonde
 Verspreidde zich een zucht:
 Een drietal blanke duiven
 Verhief zich in de lucht.

Slechts één droeg in haar bekje
 Een' lelie blank en teër:
 De ziel van Rosa keerde
 Tot haren brui'gom weër.

De engel en het zieltje. Aan mijnen vriend Jan Swerts, kunstschilder.

I.

Hooger dan de klamme lucht
 Die ons duistere aarde omvat,
 In den glans van klaarder zonnen,
 Op het onbegrensde pad,
 Waar zich rijker kleuren mengen
 En zich zachter geur verspreidt,
 Dat tot Godes eeuwge woning,
 Tot het rijk der zaalgen leidt,

Vloog een engel. In zijne armen
 Drukte hij een zaalge ziel.
 Zag zoo minzaam op haar neder,
 Wijl zijn mond een woord ontviel:
 'Theodora, wend uw blikken
 Op die glinsterende baan.
 Ziet gij daar het rijk des hemels
 Voor ons schreden open staan?

Hoort gij niet die englenzangen
 Galmen door het heilig oord;
 Ziet gij welke stroom van lichten
 In die hemelzalen gloort!
 Hooge wellust, eeuwge weelde,
 Englenliefde wacht u daar;
 Eeuwig, eeuwig zult gij zweven,
 Zingen met die hemelschaar.'

Theodora zag de glansen
 En zij hoorde d'englenzang,
 En toch boog zij 't hoofdje neder
 En heur harte klopte bang;
 'Zuster' sprak de geest des hemels,
 'Waarom denkt gij op dit uur?
 Is niet alle smart verdwenen
 Van het zuivrend vagevuur?'

Theodora sprak tot d'engel:
 'O, het is die smarte niet....
 Doch, gij weet het, hemelgeeste,
 Wen ik 's werelds dal verliet,
 Bleef er daar eene andre ziele,
 Vaster aan mijn ziel verkleefd,
 Dan het veil aan de eikenboomen,
 En die ziel, eilaas! zij zweeft

In het midden van de menschen,
 Gansch verlaten, gansch alleen;
 Zwervend als een arme weeze,
 Om mij zuchtend in gewezen....
 Laat mij toe, o geest, ik bid u,
 Slechts een enklen stond op aard
 Neêr te dalen: 'k wil hem troosten,
 Hem een zaalge liefde waard?'

De engel sloeg verbaasd zijn blikken
 Op de reine ziele neêr,
 Drukte ze op zijn warme borste,
 Met een liefdgevoel zoo teêr,
 En sprak zachtjes: 'Theodora,
 O, uw wensch kan slechts voldaan,
 Wen gij dan voor duizend jaren
 Weêr in 't vagevuur wilt gaan...'

- 'Laten wij dan slechts vertrekken!'
 Was het antwoord; en 't gezicht
 Van de zaalge Theodora
 Scheen door 's hemels glans verlicht.
 De engel blikte treurig neder,
 Diep geschokt door medelij,
 Vaagde een zilten traan uit de oogen
 En sprak zachtjes: 'Dalen wij!'

II.

Als twee hagelblanke duiven
 Schoof het geestpaar door de lucht
 En millioenen sferen zagen
 Zij verdwijnen in hun vlucht,
 En terwijl zij nederdaalden,
 Sprak het meisje: 'Engel Gods,
 O, zeg, zaagt gij ooit mijn minnaar,
 Zaagt gij ooit zijn blik zoo trotsch;

Doch zoo zacht, wanneer zijne oogen,
 Op mij staarden; en zijn mond,
 Zaagt gij dien, zoo wel besneden,
 En zijn lippen teêr en rond?'
 - 'k Zag het alles, lieve zuster'
 Klonk des engels stille woord.
 - 'O, verstaat gij, geest des hemels,
 Hoe hij mijne ziel bekoord?

‘Spoedig, ja, o 'k moet hem troosten,
 Uit zijn diep ontrust gedacht
 Alle wanhoop doen verdwijnen,
 Zeggen, dat ik hem verwacht
 In den hemel, dat ons liefde
 Daar zijn loon eens zal ontvaân,
 Wen wij, de armen saamgestrengeld,
 Zullen voor Gods troone staan.’

- ‘Slechts een stond nog, hemelzuster,
 En gij ziet uw aardschen vriend...’
 Sprak nu de engel, en hij drukte
 't Hemelreine liefdekind
 In zijne armen, En hij zuchtte
 En versnelde nog zijn vaart.
 En de beide geesten daalden
 Neder op de killige aard.

III.

't Was een schoone lentemorgen,
 Zoo als de aard dien schenken mag.
 Zefir blaasde door de linden
 En de zon, met gullen lach,
 Deed haar eerste vuur gevoelen,
 Deed de rijke bloemenkleur
 Glinstren als zoo vele parels,
 Spreidend fijnen balsemgeur.

Door der rozen geur omgeven,
 Rozen bloeiend in de Mei,
 Onder schaduw van de boomen,
 Waar der vooglen melodij
 Galmend tot den hemel zweefde,
 Zat een lief, een minnend paar,
 De oogen spiegelen in de oogen
 En de handen in elkaar.

Beiden schenen opgetogen,
 In verrukking weggevoerd,
 Door de reine, zaalge liefde
 Tot in 't diepst der ziel geroerd,
 't Meisje blikte zacht en teder
 En liet 't blonde, zwierig hoofd
 Op des jonglings boezem zinken,
 Door 't gevoel van kracht beroofd.

En de jongling greep de maget,
 Drukte ze op zijn borst in gloed,
 Zoende haar het blanke voorhoofd
 En de lippen rood als bloed.
 Beider boezems klopten hevig,
 Beider oogen werden nat;

Tranen hingen aan hun wimpers
Als de morgendrop aan 't blad.

O, hoe zalig was hun liefde!
 En zij waren gansch alleen
 Van de menschen afgezonderd,
 Dachten zij. - Maar, neen, o neen!
 Achter 't mollig loof verscholen,
 Stond een heilig geestenpaar:
 De engel Gods en Theodora
 En zij zagen alles naar.

O, hun reine liefdewoorden
 Drongen in 't gevoelig hart
 Van de zaalge Theodora,
 En ontstaken gloënde smart
 In den boezem van het meisje;
 Elke warme liefdezoen
 Ging haar als een mes door 't harte.
 O, wie kan dit wee bevroën!

Daar, daar zat nu haar geliefde,
 Door een ander min verleid,
 Koozend, ja, eene andre maget,
 Rijk aan andre zaligheid!
 Andre liefde deed hem 't harte
 Kloppen, beven, zacht en teër....! -
 En bezwijmd viel Theodora
 In des engels armen neêr.

IV.

De engel steeg weêr op ten hemel
 Met zijn zaalgen, lieven last,
 Staarde treurig op de maget,
 Sloot haar aan zijn boezem vast,
 Droogde stil de wrange tranen,
 Blinkend op haar bleeke koon:
 Theodora, door de droefheid,
 Scheen hem thans nog eens zoo schoon.

Wen zij beî geklommen waren
 Boven 't glansend sferenlicht
 En het rijk der zaligheden
 Glinstren zagen voor 't gezicht,
 Hief de de maget oogen open,
 Staarde zacht den hemel aan
 En vroeg met beklemden boezem:
 ‘Hemelgeest, waar wilt gij gaan?’

‘Waarom wendt gij uwe vluchte
 Naar het hemelsch vaderland?
 Waarom draagt gij mij niet weder
 In der zielen zuiverbrand?
 Ik moet immers duizend jaren
 In den kerker weêr terug?’

Waarom, engel, blijft gij klimmen,
Waarom, waarom toch zoo vlug?'

Minzaam sloeg de geest des hemels
 Zijne blikken op de maagd,
 En zijn antwoord klonk haar tegen:
 'Zuster. 'k doe wat God behaagt.
 Niemand kan zijn oordeel wegen;
 Heden is uw lijden uit.
 Zie! Hij wenkt ons naar zijn woning:
 Heden wordt gij zijne bruid!

'Zuster, duizend jaren lijden
 In het gloënde vagevuur,
 Is zoo zwaar niet als de smarte,
 Die gij op een enkel uur,
 Bij het zien van 't diep vergeten
 Van uw reine, vuurge min,
 Hebt geleden..... Lieve zuster,
 Treed nu de eeuwge vreugden in!'

Bligger van Steinach.

Aan mijnen vriend Eugeen de Block, kunstschilder.

I.

Daar waar de Necker zachtjes vloeit.
 En in zijn bed versmalt,
 Daar, waar die berg ten hemel klimt,
 Verbazend van gestalt;

Daar, waar men op zijn spitse kruin
 Dit sterke burgslot ziet, -
 Daar huisvest ridder Bligger; daar
 Beloert hij en bespiedt

Den reizer, die naar Heidelberg
 Zijn loome schreden richt,
 Of 't vaartuig, dat in Heilbronn's haav'
 Het anker heeft gelicht.

Daar schiet hij op den reizer neêr
 En schudt hem laflijk uit,
 En 't kostbaarst wat het vaartuig voert,
 Valt Bligger steeds ten buit.

Daar zit hij ongenaakbaar, trotsch,
 In zijn arduinen nest;
 Daar leeft hij weeldrig en verspreidt
 Den schrik door 't gansch gewest,

Met angst verheft de landman 't oog
 Op 't ongenaakbaar slot,
 En zegt: - Daar nestelt Steinachs beul,
 Met zijn baldadig rot.

Weldra verschijnt hij weêr in 't plein,
 En plundert en verbrandt
 Onze oogsten, en verwoest het versch,
 Het zuur beploegde land.

Daar woelt en brast hij nacht en dag,
 Daar zwemt hij in genucht,
 En spot met 's landsmans wee en klacht
 En met zijn bang gezucht.

Hoe lang nog zal hij Godes wraak
 Zoo tergen en versmaân!
 Wanneer toch stelt de Heer een eind
 Aan zulke gruweldaân!....

II.

In een rijkbehangen zale
 Wandelt Bliigger heen en weâr;
 Woedend slaat hij zijne blikken
 Op zijn zwaren degen neâr.
 Vreeslijk stampt hij met den voete
 Op den harden steenen grond,
 En het ramlen van zijn harnas
 Klinkt door gansch de zale rond.

‘Ha! graaf Hugo!’ grimt hij bitsig,
 ‘Ha, nog kent gij Bliigger niet;
 Want gij durft zijn wensch versmaden
 En de bondschap, die hij biedt.....
 Zoo! gij kent mij dan niet waardig
 Van uw dochters frissche hand;
 Schijnt zij u voor ridder Bliigger
 Een te rijk, te dierbaar pand!

‘Denkt gij, dat mijn slot geen rijke
 Schatten heeft in overvloed?
 Of gelooft gij, dat mijn adel
 Is besmet met bastaardbloed?
 Ha! vermeetle, vrees mijn wrake!
 Bliigger laat geen laffen hoon
 Ongestraft. Wie hem beledigt,
 Krijgt weldra 't verdiende loon!

‘Wie zijn wenschen durft versmaden
 Of zijn ijsren wil bevecht,
 Voelt dra hoe zijn arm kan treffen,
 En wat Bliggers woede zegt.

Maar gij vreest die woede, grijsaard!
 Anders hadt ge uw jonge spruit
 In geen klooster opgesloten,
 Als bestemd tot Godes bruid.

‘In een klooster, schoon bewaring!
 Denkt gij dan, dat mijne hand
 Daarvoor afschrikt. 'k Zal haar hebben,
 Moest het klooster in den brand!
 Moest ik de eene non na de andre
 Moorden met mijn eigen zwaard;
 Moest ik steen voor steen het klooster
 Slechten, werpen gansch ter aard!

‘O, wanneer een gansche leger,
 In een ongenaakbaar slot,
 Op uwe eenge dochter waakte,
 Dan nog moest mijn fier gebod
 Zijn volbracht; dan zou mijn degen
 Mij een nare, bloedige baan
 Door den vijand kunnen wijzen;
 En, met mijnen buit belaân,

‘Zou ik met mijn mannen weder
 Keeren, hier, naar Steinachs plein;
 En uw dochter, uwe Ulrika,
 Zou dan nog de mijne zijn!
 o Graaf Hugo! weet het, grijsaard:
 Bigger mint uw eenig kind,
 Met een drift niet uit te dooven,
 Met een drift, die hem verslindt.

‘Ja, ik min haar, laffe grijsaard;
 En is Bigger ruw en slecht,
 Kent zijn hart geen mededoogen,
 Zijne liefde is toch oprecht.
 O, de hel brandt in mijn harte,
 En mijn boezem staat in gloed;
 't Is of mij het hoofd gaat bersten
 Door het toegestroomde bloed.

‘Langer, neen, kan ik niet lijden!
 Op! mijn trouwe benden! op!
 Volgt mij! 'k Schenk u al de schatten
 Van het klooster! mannen op!
 Geen vertoeven! Volgt mij, mannen:
 Plundert 't kloosterslot geheel.
 Gansch de buit zij u versproken;
 Slechts Ulrika is mijn deel!.....’

III.

Daar staat de stoet voor 't kloosterslot

In dichten troep. Men hoort
Hun kreten galmen door de lucht;
Doch Bliggers stem versmoort

Het woest gedruisch: 'Hier, mannen, hier!
 Brengt zware balken; want
 Het nest is sterk; verbreekt de ram
 De poort niet, dat de brand

'Haar dan ten gronde werpe en ons
 Een toegang leene! Spoed!
 Spoed, mannen! langer niet gedraald:
 Mijn wil eischt vluggen spoed!'

En straks verschijnt men met een boom;
 Het stormen neemt begin,
 En, onder 't zwaar rammeien, stort
 De poort van 't klooster in.

Als tijgers, door den dorst verhit,
 Rukt Bigger met zijn rot
 Het klooster binnen en onteert
 Het heilig huis van God.

Zij loopen gang en refter door,
 Doorzoeken iedre cel.
 Vergeefs - men vindt geen mensch in 't slot.
 Doch eensklaps klinkt een schel.

Het is de schel des altaars: 'Ha!'
 Roept Bigger 'schuilt gij daar!'
 En woedend rukt hij in de kerk
 En stapt tot voor 't altaar.

Daar staat hij stil; het schijnt, hij is
 Door Godes hand geraakt.
 Hij slaat een blik dan ginds, dan hier,
 Een blik waar 't vuur in blaakt

Der gramschap; doch die ook getuigt
 Van diepen zielenschok,
 Van angst die tegen woede kampt,
 En zwaar gevoelden wrok.

Daar staat hij midden in het koor;
 Een reine maagdenstoet
 Verheft de stem tot God den Heer
 En bidt met warmen gloed.

Daar waren ze al te saam gevluht,
 Bij 't stormen op de poort;
 Daar schuilden ze onder 't oog van God
 En vreesden ramp noch moord.

De zang hield op, en de oude abdis,
 Een vrouw, die reeds op aard
 Als heilig werd beschouwd, stond recht,
 Sprak luid en onvervaard:

‘Wie zijt gij, ridder, die bestaat
 Het heilig huis van God
 Te schenden? Spreek, verwaten mensch;
 Want hachlijk is uw lot!’

- ‘k Ben Bigger!’ klonk des ridders woord.
 ‘Abdis! mijn recht is hier!’
 En ijslijk kraste langs den vloer
 Des ridders zwaar rapier.

‘k Ben Bigger!’ riep hij nog een keer,
 ‘En zoo gij Bigger kent,
 Dan weet gij dat zijn wil aan geen
 Weêrstreving is gewend!’

- ‘Nu ken ik u, o ridder!’ sprak
 De vrouw. ‘Een zware vloek
 Zweeft jaren lang reeds op uw hoofd.....
 Spreek, wat is uw verzoek?’

- ‘k Verzoek niet, vrouw, ik eisch! hier is
 Een eedle freule. Zij,
 Die mijnen wensch te ontvluchten dacht,
 Is heden noch aan mij!’

‘Waar is Ulrika?’ ‘t vlamvend oog
 Van Bigger staarde rond, -
 En uit de rei der maagden viel
 Een meisje op den grond.

En Bigger stapte tot die maagd
 En torschte haar omhoog.
 Hij zag haar wangen bleek en mat,
 Haar zacht geloken oog,

En riep in geestdrift: ‘o mijn schat!
 De wenschen van mijn hart!
 Ulrika! ‘k min u, vrees niet: neen,
 Voor u bestaat geen smart!’

‘Gij hebt mijn stalen ziel geraakt,
 Door liefde diep geraakt;
 Gij hebt mij 's wereld duister dal
 Tot Paradijs gemaakt.

‘o Lieve, wen ik aan uw voet
 Mijn smart zal doen verstaan;
 Ulrika, dan zult gij niet meer
 Mijn zuivre min versmaân.....’

En als verdwaald vloog Bigger thans
 Den heiligen tempel uit:
 ‘Sta, onverlaat!’ riep de oude abdis,
 ‘Sta, schaker van Gods bruid.

‘Gij zoekt uw eigen ondergang.
Dit schelmstuk is te zwaar:
De maat loopt over. Godes wraak
Verwacht u wreed en naar!

‘Gij schondt Gods huis: uwe eedle stam
Wordt ook eens diep onteerd,
En 't haachlijk van uw somber lot
Zij steeds door ramp vermeêrd!

‘Uw naam wordt gansch der aard ten vloek;
Bezwijkend onder 't lot
Voelt ge eens op 't rillend, bibbrend lijf
De zware hand van God!’

IV.

Doch reeds zat Bliigger op zijn ros
En voerde Ulrika weg,
Haar klemmend in zijn ijzren arm.
Hij sprak: ‘Ulrika, zeg,

‘Vergeeft gij wat ik slechts uit drift,
Uit liefde voor u, bestond?
Vergeeft gij mij, o liefste? Spreek,
En heel mijn hartewond.’ -

De maget sprak geen enkel woord
Noch liet geen enklen zucht.
Zij lag bezwijmd. Geen ademtocht
Gaf aan haar boezem lucht.

‘Ulrika’ ging weêr Bliigger voort,
‘Gij weet niet, meisje, neen,
Wat ik voor uw geleden heb,
Hoe ik in naar geweest

Mijn ziele heb verplet gevoeld;
Wat brand er in mijn borst
Voor uw ontstaan is, en hoe lang
Ik naar uw bijzijn dorst.

O, zeker kent gij Bliigger wel,
Dien Bliigger, die de schroom
Van baanderheer en hertog is,
Die als een trotsche boom

Zijn takken over de andre spreidt,
Hen in de schaduw zet
En vreeslijk op hun hoofden weegt
En hunnen groei belet.

Welnu, dien Bigger hebt gij, kind,
 Tot uwen slaaf gemaakt.
 Uw schoonheid is zijn macht te groot
 En heeft zijn ziel geraakt.

‘O, straks ziet gij die trotsche ziel
 Voor uwe ziel gebukt,
 Geboeid aan uwen englengeest
 En door uw stem verrukt.

Vergeeft gij mij, Ulrika, zeg,
 Wat ik uit liefde bestond?
 Zeg ja, o liefste, en heel mijn smart,
 Mijn schrikbre hartewond!’ -

Doch 't meisje sprak geen enkel woord
 Noch liet geen enklen zucht;
 Zij roerde niet; geen ademtocht
 Gaf aan haar boezem lucht.

Het ros vloog als de wind vooruit,
 Alsof 't de drift begreep,
 Die rondwoelde in zijns meesters borst
 En hem het hart zoo neep.

Reeds zag men Steinachs sterke slot,
 Zijn muren breed en hoog,
 De torens uit arduin gekapt,
 Met spitsen vensterboog.

En Bigger stuurde weêr het woord
 Tot 't meisje: ‘Liefste lief,
 Gij haat mij zeker als een boef,
 Een eereloozen dief;

‘Een schender van het huis van God,
 Een onverlaat, die voor
 Geen wraak des hemels is beducht,
 Die 't duistre pad verkoor?.....

't Is zoo Ulrika. Maar uw macht
 Is groot, uw teere ziel
 Maakt van den arend ligt een duif,
 Een vromen van een fiel.

Doch spreek een woord, Ulrika, spreek,
 Of sla een enklen blik
 Op uwen minnaar neêr, verdrijf
 Zijn teedren angst en schrik,’

Doch 't meisje sprak geen enkel woord.
 En op haar bleek gezicht
 Verscheen er geen gevoel; haar oog
 Bleef onbeweegbaar, dicht.

Men naderde het zwaar kasteel,
 De valbrug daalde neêr.
 De ridder zweeg; hij staarde slechts
 Op 't meisje zacht en teêr.

Wanneer men op het binnenplein
 Van 't slot getreden was,
 Sprong Bigger uit den zaâl en lei
 De maget neêr op 't gras.

Hij greep haar handen in zijn hand,
 Van ijzer thans ontbloot,
 Hij staarde strak op 't meisje. Een kreet
 Klom uit zijn borst: 'ze is dood!'

En huilend viel hij op het lijk
 Van zijne Ulrika neêr,
 En liep dan met haar op het plein,
 Als razend heen en weêr:

Zijn bende schrikte en vlood van 't plein;
 Zij beefde voor den gloed,
 Die uit zijn glansende oogen schoot,
 Zijne oogen rood als bloed,

In 't eind verging des ridders angst;
 Hij staakte 't naar geschrei,
 En viel bezwijmd ten gronde met
 Ulrika aan zijn zij.

V.

Een aantal jaren zijn verlopen
 En Bigger denkt nog aan de maagd
 Die hij weleer uit 't klooster schaakte;
 Hij voelt hoe nog die min hem knaagt
 En hem den boezem doet ontgloeien.
 Hij mijmert steeds, een naar gedacht
 Ontstelt hem, doet hem soms nog ijzen
 En plaagt zijn geest bij dag en nacht.

Thans zit hij eenzaam in zijn zale.
 Hij werpt het oog ten venster uit
 En zoekt een plaats op 't plein der sterkte
 En zucht: 'Daar rust zij, die mijn bruid
 Had moeten wezen, zachte Ulrika!
 o Gij, gij hadt dit tijgershart
 Als 't harte van een lam doen worden.
 O, wie verlost mij van die smart!

'Ik heb getracht u te vergeten,
 Uw min door andre wereldliefd
 Te dooden. 'k Huwde een reine vrouwe;

Doch immer bleef mij de eerste liefd.

Ik kan mijn gade slechts beminnen,
 Zoo als men mint een zachten vriend;
 Maar 'k voelde nimmer in haar bijzijn
 Die drift, die hart aan hart verbindt,

Dit vuur, dat onze borst doet hijgen,
 Ons van verlangen sterven doet,
 Dat zengend de opgezwollen aders
 Doorstroomt en alles stelt in gloed;
 Die drift, Ulrika, die ik eertijds
 Voor uw schoonheid heb gevoeld,
 En die nog heden even gloeiend,
 In mijne fiere borste woelt.....

Mijn gade schonk mij frissche loten:
 Twee kindren, teêr en zacht van aard.
 Ik min ze wel, die lieve kleinen;
 Doch zij zijn vuurger liefde waard.
 O, waart gij mijne bruid geworden,
 Ulrika, waar mij ooit een kind
 Door u geschonken, o hoe teeder,
 Hoe vuurvol had ik het bemind!

Ik voel mij soms de borst wel kloppen,
 Wanneer ik mijnen oudsten zoon,
 Mijn braven Ulrich, aan mijn boezem
 Mag klemmen, op zijn frissche koon
 Een zachten vaderkus mag drukken;
 Terwijl hij mij zijn armtjes reikt
 Of aan mijn voeten zit te spelen: -
 Doch 't is om dat hij u gelijkt.

Neen, huwelijksvreugde, kinderneliefde,
 Niets heeft dit ruwe hart voldaan!
 Verbijstring heeft mij vastgegrepen;
 En, wee! een aantal gruweldaân
 Zijn zich bij de eerste komen voegen.
 Ik heb mij blindelings in 't slecht
 Gewenteld, om 't gevoel te dooden,
 En te eindigen het zielsgevecht,

Dat in mijn afgematten boezem
 Zich tusschen rede en woed verhief.
 Ik werd nog slechter dan voor dezen,
 En echter is mij 't kwaad niet lief.....
 Men vreest mij als een woesten tijger,
 Men beeft op 't wenken mijner hand,
 En Bigger kent me in 't gansche Duitschland
 Slechts als den *geesel van het land!*

o Doemnis! doe ik andren lijden,
 Wie lijdt wat in mijn ziel gebeurt?
 Wie voelt zich daaglijks, telken stonde
 Den boezem zoo als ik verscheurd?

Ja, 'k ben de geesel der streken;
 Doch zwaarder geesel voor mij zelf.
 Maar niemand weet dit; want mijn klachte
 Dringt nimmer door dit zwaar gewelf,

Wordt buiten deze treurge zale
 Door niemands ooren opgevat.
 O, wisten zij, die lage dorpers,
 Hoe soms mijn boezem wordt bespat
 Met brandend gif. Hoe Bliggers ziele
 Geklemd ligt in een ijzren band;
 Dan zouden zij bij mijnen name
 Niet voegen: geesel van het land.....'

De ridder zweeg. Zijn zware schedel
 Zonk op zijn breede borste neêr,
 En wat er uit zijn mond nog opklom,
 Was doffe klank, dien men niet meer
 Ontleden kon. Zoo bleef hij peinzend,
 De ziel door helsche smart gedrukt,
 De geest door naar gedacht gefolterd,
 Bij 't smalle vensterraam gebukt.

Doch eensklaps hief hij 't hoofd weêr opwaarts;
 Een sidring schokte zijne leên;
 Hij staarde een stond op 't plein des burgslots,
 En vloekend vloog hij naar beneên.
 Hij riep op zijne ruwe bende:
 'Hier, schildknaap! hier, mijn helm en zwaard!
 Waar schuilt gij, mannen! zijt gij, krijgers,
 Voor lage dorpers dan vervaard?'

Maar niemand antwoordde op zijn stemme,
 En op het binnenplein van 't slot
 Daar stonden Steinachs dorpelingen
 En grepen Bligger bij den strot.
 Zij bonden hem met ijzren boeien
 En riepen: 'Bligger, 't is te laat!
 Uw mannen zijn in onze handen!
 Uw slot is ons!' - 'o Laf verraad!'

Was 't antwoord dat uit 's ridders borste,
 Als uit een hollen kelder, drong,
 Terwijl zijn oog als bliksem lichtte,
 En hij zich in zijn ketens wrong.
 Doch wederstreven kon niet baten,
 De boeien klemden arm en been:
 'Waar leidt gij mij!' riep Bligger woedend,
 'Waar, dorpers, leidt ge uw meester heen?'

- 'Naar Frankfort, heerschapp' sprak een jongling
 Uit 't dorp van Steinach 'voor den troon
 Van uwen heer, Rudolf van Habsburg.
 Daar krijgt gij eindelijk uw loon.

De keizer wil niet dat wij, laten,
 Nog langer siddren voor uw hand!
 Verstaat gij 't, Bligger, roover, moorder,
 Verstaat gij 't, geesel van het land?.....'

VI.

Hoe treurig is het slot van Steinach;
 Hoe stil, hoe eenzaam is de streek!
 Men hoort 't geritsel van het loover,
 Het zacht gemurmel van de beek,
 Waar eertijds woeste kreten galmden,
 Waar nimmer stilte of ruste was.
 't Schijnt of de woeste zee haar baren
 Veranderd heeft in spiegelglas.

En waarom is daar op den gevel
 Het fiere, trotsche wapenschild
 Aan stuk geslagen, waarom schijnt het
 Hier alles toch zoo naar en wild?
 Heeft ridder Bligger dan de streke
 Verlaten, met zijn woeste bend,
 Heeft hij zijn trotsch kasteel begeven
 Of zag hij reeds zijns levens end?

Neen, Bligger woont nog in de sterkte;
 De dood heeft hem nog niet geraakt:
 Hij leeft nog altijd daar op Steinach;
 Maar zijne ziel is diep gekraakt.....
 O, ziet gij hem daar in een leunstoel
 Gezeten, op het binnenplein,
 Het haar vergrijpsd, het oog verstorven,
 Zich koestrend in den zonneschijn?

Hervindt gij nog op 't ruwe wezen
 Die eedle trekken van weleer?
 Het forsche hoofd, voorheen zoo moedig,
 Bukt afgemat ten gronde neêr.
 Vier jaren hebben die verdelging
 In 's ridders lijf te weeg gebracht;
 Want vier jaar lang werd zijne ziele
 Gepijnd, gefolterd dag en nacht.

Zijn forsche spieren zijn gekrompen,
 Zijn zenuw is ontsteld, zijn voet
 Kan 't matte lichaam niet meer dragen,
 En kalm en lauw vloeit thans zijn bloed.
 Des middags slechts doet hij zich brengen
 Daar in dien hoek van 't binnenplein;
 Dien liefst hij en daar komt hij droomen,
 Zich koestrend in den zonneschijn.

VII.

't Is nacht. De maan schiet zacht haar stralen
 Ter kamer in, waar Blijger ligt
 Op 't smartvol krankbed neêrgezonden,
 Waar hij zijn weenende oogen dicht
 Poogt toe te sluiten, om een stonde
 Te voelen 't zalig, zacht genot
 Des slaaps; een stonde te vergeten
 Het nare van zijn treurig lot.

Hij smeekt, de handen saamgevouwen,
 Dat God hem toch een weinig rust
 Zou willen schenken, hem doen smaken
 Dien lang ontroofden slapenslust.
 Doch 't is om niet, zijn brein is duielig,
 Zijn hoofd is brandend en het lij,
 Dat in zijn boezen rond blijft woelen,
 Verjaagt den slaap van zijne zij.

Hij ziet zijn bedkoets als omgeven
 Door schimmen, die met beenig hand
 Op hunne diepe wonden wijzen,
 Wier flikkende oog eenen brand
 In zijnen boezem diep ontsteken,
 En dooven zijne levenskracht,
 Hem beurtelings schijnen toe te roepen:
 Ik werd door uwe hand geslacht!.....

Het zweet druipt van zijn grijzen schedel,
 Het harte klopte hem fel en zwaar;
 Hij lijdt als een gedoemde ziele,
 En zijn gezucht klinkt dof en naar.
 Doch eensklaps blinkt aan 't gothisch venster
 Een geest, door hooger glans verlicht,
 Voor wien het heir der nare spookten
 Als 't duister voor de zonne zwicht.

Die geest treedt nader bij het rustbed
 Hij staart den ridder zachtjes aan,
 En Blijger voelt zijn ziel bedaren,
 Zijn bange schrik en angst vergaan.
 Het is de schimme van Ulrika,
 In blanken kloosterdos gekleed;
 Haar aangezicht draagt geene sporen
 Van 't vroeger uitgestane leed.

Zij buigt zich bij het rustbed neder
 En spreekt: 'o Ridder, wees getroost,
 De Heer zal u barmhartig wezen,
 Omdat gij 't boetend pad verkoost.
 Groot was het aantal uwer zonden
 En, zoo als 't eens de abdisse zet:
 De maat was vol, en na de zonde
 Moest volgen zwaar en bitter lij.

‘En zwaar en lang hebt gij geleden;
 God heeft uw hoogmoed fel gekraakt
 En, voor het welzijn uwer ziele,
 U tot zijn laat en slaaf gemaakt, -
 Wanneer Hij toeliet, dat, te Frankfort,
 Rudolf van Habsburg uwe faam
 Voor gansch Europa deed onteeren,
 Uw adel brak en schond uw naam;

‘Wanneer die rechter voor uw voeten
 Uw ridderzwaard aan stukken sloeg;
 Met verontwaardiging in de oogen,
 U schandlijk uit den Rijksdag joeg.
 O, dat, dat waren harde slagen,
 Bekwaam om uw hoovaardig hart
 In rouw te breken doen, uwe ziele
 Te smelten doen in bittere smart.....

‘En zoo, zoo ging het. Gij hebt 't lijden
 Met ootmoed van Gods hand ontvaân;
 Gij hebt het hoofd terneêr gebogen,
 Zijt tegen God niet opgestaan.
 Dit heeft u 's hemels gunst gewonnen,
 Gij zijt terug in Gods genâ;
 Want nimmer komt de rouw eens zondaars,
 't Oprecht berouw, bij God te spa.

‘Hoor, Bigger, hoor naar mijn woorden:
 Uw levensbaan reikt aan haar end,
 En daarom is 't dat mij de Heere
 Ter uwer zielvertroosting zendt.
 Hij zal barmhartig u ontvangen;
 Uw boeten heeft zijn liede ontwaakt,
 Zijn heilige gramschap doen bedaren
 En hem u weêr ten vriend gemaakt.

‘Gij echter zult in 't aardsche leven -
 Zoo wil het de eeuwge, hooge God -
 Geen zoet genot, geen vreugd meer kennen.
 Slechts, ter verzachting van uw lot,
 Zal u mijn woord een zaak verkonden,
 Die ge in uw leven niet zult zien;
 Maar die u toch tot troost zal strekken,
 Schoon ze in de toekomst zal geschiên:

‘Uw Ulrieh zal, door vrome daden,
 Door rein gemoed en zachte deugd,
 De smart, die thans zijn hart doet bloeden,
 Veranderd zien in gulle vreugd.
 Hem is 't gegeven uwen adel
 't Herwinnen en het oud blazoen
 Weêr op de poorte van het burgslot
 In heerlijkheid te glansen doen.

“Hij zal uw ouden stam vereeuwen;
 Uw naam, die thans een schandvlek is;
 Zal hij aan zijne stamgenooten
 Als een volheerlijke erfenis
 Eens achterlaten. Roem en glorie
 Verwachten hem, en tot geen schand,
 Maar wel tot eer, wordt hem de name
 De naam van geesel van het land.....’

Ulrika zweeg en was verdwenen,
 En Bliigger staarde een poos, en boog
 Het hoofd ter neder, op 't de peluw;
 Hij voelde zicht 't belemmerd oog
 Als door een zachte hand gesloten,
 Een kalme slaap omving zijn brein
 En deed hem last en leed vergeten,
 Hem eenige stonden zalig zijn.

Drie dagen waren pas verlopen,
 Toen Bliigger op zijn ziekbed lag
 En, door zijn huisgezin omgeven,
 Zijn laatste stonde naadren zag.
 Die laatste stond was heilig: Bliigger
 Was reeds verzoend met God den Heer.
 Men hoorde hem voor 't laatst nog zuchten:
 ‘Ulrika!’ en hij was niet meer.

Zoo als de reine, zaalge nonne
 Het aan den ridder had voorzegd.
 Herwon zijn zoon, in later tijden,
 Door roem en faam, zijn adelsrecht.
 Hij hield den naam, die me aan zijn vader
 Weleer tot schand gegeven had,
 Maar die hij, door zijn moed en deugden,
 In eere naam veranderd had.

Thaumantis⁽¹⁾.

Aan mijnen vriend Jozef Geefs, beeldhouwer.

I.

Alles ligt in rust verslonden
 In de woeste Gentsche stad;
 't Is alsof natuur een rouwkleed
 Over haar getrokken had.

(1) *Thaumantis* is de dichterlijke naam, welken Jacob van Zevécote, in zijne schriften, aan zijne geliefde geeft.

't Licht der maan glijdt slechts bij poozen
 Door de gruwe wolkenjacht
 Op de gevels van de huizen
 En verduistert nog den nacht;

Slechts den stap der soldenieren
 Hoort men soms den zwarten grond
 Zwaar bewandlen, daar de waker
 Van den nacht het uur verkondt.

Niemand, neen, zou, bij die stilte,
 Wanen dat een ijzren hand
 Gent beklemmt, en 't vuur des oproers
 In der burgren harte brandt.

Want 't rust alles, - doch die kalmt
 Is gelijk de zoele wind,
 Die het loover zacht doet beven,
 Voor de bliksem 't al verslindt.

Ieder nacht is als een stilstand
 Die er wederzijds ontstaat:
 Spaansche beulen mogen rusten
 Tot de morgen weër ontstaat;

Gentsche burgers mogen slapen,
 Opgesloten in hun woon,
 Tot de morgen hen weër blootstelt
 Aan verraad en laffen hoon. -

Maar wie is dan de vermeetle
 Die daar wandelt onbeschroomd,
 Die daar 't hoofd omhoog durft wenden
 En zich daar beveiligd droomt?

Kent hij dan de wreede klauwen
 Van den Spaanschen tijger niet,
 Die, hoe duister 't ook moog wezen,
 Met zijn bloedoog 't al bespiedt?

Vreest hij dan schavot noch beulen,
 Heeft hij dan geen moeder meer,
 Wie zijn dood het hart zou scheuren,
 Die zou sterven bij dit zeer?

Ja, hij kent de wreede klauwen
 Van den Spaanschen tijger, ja,
 En hij weet dat Filips woede
 Nooit een burger schonk genâ;

Ja, hij heeft een teedre moeder
 Die hem in haar harte draagt,
 Die voor hem geluk en leven
 Dagelijks aan Gode vraagt. -

Doch ziet gij daar aan dit venster
 Geene ranke schaduw staan?
 Ziet gij, bij het flikkrend lampje,
 Niemand op en neder gaan?

Ziet gij door de bruin gordijnen
 Geen betooverende leest?
 Ziet gij daar geen ranke meisje,
 Ranker dan een nevelgeest.

Daarvoor is 't dat die vermeetele
 Lacht met Spanjaards woest en wreed,
 Met schavot en pijnbankkraken
 En zijn moeders angst vergeet.

Reeds een ure staat de jongling
 Turend op het flikkerlicht,
 Op de schaduw van zijn liefste
 En het venster blijft nog dicht:

'Clara, Clara, mijn gelieve!
 Zucht hij 'Zal ik dan geen stond
 U meer zien, geen woord meer hooren
 Uit uw rozen engelenmond!

'Lieve, morgen moet uw minnaar
 't Land verlaten voor een tijd;
 Doch uw eed van eeuwge liefde
 Blijft mijn troost en zaligheid!'

En de jongling reikt de handen
 Tot het venster - en een zucht
 Dringt hem uit 't benepen harte,
 Wijn hij in gepeinzen vlucht.

Wie was Clara? - Ach een meisje.
 Edel, schoon en zacht van aard,
 Perel bij de gentsche schoone
 En een zachte aanbidding waard.

En de jongling? - Heette Jacob:
 Dichter rijk in deugd en faam,
 Een dier uitgelezen geesten,
 Zevecote was zijn naam.

Driftig, grootsch en onverschrokken,
 Durfde hij in vrome taal
 Filips bloedgeboden geeslen
 En verachten Spanjaards staal;

Slechts twee driften in den boezem
 Stelde hem de ziel in brand:
 Liefde voor zijn schoone Clara!
 Liefde voor zijn vaderland!

II.

In die zale
 Bij het licht
 Van een lampje,
 Ziet gij daar
 Op borduurwerk,
 Welker pracht?
 't Oog kan streelen
 Met zijn glans,
 Niet een meisje
 Neergebukt,
 Met het zwierig
 Hoofd ter aard?
 Ziet gij, in haar
 Gitzwart oog;
 Geene parel
 In 't geheim
 Helder blinken?
 't Is een traan,
 Die haar wangen
 Oversnelt
 En haar keurslijf
 Binnendringt,
 In haar boezem
 Zich verliest.
 Ziet gij hare
 Blanke hand
 Nederzakken
 En den draad
 Henen slibbren,
 Wijl haar hoofd
 Dieper, dieper
 Op haar borste
 Nederhelt?....

Dit meisje is Clara;
 Zij denkt aan haar vrind,
 Aan Jacob, zoo teder,
 Zoo hevig bemind:

'Waar toeft hij, waar blijft hij,
 Mijn ziel is zoo bang;
 Zijn afzijn, o hemel!
 Duurt mij reeds zoo lang!'

Zoo zucht zij, door weemoed
 Den boezem verplet;
 Zij luistert, en beeft dan
 Bij iederen tred

Die onder het venster,
 In de eenzame straat,
 Den echo doet spreken
 En eindelijk vergaat;

‘Mijn minnaar is henen,
Hij keert niet meer weêr
En echter, het schijnt mij,
Hij minde mij teêr.’

Zoo mijmerde Clara,
Bij zucht en gesteen,
En riep op heur minnaar;
Doch Jacob bleef heen.

Jacob hadt gij mogen weten
Hoe vaak Clara aan u dacht,
Hoe zij weenend, op u roepend,
Had gesleten menig nacht,

O, het, had uw vuurge ziele
Als een balsem goed gedaan,
En u kracht en moed geschonken
En gedroogd zoo menig traan!

Ja, het had de smart des afzijns
d'Ongerusten boezemgloed,
Die u 't minnend hart deed blaken,
Had al uw smart verzoet.

- Bleef de smart in Clara's boezem
Lang nog wonen? Bleef haar min
Door het afzijn onverwonnen?
Was het eind zoo als 't begin?....

III.

Ziet gij bij die groene dreven.
Waar het pluimgedierte in woont
En zijn schelle stem doet klinken
En op veld en dalen troont?

Waar de stille beek haar golfjes
Tusschen malsche zoomen drijft,
Waar de schuchtre vischjes dartlen,
Waar de nachtegaal verblijft?

Ziet gij daar die grijze muren
Zich verheffen in de lucht,
Ziet gij daar die torens pronken
Voor geen storm of wind beducht?

Ziet gij daar die tooverlichten
Blikkren in de breede zaal?
Ziet gij daar die feestgenoten
Neergezeten aan het maal? -

Vreugd en blijdschap staan te lezen
 Op der gasten aangezicht;
 Eêl gesteenten, rijke kleedren
 Flikkren bij het glansend licht;

Wijnen, keurig voorgeschonken,
 Boblen in de gouden kom;
 Gullen kreten vliên in 't ronde,
 Bij 't geluid van pauk en trom:

Heil zij 't lieve paar beschoren!
 'Heil en vreugde!' klinkt het luid;
 'Heil de bruid, der schoone Clara!
 Heil aan bruidegom en bruid!'

En de dans wordt aangevangen;
 Weeldrig zweeft men hand aan hand,
 Duizlig vliegt men naast elkander
 Of men schaart zich in een band.

En de vreugde stort haar balsem
 Op het gulle, blijde hart,
 Doet de ziel in weelde vlotten
 En verbant de lichtste smart.

Driftig hijgt der vrouwen boezem;
 Want de dans doet haar het bloed
 Sneller jagen, en haar wangen
 Kleuren zich met rooden gloed.

Clara's wezen is verhelderd,
 Trotsch verheft zij 't zwierig hoofd
 En haar blik wordt door geen glansen
 Van het heldre licht verdoofd.

Blijde stapt zij tot het venster
 Uit het woelige gerucht,
 Om een stond 't genot te voelen
 Van de geurige avondlucht.

Zachtjes plaats zij hare hinden
 Op het ijzer van het raam;
 Doch een gil ontvliegt haar boezem
 Bij het hooren van haar naam....

Angstig slaat zij hare blikken
 Voor zich heen. - Een aangezicht,
 Waar de razernij op uitblinkt,
 Toont zich eensklaps in het licht.

Nauwlijks heeft de vrouw dit wezen
 Aangezien, een tweeden keer
 Wringt een gil zich uit haar boezem:
 'Jacob!' Snikt zij en valt neêr.

Jacob klemde zich aan 't venster
 En sprak grijnzend tot de vrouw:
 'Meineed kan een stond verblijden;
 Maar verkeert welhaast in rouw!'

Toen men tot het venster naakte,
 Vond men Clara slechts alleen,
 In bezwijming neêrgezonden,
 En de jongling was heen.

Toen men later vroeg aan Clara,
 Wat haar toch de ziel zoo bang
 Had gemaakt, was: 'Niets' heur antwoord;
 Doch de blos bleef van haar wang.

IV.

Gansch den nacht bleef Jacob dwalen
 Door de velden. In zijn hart
 Woedde een vuur niet uit te dooven,
 't Vuur der gloênde liefdesmart.

O, hij had den smartebeker
 Uitgedronken tot den boôm!
 O, hij had de vreugd zijns levens
 Zien verdwijnen als een droom!

Clara, Clara was meineenig!
 Clara was heur woord ontrouw?
 Clara, de afgod zijner ziele,
 Clara was een lage vrouw!.....

Ja, hij had de vreugd zien gloeien
 Op heur aanzicht bij den disch,
 Wjl hij, met de hel in 't lichaam,
 In de nare duisternis

Aan het vensterraam geklonken,
 Alles nazag, wjl het leed
 Als met honderd gloênde messen
 Door zijn jongen boezem sneed. -

Toen de zonne glom in 't oosten
 Keerde Jacob naar de stad,
 Denkend aan de valsche vrouwe,
 Die hem zoo verraden had.

Weinig later trad de jongling
 In het Augustijnensticht
 En, zijn leed aan God bevelend,
 Voelde hij zich 't hart verlicht.

En een broeder bracht hem binnen,
 Leidde hem door beuk en zaal
 In de cel des opperpaters. -
 Hemelzacht was dezes taal.

De pater.

Spreek, mijn zoon, zeg uw verlangen;
 'k Zie uw hart is diep ontzet.....
 Komt gij zielentroost ontvangen?
 Waarom richt gij hier uw tred?

Jacob.

Vader, ik heb leeren kennen,
 Dat de wereld ijdel is,
 Dat het dwaaslijk is te rennen
 Op een spoor van duisternis;
 Dat des werelds lach is logen,
 Dat men aan haar valschen schijn
 De oogen treurig voelt bedrogen,
 Dat haar glansen nietig zijn;
 Dat de ziel, van God verlaten,
 Steeds in duisternissen dwaalt,
 Dat het aardsche niet kan baten,
 Als Gods liefde 't niet bestraalt.

De pater.

Zoon, dat is een groote waarheid,
 Buiten haar is 't alles niet.
 Welhem, wie die heilige klaarheid
 Door des geesten oogen ziet!

jacob.

'k Zie die waarheid voor mijne oogen,
 Vader, 'k heb te lang geslaafd!
 O, te lang duurt reeds mijn pogen:
 'k Heb op 't vreemde spoor gedraafd!
 'k Heb des werelds ijdele glansen
 Lang, als 't eenig helder licht,
 Voor mijn blikken rond zien dansen
 En verbijstren mijn gezicht.
 En het licht van 't ware leven
 Vlood gestaag mijn oog voorbij,
 'k Werd in dwaasheid weggedreven:
 Doch nu is mijn ziele vrij.
 'k Zie een schooner zonne dagen,
 'k Zie een beter vaderland,
 'k Voel van 't aardsche mij ontslagen,
 En 'k voel Godes wondre hand.

De pater.

En wat is uw gedachte?
Spreek, mijn zoon.....

Jacob.

De monnikskap
 Sier mijn schedel dag en nachte
 In uw heilig broederschap;
 Dag en nacht zij mijne liefde
 Slechts aan Gode toegewijd:
 Ik vergeet wat mij ooit griefde,
 Of het hart mij heeft verblijd;
 'k Trap gewillig met de voeten
 Wat van 't aardsch mij nog bekoor,
 Vader, 'k wil mijn zonden boeten
 En verwerven 's hemels gloor!

De pater.

Kind, uw ziel is niet bevredigd;
 Gij hebt nog des werelds vat
 Tot den bodem niet geledigd
 En gij zijt reeds afgemat.
 Gij zijt slechts door 's werelds kluister
 Afgeschrikt en diep bedroefd.
 Zoon, uw geest zweeft nog in 't duister:
 Gij hebt alles niet beproefd.
 Gij kent 't ijdel van de vreugden,
 Die ons de aarde somtijds biedt,
 Nog niet gansch - Des monniks deugden
 Wint men zoo gemakkelijk niet.....

Jacob.

Vader, gij wilt mij beproeven,
 Ik verdien dit; uwe spraak
 Zal mijn ziele niet bedroeven;
 Godes hand wijst mij de taak.

De pater.

Komt uw voorstel dan uit 't harte,
 Is uw meening dan oprecht
 En veracht gij lijden, smarte?...

Jacob.

Vader, gij heb het gezegd!

De pater.

Zoon, veracht gij al wat de aarde
 Tot verlokking van den mensch
 't Oog vertoont, als niet van waarde,
 En blijft God uw eenige wensch?

Jacob.

Gode alleen wil ik mij wijden!

De pater

Zoon, veracht gij wat uw hart
 Ooit kan streelen en verblijden,
 Spot gij met der wereld smart?

Jacob.

'k Spot daarmee!

De pater.

Wilt gij vergeten
 Moeders liefde en vaders min,
 Van geen vriendentroost meer weten,
 Levend gaan ten graven in?

Jacob.

'k Zal 't vergeten!

De pater.

Geene zuchten,
 Kind, voor wat de aarde kleeft;
 Geen verlangen naar heur vruchten,
 Naar de bloemen die zij geeft.
 Nimmer op het aardsche bouwen,
 't Al vergeten hier beneên;
 Slechts alleen op God betrouwen,
 Minnen God, en God alleen?

Jacob.

Hij alleen is mijn verlangen.
 Hij is mijner liefde waard;
 'k Voel mij door zijn geest omvangen
 En 'k veracht de nietige aard.

De pater.

Kom dan, kind, kom in mijne armen!
 Ach! 'k aanzie u als mijn zoon;
 Ik, ik zal uw ziel beschermen,
 Later wacht u 's hemels kroon.'

De pater roept - Een leekenbroêr
 Treedt binnen; op den killen vloer
 Wordt nu een ruw, een zwart habijt,
 In diepe stilte, neêrgespreid.
 De broeder grijpt een snijdend staal
 En Jacobs zwierig hoofd wordt kaal
 Geschoren, en het monnikskleed
 Bedekt zijn lichaam, hangt hem breed
 Tot op den naakten bleeken voet,

En Jacob voelt zijn smart verzoet:

Hij is der wereld nu ontvlucht!
 Voor Gode slechts blijft nu zijn zucht:
 Thaumantis is vergeten; want
 Nu is in Jacobs ziel de brand
 Der wereld en der liefd' verdoofd,
 Hij heeft aan Godes stem geloofd:
 'Mijn zoon' is paters laatste woord,
 'Nu in de wegen Gods gespoord,
 Het aardsch vergeten en vertreên:
 Gij zijt uw proefjaar ingetreên!'

VII.

De cel is klein, de muren grijs
 En scheemrend is het licht
 Dat aan een ijzren lampje zweeft
 En flikkert in 't gezicht;

De bliksems slingren door de lucht,
 De regens storten neêr,
 De wind huilt om den kloostermuur:
 Het is Hoort me uit zijn.

De groote stem roept in d' orkaan
 En wiegelt op den wind
 En smelt in 't rosse bliksemvuur
 Dat boom en kruid verslindt.

Een monnik zit daar in de cel
 Waar 't treurig lampje brandt,
 Zijn hoofd is tot den grond gewend
 En rust op zijne hand;

De boezem klopt hem hevig, zwaar,
 Het bloed dringt naar zijn hoofd;
 Soms wringt hij zijne handen saam,
 Zijn brein schijnt afgesloofd.

Hij mijmert voort; doch geene spraak
 Hoon me uit zijn mond; zijn blik
 Verheft zich glinstrend soms omhoog
 En daalt dan neêr vol schrik.

Hij recht zich eindlijk op en stapt
 Met eenen zwaren tred
 Zijn celle rond en 't schijnt: hij spreekt
 In stilte een kort gebed.

Doch eensklaps staat hij stil. Zijn hoofd
 Verheft zich, 't schijnt, de wraak
 Beheerscht hem, hij ontsluit den mond
 En dondrend is zijn spraak:

‘Verdwaalde! hoe heb ik gedacht
 Dat deze ruwe pij
 et vuur mijns boezems koelen zou
 En eindigen mijn lij!

‘Onnoozle! 'k heb mij voorgesteld,
 Dat 't leven in mijn cel
 Het vuur zou dooven dat mij zengt,
 Dien gloed, die als een hel

‘Mij spookt door 't brandend ingewand,
 Verwinnen zou! o Zot!
 Ik waande, dat ik de aardsche liefd
 Verdooven zou, door God

‘Mijn leven toe te wijden! Ach!
 Ik dacht, dat Godes liefd
 Verdrijven zou de wereldmin,
 Die mij het harte grieft!.....

‘o Doemnis! 'k heb slechts huichlarig
 Geleerd! mijn binnenst gloeit
 Voor werelds liefde, een valsche God
 Houdt mij het hart geboeid!

‘Die pij brandt mij tot op het been!
 O, schudden wij die af!
 Thaumantis! wreede! mijne min
 Blijft u tot aan het graf!

‘O, vruchtloos poogt mijn kranke geest
 Uw schoon, uw godlijk beeld
 Te jagen uit mijn ziekelijk hart:
 Het is slechts pijn geteeld!

‘Gij volgt mij waar ik henen stap,
 Waar ik mij wende of keer;
 Ik zie u, wen ik zuchten slaak
 En bid tot God den Heer;

‘Ik hoor uw stem, wen 't orgelspel
 In Godes tempel klinkt,
 Ik zie u in 't Mariabeeld,
 Dat op het altaar blinkt;

Ik zie uw schijn, wanneer de maan
 Haar hemelzachten glans
 In mijne celle nederschiet,
 En in der starren trans

‘Zie ik de lichten die bij 't feest,
 Uw haatlijk huwlijksfeest,
 De zaal doorstraalden met hun glang.....
 Help God mijn armen geest!’

De monnik valt wanhopig neêr
 En dekt zich het gezicht,
 Het zweet loopt druppelend van zijn hoofd,
 En 't zwakke flikkerlicht

Geeft nog een laatsten lichten glim
 En dooft. - Het aklig grauw
 Vervult nu zijne kleine cel
 En 's monniks stem klinkt flauw:

‘Verlaten wij in 't kort het oord
 Der smarten, vlieden wij
 Naar 't heilig Rome: mogelijk daar
 Woont vrede en rust voor mij.....

VIII.

Slechts twee paar dagen later stapte
 De jongling uit den kloosterbouw.
 De pelgrimsdos omving zijn leden,
 Zijn ziele was met diepen rouw
 Bevangen, en hij sloeg zijn blikken
 Op zijn grootsche moederstad,
 Op Gent, die voedster van de vrijheid,
 Die eeuwen reeds geworsteld had,
 Om 't ijzren juk der vreemde meesters
 Te schudden van het matte lijf
 En, onder Spanjes geeselroede,
 Het hoofd bleef dragen fier en stijf.
 O, Jacob voelde thans wat liefde
 Den burger aan zijn land verbindt,
 En hoe 't verlaten 't hart doet bloeden
 Van hem die 't vaderland bemint:
 ‘o Nederland! uw zoon trekt henen,
 Zijn voet verlaat u; doch zijn hart
 Zal immer op uw grond verblijven;
 Het klijft aan u door vreugd en smart!
 Gij zijt mijn moeder! 'k heb het leven
 Van u ontvaân in bang verdriet;
 Gij ligt me aan 't hart en brave zonen
 Vergeten hunne moeder niet!....
 Wanneer de noodkreet hoog zal stijgen,
 Wanneer het uur der wraak zal slaan,
 Staar dan, en gij zult uwen Jacob
 Met 't slagzwaard aan uw zij zien staan!
 O, dan zal Spanje vreeslijk huilen,
 Dan plettren wij het helsch gebroed;
 O, dan herkent de wereld weder
 En Neêrlands macht en Neêrlands bloed!’

- Zoo zuchtte Jacob en de muren
 Van Gent verdwenen voor zijn oog;
 De geestdrift had hem aangegrepen,

't Scheen of hij in de toekomst vloog.

Hij hield de blikken stijf ter aarde,
 Hij lette op niets en, zijnen stap
 Verhaastend, scheen hij Gent te vluchten. -
 Niet Gent; - der vreemde meesterschap!

Doch waarom staat hij eensklaps mijmrend
 Daar in het lieflijk open veld
 En staart daar op die rijke woning.
 Het oog door hevig vuur ontsteld?
 o God! dit zicht doet in zijn ziele
 Een innig vuur ontstaan, een gloed
 Die hem de sterke borst doet kloppen
 En sneller vlieten 't brandend bloed.
 Zijn oog tuurt op het breede venster,
 Het venster waar hij Clara zag
 Aan 't prachtig maal, in gulle vreugde,
 Op haren wreeden huwelijksdag:
 'o Valsche vrouw!' sprak Jacob zuchtend,
 'Uw ziel zij opgeruimd en blij!
 Ga, spot met uw verachten minnaar,
 Vergeet hem, ja, en dartel vrij
 Met hem dien gij voor Jacob stelde,
 Voor wien ge uw dieren eed vergat.
 Wees blij! Uw Jacob gaat verdwalen,
 Als vreemdeling, van stad tot stad!
 O, kon ik slechts uw naam vergeten!
 O, kon ik dooden in mijn hart
 Die liefde, ja, weleer mijn leven;
 Doch thans een helsche gloënde smart.....
 En toch mijn min is onuitdoofbaar,
 Het vaarwel, dat mijn dichtergen
 U gistren toezong, blijft getuigen
 Hoe ik in liefd standvastig ben.
 Thaumantis, ja, ik wil uw blikken
 Voor 't laatste nog eens zien, dit kleed
 Maakt mij een vreemd ling voor uwe oogen
 En dekke en liefde en harteled!.....'
 En angstig treedt de pelgrim nader,
 Hij roert den klopper van de poort;
 Een dienstmaagd, met bekreten oogen
 En zichtbaar in de ziel gestoord,
 Verschijnt en stamelt: 'Heilge vader,
 De hemel zendt u, kom, ga meê,
 Mijn vrouwe heeft gebeden noodig;
 o Vader, tracht een zoeten vreê,
 Een zachte rust haar ziel te schenken;
 Want, God! haar strijden is zoo bang.....
 Kom, vader, kom, o geen vertoeven:
 De dood stapt snel en wacht niet lang.'
 Die woorden vielen zwaar en vreeslijk
 Op 't hart van Jacob; doch hij sprak
 Geen enkel woord en volgde 't meisje
 Wijn hem de ziel in weemoed brak.

En stonden later traden beide
 Een kostelijke kamer in,

Waar op een bed een vrouw gestrekt lag,
 Omringd van gansch haar huisgezin.
 Het schouwspel, dat zich daar vertoonde,
 Was schriklijk! 't Oog verdraaid en mat,
 Het natte haar uiteengeslingerd,
 Door stuipen 't lichaam aangevat,
 Lag daar een vrouw. Die vrouw was Clara,
 Der Gentsche schoonen pronk en eer!.....
 Is dit die eedle schoone vrouwe,
 Is dit de Clara van weleer?
 Die vrouw - met ingevallen wangen,
 Met bleeken mond en doodschen blik,
 Is Clara? Jacobs liefde en leven?.....
 o God! haar aanzien baart slechts schrik!
 Kent Jacob nog het engelenwezen
 Dat zijne ziel betooverd heeft,
 Kan hij zijn liefste nog ontdekken
 In 't lichaam dat daar rilt en beeft?
 O, ja, hij kent haar; warme tranen
 Bestroomden zijn verbleekt gezicht.
 Hij vat de hand der arme vrouwe
 En drukt die. 't Schijnt een helder licht
 Vertoont zich eensklaps voor de zieke;
 Zij slaat haar oog op Jacob neêr,
 Beschouwt hem scherp en onderzoekend
 En hare blik wordt zacht en teêr.
 Zij doet een teeken en gaat spreken:
 Zij wil, dat men een stond alleen
 Haar met dien man laat. Men gehoorzaamt
 En Clara spreekt, bij droef geweên:
 'Vergeving, Jacob, zie mij sterven!
 Ik heb u wreedelijk misdaan.
 Ik heb uw min miskend, onnoozle!
 Ik heb mijn rechte straf ontvaân.....
 - Ja, meined kan een stond verblijden -
 Dit, Jacob, hebt gij mij gezegd;
 Doch hij verkeert in bittren rouwe
 En nooit ontsnapt men aan dit recht.
 Uw spraak heeft mij op 't hart gewogen,
 o Jacob! en 'k heb duur geboet.....
 Ik heb, in wreede martelpijnen,
 Ik heb mij door een helschen gloed
 De laatste krachten voelen rooven.
 De schuld, o Jacob, ja, was groot;
 Doch, zeg, zijt gij niet recht gewroken:
 Ik boet mijn misdaad met den dood!.....'

De pelgrim hield het hoofd gebogen,
 Zijn boezem klopte zwaar en bang;
 Hij sprak met een verstikte stemme,
 Wijn tranen rolden op zijn wang:
 'o Clara! 'k heb u lang vergeven,
 Ik was en ben u nog ten vrind,
 o Clara! kan men ooit vervloeken
 Of haten wie men waarlijk mint!'

- 'o Dank, dank, Jacob!' zuchtte Clara,
 'Ik wist niet, dat zoo groot geluk
 Mij arme nog kon zijn beschoren.
 O, nu vergeet ik wee en druk,
 Mijn Jacob..... doch mijn kracht is henen,
 Het uur der dood is nakend..... God!'
 - 'o Clara, neen! Gij zult niet sterven!
 Neen, lieve, u is zoo wreed een lot
 Toch niet beschoren!' - 'Jacob! Jacob!
 Roep nu het volk terug, en gij.
 Bid, Jacob, bid de treurge beden
 Der stervenden Mijn ziel gaat blij
 Dit droevig tranendal verlaten;
 Nu hoop ik ook, dat God de heer
 Als gij barmhartig mij zal wezen.....
 Bid, Jacob, bid ik kan niet meer!.....'
 Nu trad het volk de zaal weêr binnen
 En Jacob las met luide stem:
 'o Ziel, klim op tot God uw Schepper,
 Vind ook barmhartigheid bij hem!'
 De vrouwe sloeg haar laatste blikken
 Op Jacob neêr. Een zoete zucht
 Klom uit haar toegenepen boezem
 En gaf haar zuivre ziele lucht.

Een weinig later stapte Jacob,
 De ziel van scheurend wee doorboord,
 Het lijkhuis uit, en zette weenend
 Zijn pelgrimsreis naar Rome voort.

Blanca.

Aan mijnen vriend N. de Cuyper, letterkundige.

I.

Daar zat hij, de oude graaf, met de oogen
 Ter neêr geslagen, 't hoofd gebogen,
 Zijn handen rustend op zijn kniën.
 Daar zat hij die, in vroeger jaren,
 In oorlogsstorm en doodsgevaren,
 Zoo onverschrokken 't hoofd kon biên.

Daar zat hij met het hart doorreten;
 Daar voelde hij de nijdge beten
 Van rampspoed en van nare smart:
 Hij die, in vroeger levensdagen,
 Met blij gezicht het leed kon dragen
 En met een rustvol, moedig hart.

Daar zat hij als een afgeleefde
 En voelde, dat hem 't harte beefde,
 Den boezem klopte fel en zwaar.
 Daar zat hij. - Op zijn maagre wangen
 Zag men het nat der droefheid hangen:
 Hij weende bitter, de oude vaâr!

Hij, vader, weende. Aan zijn zijde
 Zag hij van zijne dochter 't lijde,
 Zag hij zijn teedre, lieve spruit,
 Als door eene kwade hand geslagen,
 Door vreemde ziekte 't hart doorknagen,
 Allengskens vluchten 't leven uit.

O, 't was een wonderbare smarte
 Die aan zijn dochters jeugdig harte
 Den ijzren tand geslagen had;
 Hij zag de frissche maagd verkwijnen -
 En echter kloeg zij van geen pijnen,
 Alsof geen ziekte haar had gevat.

Aan wien de vader raad mocht vragen,
 Bij wien hij zijnen nood mocht klagen
 En zoeken troost of heul en baat;
 Geen mensch kon hem ten antwoord geven,
 Dan woorden die hem deden beven
 En hem voorspelde erger kwaad.

Men schrikte, bij het droef verhalen,
 En sprak van duistre helsche kwalen,
 Van tooverdrank en kwaden wensch,
 Van ooglonk en too verkrachten,
 Van onbekende heksenmachten,
 Van Satans gramschap op den mensch.

Dit deed den grijzaard angstig hijgen,
 Dit deed zijn hoofd ten gronde neigen,
 Dat anders hij zoo moedig droeg;
 Dit maakte, dat hij thans moest weenen
 En aan geen hoop meer 't oor kon leenen;
 Dit maakte, dat zijn harte sloeg,

Als wilde het zijn breede longen,
 Waaruit zijn adem onbedwongen
 Zich steeds verhief en los en vrij,
 Van 't kokend bloed doen overloopen
 En met zijn adem 't leven sloopen
 En eindigen zijn treurig lij.

Ja, dit, dit deed hem zuchten slaken,
 Dit deed zijn wangen hevig blaken,
 Terwijl hij in zijn leunstoel zat,
 Het oog naar zijne Blanca wendde
 En 't ijselijk van zijne ellende
 En diepe ramp begrepen had.

Hij zuchtte: ‘Blanca, blijft het lijden
 Nog immer u zoo fel bestrijden?
 Zeg, voelt gij geene beternis?
 Mag dan geen hoop mij tegenstralen,
 Blijft immer nog de kracht u falen;
 Zeg, voelt gij geene beternis?’

- ‘Ja, vader, ja, ik voel mijn krachten
 Hernemen, en dit wreed versmachten,
 Dit pak, dat op mijn boezem ligt,
 Schijnt van mijn harte weg te trekken;
 De nevels, die mijne oogen dekken,
 Verdwijnen ook! O 'k ben verlicht!’

- ‘Mijn kind, die woorden zijn me een balsem,
 Een wijndrank die den wrangen alssem
 Verdwijnen doet uit hart en mond.
 Ja, Blanca, ja, gij zult genezen!
 O, mocht dien tijd niet lang meer wezen!
 O zage ik haast dien blijden stond!

‘Dan zult gij, aan mijn arm gestrengeld,
 Door zachte vreugde weêr verengeld,
 Langs bloemenpad en waterboord
 Uw lichten, schuchtren stap weêr richten;
 Dan zal 't genot ons tegenlichten
 En bij ons blijven ongestoord.

‘Dan zullen wij weêr blijde leven.....
 Maar, Blanca! God! waarom zoo beven?....
 o God! ik zag dit andermaal!
 Waarom het oog zoo openspreiden!
 o Hemel! wil haar toch bevrijden:
 Daar is zij weêr: de wreede kwaal!’

Nu vloog de grijzaard, diep verslagen,
 Ten zetel uit en, onder 't klagen,
 Verliet hij 't meisje, om in 't slot
 Als een uitzinnige om te dwalen
 En luid zijn smarte te verhalen,
 Te vloeken op zijn treurig lot.

II.

De grijzaard was teruggekomen
 En scheen bedaard; en als een vromen
 Zat hij in zijnen zetel weêr,
 Hij hield de handen saamgevouwen
 En bad in stilte en diepen rouwe
 En sloeg zijn treurgen blik ter neêr.

En Blanca zat daar met een wezen,
 Waarop geen droefheid stond te lezen;
 Maar wel een lach zoo gul en blij.
 De bos glom op heur zachte kaken,
 Zij scheen slechts zaligheid te smaken
 En vrij te zijn van 't minste lij.

Het scheen, zij roerde zacht de lippen,
 Als wilde een woord haar mond ontglippen;
 Zij hield haar tengre, fijne leest
 En 't lieve hoofd opzij gebogen;
 Zij zat daar zoo, met open oogen,
 Als sprak zij met een hemelgeest.

Doch voor haar stond een godgewijde,
 De kapellaan der burgt. Hij spreidde
 Een misboek open en zijn stem,
 Van hooge godsvrucht als doordrongen,
 Was helder, klaar en onbedwongen;
 Doch uitte zich met nare klem.

Hij bad den God, wien alle machte
 Gegeven is, die dag en nachte
 Zijn vaderoog op 't menschdom slaat, -
 Uit alle helsche tooverlagen
 Des meisjes zuivre ziel te ontslagen,
 Van haar te weren alle kwaad.

Hij riep op Satan en bezweerde
 Hem, bij den God dien Blanca eerde,
 Bij Jehovah, den eeuwgen God,
 Zich van de maget af te wenden,
 Haar reine ziel niet meer te schenden
 En te eindigen haar aklig lot.

Zoo bad de priester ruim twee uren,
 Doch immer bleef de toestand duren.
 De maget bleef op 't zacht gezicht
 Haar blijden, gullen lach bewaren;
 Hare oogen bleven roerloos staren
 En hare lippen bleven dicht.

De priester staakte thans zijn beden
 En, voor des graven stoel getreden,
 Sprak hij: 'o Heerschap, ween niet meer:
 De smart van Blanca komt van boven;
 Wat God ook doe, men moet hem loven,
 Kniel voor zijn heilgen wille neêr!.....

Geen tooverij, geen helsche plagen
 Zijn 't die uw dochters ziel belagen;
 Ze is vrij van zonden als een kind.
 Wil naar geen verder reden zoeken;
 Gij weet het, God komt meest bezoeken
 Die Hij het teederst, 't innigst mint.'

De graaf zweeg; doch men zag zijn tranen
 Een pijnlijken weg zich banen
 Op zijne maagre, holle wang;
 Men hoorde hem niet luide weenen,
 Men hoorde hem niet droevig steenen;
 Doch hevig sloeg zijn hart en bang.

Hij bleef, de handen voor zijn oogen,
 Met 't matte hoofd ten grond gebogen;
 Geen woord gaf zijnen boezem lucht.
 Hij voelde zich de borst benijpen,
 Zijn gorgel door een band omknijpen
 En dooven zoo den minsten zucht.

Dan, eensklaps klonk een zachte tale
 Door de uitgestrekte rijke zale;
 'Mijn vader, vader, zijt gij hier?'
 En de ouderling, in 't hart getroffen,
 Bonsde op zijn stoel, herhaalde op doffen
 En treurgen toon: 'Ja, dochter, hier!'

Hij ijldde naar het meisje henen,
 Als gansch ontziend, zijn zwakke beenen
 Herkrege hunne voorge kracht.
 Hij viel voor Blanca's voeten neder,
 En weende luid; doch sprak zoo teder
 En zoende 's meisjes hand zoo zacht.

- 'Waarom zoo weenen, lieve vader?'
 Sprak 't meisje en bracht haar hoofdje nader
 En zoende 's grijsaards bleeke koon:
 - 'o Kind, gij hebt weêr zwaar geleden
 En tegen vreemde smart gestreden.
 Ik dacht, gij vluchtet 's werelds woon!

'Ik dacht dat God u uit dit leven
 Ging halen! voel mijn harte beven,
 o Blanca.' - 'Lieve vader, neen!
 Ik heb geen smarte moeten lijden,
 'k Heb niets gevoeld dan zacht verblijden....
 Maar, vader, staak dit droef geweent!'

- 'Neen, Blanca, laat die tranen vloeien;
 't Zijn vreugdetranen, zij besproeien
 Mijn hart met balsem, o Mijn kind!
 Het eenigst kleinood mijner schatten,
 Neen, nimmer zult gij goed bevatten,
 Hoe vurig u uw vader mint.'

En de ouderling, als opgetogen,
 Hief zijne zwakke, traanvolle oogen
 In Blanca's zachten englenblik.
 Hij bleef op zijne dochter staren
 En voelde dan de ziel bedaren
 En worden vrij van angst en schrik.

Doch nu, nu sprak hij weêr: ‘Geen smarte
 Hebt gij gevoeld, zegt gij, in 't harte,
 Mijn Blanca?’ - ‘Neen, mijn vader... maar,
 o God dat is een zalig dwalen!....
 Ik zal het alles u verhalen;
 Doch zet u neder, vader, daar....’

‘Want alles, alles wil ik zeggen.
 Ik zal mijn hart u openleggen:
 Licht dat gij klaarder daar in leest
 Dan ik. 't Zijn ongehoorde dingen:
 Dit zwéven in die hemelkringen,
 Dit leven van een hemelgeest....’

De priester dankte God en zuchtte,
 Terwijl hij stil de zaal ontluchtte
 Om niet te stooren 's graven vreugd,
 Hij bad nog: ‘Heere, laat geen kwaden
 Den graaf noch freule Blanca schaden:
 Gij kent hun hart, hun heilge deugd!’

III.

De graaf schoof thans zijn leunstoel nader
 En Blanca sprak: ‘Gedenkt u, vader,
 De blijde dag van sint Martijn;
 Toen wij, op moedge, fiere rossen,
 Doorkruisten uren ver de bosschen
 En joegen op het everzwijn?’ -

- ‘t Geheugt mij, Blanca; want uw leven
 Was in gevaar; 'k voel mij nog beven,
 Wanneer ik 't haachlijk uur herdenk;
 Uw draver was niet in te toomen
 En voor u lagen woeste stroomen;
 Gij stortte er in. - Zoo op een wenk

‘Uw neef u niet was toegevlogen,
 En, moedig in den zaâl gebogen,
 U van het paard had weggerukt.
 Ja, kind, ik weet nog hoe mijn harte
 Dien stond gekend heeft vreugd en smarte,
 Hoe ik u heb aan 't hart gedrukt.’

- ‘Zoo was het, vader, en ik keerde
 Naar 't slot terug. Mijn neef begeerde,
 Dat ik naast hem gezeten bleef,
 Tot zijn belooning. Op zijn wezen
 Stond vreugd en zaligheid te lezen:
 Geen grooter heil, zoo lang ik leef’

‘Zoo sprak hij ‘is mij ooit weêrvaren!
 O, mocht ik dikwijls uit gevaren
 U redden, mijne lieve nicht!
 Mijn leven u ten beste geven;
 In helsche martelingen sneven,
 Voor u. o Blanca, waar mij licht!’

‘Zoo sprak hij. Zijne vuurge woorden,
 Die zachtjes mijne ziel doorboorden,
 Weêrgalmen nog in mijne ziel. -
 Gij weet hoe over zeven weken
 Hij is uit 't vaderland geweken
 En hoe hij op het slagveld viel.....

‘Ik weet niet wat al kan gebeuren,
 En of men toekomstboek kan scheuren;
 Maar op den nacht van Jacobs dood,
 Toen niemand nog de mare kende,
 Toen zag ik droomend zijne ellende;
 'k Zag hem gewond en bleek als lood.

‘Ik riep hem toe en hij ontwaakte;
 Zijn oog ontsloot zich en hij slaakte
 Den band der dood en van het lij.
 Hij greep mijn handen in zijn handen
 En sprak: ‘In 's hemels gouden landen
 Zijt gij, o nicht, verloofd aan mij!’

‘k Ontwaakte toen en sints, o vader,
 Blijft Jacobs schim mij altijd nader.’
 - ‘En als gij soms zoo hevig lijdt,
 Mijn lieve Blanca?’ - ‘O, dan leef ik
 Met Jacob, vader, en dan zweef ik
 In 't oord der eeuwge zaligheid.

‘Ik heb het u gezegd, geen lijden
 Gevoel ik dan; maar zacht verblijden
 Ontstaat er in mijn zalig hart.
 Als schimmen zweven wij te zamen
 En mogen met de zaalgen aâmen,
 In oorden vrij van alle smart.

‘Ik kan het u niet al verhalen....
 Omgeven door een zee van stralen,
 Verheugen wij ons in 't genot,
 Van met de heiige luchte scharen
 Ons reine stem te mogen paren,
 Met hen te loven d'euwgen God

‘O, als ik daar, in 's hemels dreven,
 Een enklen stonde slechts mag leven,
 Dan denk ik aan geen wereld meer,
 Dan om een zucht van reine liefde,
 Te sturen tot u, die mij liefde,
 o Vader, op dit aardsche meir.

‘Dan wensch ik enkel, dat de Algoede
 Voor alle ramp uw ziel behoede
 En u weldra met mij vereen.
 U uit dit tranendal koom trekken,
 Uw ziel uit haren slaap verwekken,
 U doe vergeten 't aardsch geweën.

‘o Vader, vader, daar zijn vreugden!
 Daar blinken bovenaardsche deugden!
 Daar drinkt men aan der wellust schaal;
 Daar is geen gal bij zoete dranken,
 Daar heeft 't geluid geen valsche klanken,
 O, daar, daar heerscht geen ziekte of kwaal.....

‘Daar wordt de mensch op nieuw herboren,
 Daar ziet hij 't schoon der ziele gloren,
 Daar voelt hij zijne heerschappij;
 Daar troont hij boven zon en sferen,
 Daar weet hij, zonder iets te leeren,
 Daar is het al in harmonij!

‘o Vader, laat omhoog ons klimmen!
 Daar zie ik weêr den hemel glimmen!
 Daar wenkt mij Jacob, koom, o koom!
 Verlaten wij het aardsche lijden
 En gaan wij ons bij God verblijden!
 Koom, dalen wij in d'eeuwgen stroom!...’

En Blanca zweeg en reikte de armen,
 Om heuren vader teêr te omarmen.
 En de ouderling, door drift vervoerd,
 Vloog tot zijn dochter. Beide bukten
 Het matte hoofd ter neêr en drukten
 Elkanders boezem, diep ontroerd.

Een enkele kreet klom uit hun borsten.
 Als of zij naar den hemel dorstten,
 Ontvloog aan beide een diepe zucht;
 Zij hielden zich zoo vast omstrengeld,
 Hun wezens schenen als verengeld
 En nu, nu had hun boezem lucht.....

Een ure later klonk het weenen
 Door 't reuzenachtig burgslot henen;
 Het was er al in rep en roer
 En in de diepste smart verslonden: -
 Men had in 't rijk vertrek gevonden
 Twee koude lijken op den vloer.

De glimlach, die op beider wezen.
 Geprent was, deed aan ieder lezen,
 Dat zij, verlost van aardschen nood,
 Van druk en wee en kommer waren;
 En, blij ten hemel opgevaren,
 Voor eeuwig sliepen in de dood.

Ada.

Aan mijnen vriend G. Guffens, kunstschilder.

Ada was rijk in kasteelen en land,
 En schoon als een morgen der lente;
 Graaf Wilford beminde ze en dong om heur hand;
 Hij knielde voor haar, en sprak: 'Jente
 Jonkvrouwe, gij hebt mijne zinnen ontroerd;
 Ik min u zoo vurig, zoo teder;
 Gij hebt mij het heil van mijn leven ontvoerd,
 O, schenk mij de vreugde toch weder!

'k Bezit en kasteelen en beemden en woud
 En dorpen en duizenden laten.
 Kom, heersch als gravin op kasteelen en woud
 En op mijn vazallen en laten.
 Zie, hier is een schrift, dat ons trouwe bevest,
 En hier is mijn grafelijk wapen.
 En 'k zweer u!' hier sloeg hij de hand op 't gevest
 Zijns degens. 'Ik zweer bij dit wapen,

'Nog nimmer door breuk van getrouwheid besmet,
 U te eeren als vrouw en vorstinne,
 U te eeren als parel van 't huwelijksbed,
 Als 's levens getrouw' gezellinne!' -
 'o Graaf' sprak de freule, 'o dan ook, wanneer
 Ik 't jawoord aan u wilde geven,
 En was mijne liefde als uw liefde zoo teêr,
 Dan kon ik het niet van mijn leven!

'Gij weet het: mijn neefis zoo wreed en zoo slecht:
 Hij voelde mijn min ook ontsteken.....'
 - 'Hij trede met mij in een doodend gevecht!'
 Riep Wilford 'en ik zal u wreken!'
 - 'Wie spreekt daar van wreken!' zoo klonk er een woord.
 Neef Karel stoof binnen de zale.
 'Wie spreekt daar van vechten, van dood en van moord!
 Dat hij zijn gezegde betale!'

'En reeds lag graaf Wilford ten gronde gedrukt,
 En Karel ontwong hem zijn degen,
 Zijn zegel en handschrift, en hield hem gebukt,
 En riep in z'jn woede hem tegen:
 'Wie mij, in mijn burgslot, durft honen en tart,
 Zal dra zijn belooning verwerven!
 Daar, lig daar!' Meteen plonst hij 't staal in het hart
 Des graven, en juicht bij zijn sterven.

En Ada viel neêr, in bezwijming, ten grond;
 En Karel greep 't lichaam des graven,
 Hij sleepte 't de zaal uit op d'eigensten stond
 En deed het in stilte begraven.
 Dan kwam hij terug, en hij sprak tot zijn nicht;
 'Ik geef u drie paar volle dagen,
 En zoo gij als bruid in mijn arm dan niet ligt,
 Dan heeft ook uwe ure geslagen!'

Twee dagen verliepen en Ada was heen,
 Men wist niet waar toe zij zich wendde;
 Doch weldra verscheen er een leger voor 't steen
 En Ada aan 't hoofd van de bende.
 De storming begon en het krijgerenrot,
 Als razend, door wraaklust ontsteken,
 Vermoorde den ridder, verwoestte het slot,
 Om Wilford en Ada te wreken.

De vischer.

De zon is warm, de lucht is zoel,
 De zee is kalm en glad.
 De visscherschuiten dobbren voort
 Op 't zwalpend pekelnat.

Reeds voor de zon in 't oosten blonk,
 Was Jacob aan de reê,
 En zong een vrolijk deuntjen op
 En vaarde diep in zee.

Zijn gade bleef de strooien hut
 Bewaren; doch haar oog
 Bleef lang ten horizont gewend,
 Waar Jacob henen toog,

En nu, nu ging zij, op haar beurt,
 Aan 't werk met blijden zin.
 Zij neuriede, op een stillen toon,
 Van zachte, reine min,

En streefde intusschen 't lieve kroost
 Dat, spelend om haar kniën,
 Steeds vroeg wanneer de vader kwam
 Met rijke vangst voorzien;

Of troetelde den zuigeling,
 Die aan haar blanke borst
 Heur toelachte, aan de reine bron
 Verzadigde zijn dorst;

Of wel zij sprak haar zoontje toe,
 Wiens jonge boezem joeg,
 Terwijl hij staarde op d'oceaan,
 En ongeduldig vroeg:

Wanneer hij toch met vader zou
 Ter vischvangst mogen gaan,
 En weêr zou keeren naar het strand
 Met rijken buit belaân?

Een traan ontsprong het moeder oog,
 Zij zoende 't moedig wicht,
 Terwijl een zacht, maar fier gevoel
 Ontglom op 't blij gezicht.

De dag kromp in. - De zonneglans
 Verdween. - Een scherpe wind
 Vloog ijlings over d'oceaan,
 De donder raasde ontzind

En rolde door de vlakke heen
 De bliksem vloog in 't rond,
 De boomen kraakten, rond de hut,
 Geheven uit den grond.

En Jacob is nog niet terug,
 Zijn gade ijlt naar de reê
 En staat daar weenend, turend op
 De fel geschokte zee.

Daar wacht zij uren, uren lang,
 Verkropt haar diepe smart,
 En hoop en vrees en angst en schrik
 Beklemmen haar het hart.

Een aantal schuiten naken 't strand;
 Doch waar is Jacobs schuit?
 Waar blijft haar lieve Jacob? God!
 Is hij de zee ten buit?

Doch neen. - Zij ziet hem! In de boot
 Haars buursmans ligt hij neêr;
 Daar ligt hij koud en paarsch en stijf:
 Zij heeft geen gade meer!.....

Vrouw Lisa.

Het najaar had reeds aangevangen; De wind blies door het naakte hout Der bosschen,
 onlangs nog zoo lomrijk: Het weêr was aaklig, stuur en koud.

En aaklig was het in de woning, Waar Lisa op het krankbed lag En naast haar spond
 heur beide kindren In diepen rouw verzonken zag. Geen genster vuur was in de
 haardsteê, Geen kruimel brood was in de hut; De honger heerschte sedert dagen En
 had de kindren uitgeput. Zij bibberden, de lieve kleinen, Van koude en honger. Lisa
 nam Ze zacht in haar vermnagerde armen, En liet hen deelen van de vlam Die 't
 koortsvuur in haar bloed deed gloeien; Zij zoende weenend 't bleek gezicht Haar
 oudsten zoontje en zag zoo treurig, Zoo smartvol op het kleinste wicht. 'Waar blijft
 ons vader toch? zeg moeder, Hij is nu sedert dagen heen..... Sinds ons de buurvrouw
 met haar meê nam, En sinds die priester hier verscheen? 'Zeg, moeder, zeg, zal hij
 niet komen, En brengt hij u en ons dan brood? Wij hebben honger, lieve moeder.....'
 - 'Eilaas! uw vader, kind, is dood!' Zoo riep de vrouw, en heete tranen Bestroomden
 hare gloênde koon; Zij zuchtte diep en klemde vaster Haar kindren aan haar borst.
 De zoon Hernam weêr: 'Moeder, zeg, o moeder, Wat is dat: dood?... hij komt toch
 weêr, Niet waar?' - 'Wij zullen hem gaan vinden, Mijn kind!' - 'Mijn harte doet zoo
 zeer..... o Lieve moeder, en mijne oogen Verduistren..... en ik word zoo flauw.....
 Ik zie u niet meer..... o 'k heb honger, 'k Heb honger, moeder, en 'k heb kou.....' En
 roerloos zonk het arme wichtje In de armen van de vrouw. Zijn oog Bleef toegeloken
 en zijn adem Klom nauwlijks vatbaar nog omhoog.

Het wee verscheurde 't hart der vrouwe; Zij tuurde op 't afgematte wicht En hoorde 't jongste zoontje weenen, En ook haar boezem wrong zich dicht. Maar toch kwam zij de smart te boven En nu, nu klonk haar treurig woord: ‘o God, o God, aanzie mijn lijden! Verlos mij uit het wereldsch oord ‘Of stel een einde aan mijne smarten En schenk mij, goede God, de kracht Om voor mijn kindren 't brood te beedlen: Dit wee gaat boven mijne macht! ‘Gij hebt mijn gade mij ontnomen; 'k Ben tegen u niet opgestaan, Ik heb uw heilgen wil gezegend En wat gij deedt, was wel gedaan! ‘En toch, gij weet het, God des hemels, Hoe duurbaar mij mijn gade was, Hoe ik hem lief had en hoe teder Hij mij en zijne kindren was! ‘Mijn leven hing slechts aan zijn leven, Zijn vreugd moest mijne vreugde zijn, En, ja, gij weet wat ik moest lijden, Toen ik hem daar, in nare pijn, ‘Van op mijn ziekbed aan moest staren En hem, eilaas niet helpen kon, En voor de ziekte neêr moest bukken, Die ook mijn krachten overwon. ‘O, toen zijn laatste stond ging slagen, Dan hief hij nog 't gebroken oog Naar mijn sponde! En gruwzaam, aaklig, Hartscheurend, God! was dit vertoog! ‘En nog is 't lijden niet geëindigd: De koortse brand mij door het bloed; En hier, hier lijden mijne kindren De koude en honger. O, de gloed, ‘Die mij het hart verteert, is schriklijk; Maar grooter is het naar verdriet, Maar zwaarder is de smart der moeder, Die hare kindren lijden ziet!.....

‘o God! o God! aanhoor mijn smeeken, Verlos ons, God! ik kan niet meer!.....’ En nu, nu viel het hoofd der moeder, Verbleekt, op 't harde peuluw neêr. De kindren bleven in haar armen Geklemd. Men hoorde stem noch zucht. Had God de moederbeê verworpen Of was haar ziel der aarde ontvlucht?..... Een arme buurvrouw, de eenge troostster Van Lisa en zoo arm als zij, Kwam, uren later, in de wooning En trad het koude bed nabij. De vrouw lag daar nog met haar kindren, Een glimlach straalde op haar gezicht; De kleinen bleven onbeweeglijk: De dood had aller smart verlicht!.....

Volksliedjes

Waal en Vlaming.

Unie-lied.

Vrije Belgen, vrije zonen
 Van het vrije vaderland,
 Slaat de broederhanden samen
 In een onverbreekbren band!
 Spreekt m' in 't zuiden niet de tale
 Die m' in Vlaandrens beemden hoort;
 Liefde doet de harten kloppen
 Voor hetzelfde vaderoord!

Heeft het vaderland twee takken;
 Een die bij het zuiden prijkt,
 Een die 't noorden aan mag raken
 En langs daar, het land verrijkt;
 Beide toch staan pal vereenigd
 In een enklen broederbond;
 Beide streven ter verheffing
 Van den vrijen moedergrond!

Beide zagen 't eerste daglicht
 In dezelfde vrije lucht;
 Beide hebben slechts één ziele,
 Vlammend door de vrijheidszucht!
 En wordt ooit het land besprongen,
 Door den vreemdling overmand,
 Dan, dan sterven Waal en Vlaming
 Voor hetzelfde vaderland!

Smederslied

Klopt! klopt! klopt er op!
 Makers, laat den moed niet zinken;
 Doet het aambeeld harder klinken;
 Werken overwint het leed:
 Smeedt het ijzer! het is heet!

Is ons aanzicht ruw en zwart,
 Zuiver toch blijft ons het hart;
 Daar zoovele groote heeren
 Zijn, met hunne modekleëren,
 Buiten blank en binnen zwart.
 Klopt! klopt! klopt er op!
 Makkers, laat den moed niet zinken;
 Doet het aambeeld harder klinken;
 Werken overwint het leed:
 Smeedt het ijzer! het is heet!

Laat de juffers van fatsoen
 Schrikken voor een malschen zoen
 Van ons zwart bestoven wezen;
 Andren weten van geen vreezen,
 En die laten 't willig doen...
 Klopt! klopt! klopt er op!
 Makkers, laat den moed niet zinken;
 Doet het aambeeld harder klinken;
 Werken overwint het leed:
 Smeedt het ijzer! het is heet!

Speelt ons 't huwelijk in den geest,
 Dan, dan zoeken wij het meest
 Naar een meid met kloeke leden,
 Die geen schrik heeft van het smeden
 En geen vuur of hamer vreest.
 Klopt! klopt! klopt er op!
 Makkers, laat den moed niet zinken;
 Doet het aambeeld harder klinken;
 Werken overwint het leed:
 Smeedt het ijzer! het is heet!

Onze kindren, frisch en snel,
 Zijn zoo blank en zacht van vel,
 Als het eëlste kind der aarde,
 En als mensch van meerder waarde...
 Zeg, mevrouw, gelooft gij 't wel?
 Klopt! klopt! klopt er op!
 Makkers, laat den moed niet zinken;
 Doet het aambeeld harder klinken;
 Werken overwint het leed:
 Smeedt het ijzer! het is heet!

Mannen worden zij als wij;
 Mannen krachtig, gul en vrij,
 Die door 't werken zich vereeren,
 En meer dan de groote heeren
 Dienst doen aan de maatschappij...
 Klopt! klopt! klopt er op!
 Makkers, laat den moed niet zinken;
 Doet het aambeeld harder klinken,
 Werken overwint het leed:
 Smeedt het ijzer! het is heet!

't Gebed van den werkman.

God van hemel en van aarde,
 Gij die in 't oneindig woont,
 Die, op aarde en na dit leven,
 't Kwade straft en 't goede loont,
 'k Bid u om geen goud of schatten:
 Rijkdom is toch geen geluk;
 Men kan in het goud zich baden
 En toch zitten in den druk.

'k Vraag u, God, om macht noch eere;
 Zwaar weegt soms een vorstenkroon;
 Eer baart meest toch nijd en afgunst;
 Al wat schittert is niet schoon.
 'k Vraag u om geen vol genieten,
 Geene weelde in overdaad,
 Die het lichaam slechts kan krenken
 En het harte ledig laat.

Geef mij slechts het daaglijksch leven,
 Geef voor werken mij het brood;
 Schenk mijn lichaam slechts gezondheid,
 En dan schrik ik voor geen nood.
 Geef mij kindren, in wier ziele
 Deugd en vrij gevoelen blaakt,
 Die door 't werken zich vereeren,
 Kindren naar mijn beeld gemaakt.

Schenk mij rust in mijnen huiskring,
 Vriendschap met mijn medemensch,
 Moed, als smarten mij bekampen
 Kalmte, als het gaat naar wensch.
 Doe mij voor de dweepzucht schrikken;
 Zij vergalt der menschen lot,
 En vergeef mij als ik schuld heb:
 Meerder vraag ik niet, o God!

Mijn beker

'k Ben gelukkig als een koning,
 Wen mijn beker is gevuld;
 Een paleis schijnt mij mijn woning
 En betaald schijnt mij mijn schuld.
 't Huilen van mijn zeven bengels
 En het kijven van mijn Kaat,
 Schijnen me een gejoel van engels;
 Dat slechts door de vreugde ontstaat.

Wijzer dan de filosofen
 Ben ik op dien stond gewis;
 'k Laat de gansche wereld stoven,
 'k Zeg: het is zoo als het is;
 En zoo 't was, zal 't altijd wezen;
 Ingebeeld is slechts 't verdriet;
 En wie hopen moet of vreezen
 Smaakt het echte leven niet.

Onberekenbare schatten
 Heb ik op dien gullen stond;
 'k Zie ze vonklend opwaarts spatten
 Van den beker in mijn mond.
 'k Geef mij titels met heel karren,
 In hoedanigheid van vorst,
 En, geen kruisen, enkel starren
 Prijken glinstrend op mijn borst!

'k Ben de grootste der poëeten,
 Honderd beelden scheidt mijn brein,
 Als ik daar zoo zacht gezeten,
 Bobblen zie den garstenwijn.
 En gevoelig ben ik tevens;
 'k Min de wereld op dien stond,
 'k Strooi het dierbaar heil des levens
 Ongemeten om mij rond.

'k Ben de vrijste man der wereld;
 Dwingelanden lach ik uit,
 Als het bier daar voor mij perelt
 En het in mijne ooren tuit.
 Constitutie, republieken,
 Volksbestuur of vorstendwang,
 Of alwat daar naar mag rieken,
 'k Ben van hel noch duivel bang!

De loteling

Stemme: van de *Brabançonne*.

't Soldatennummer is getrokken,
 Vaarwel! ik moet naar 't leger heen.
 Heb moed, vriendin, wees onverschrokken;
 Kom, geef me een kus en staak 't gewezen.
 Het kan er toch geen zier aan baten:
 De wet is zoo voor arm en rijk,
 Er valt daar tegen niet te praten;
 Want alle Belgen zijn gelijk!

'k Moet u, vriendin, weldra begeven,
 Mijne ouders blijven ongetroost.
 Ik won voor hen het daaglijksch leven
 En tevens voor het kleine kroost.

Wel zal de honger soms hen plagen,
De honger naakt, bleek als een lijk;
Doch 't is geen reden om te klagen;
Want alle Belgen zijn gelijk!

't Is waar, den jonker van daar ginder
Was 't lot min gunstig nog dan mij.
Hij trok wel vijf en zestig minder;
Maar toch zal hem de liverei
Van 't regiment het lijf niet dekken.
Hij is daarvoor te drommels rijk!
't Geld doet de wetten krimpen, rekken:
De rijke Belgen zijn gelijk!

En nu, vaarwel, voor lange jaren.
Ik ga in dienst van 't Vaderland;
En blijft de goede God mij sparen,
Dan schenkt gij later mij uw hand.
Dan kom ik weêr voor de oëwkens wroeten,
En, zie! wij trouwen arm of rijk,
De liefde zal ons lot verzoeten;
Want de arme Belgen zijn gelijk!

Geboortezang

'k Ben vader! Er is mij een kind geboren;
Eene reine spruit, het evenbeeld
Der vrouwe die mijn harte kon bekoren,
En die met mij de vreugd en smarte deelt.
Die mij verzelt op 's levens dorre paden,
Bij wie ik troost kan vinden in den nood,
En die mij thans in godlijk heil doet baden:
'k Ben vader! God, mijn heil is groot!

'k Ben vader! o geen naam kan schooner klinken!
Want hij beteekent kracht en min.
'k Mocht vroeger uit den liefdebeker drinken,
Thans ben ik vorst! ik heb een huisgezin!
Mijn stand vergroot en met dien stand mijn waarde;
Mijn heil kleeft aan geen valschen wereldschijn;
Mijn heil is echt! de grootste vorst der aarde
Kan toch niet meer dan vader zijn.

Ik dank u, God! verleen mij thans de krachten
Om mijnen vaderplicht getrouw,
Als man van eer, als gade te betrachten.
Voor 't dierbaar kroost en mijn geliefde vrouw!
Verleen mij, God, gezondheid! Ik moet waken
En slaven voor het heilig, dierbaar pand,
Dat thans mijn huwlijksleven komt volmaken,
Dat gij mij schonkt met milde hand!

De uitzet

Zangwijze: *Laat klinken de glazen* (Oude en nieuwe Liedjes, No 21).

Laat vreemden maar pochen
 Op keurigen wijn,
 Die in onze streken niet groeit.
 Wij hebben den uitzet
 Tot zacht medecijn,
 Die in onze hersens ook gloeit.

Wij hebben den uitzet
 Den uizet van Gent,
 Zoo krachtig, zoo malsch en zoo frisch;
 Hij maakt ons de ziel en
 Het harte kontent,
 Bij feesten en vroolijken disch.

Hij stroomt in ons midden
 In overvloed rond;
 Hij bobbelt en schuimt voor ons' blik.
 Bedriegt hij bijwijlen,
 Hij laat ons gezond
 En vangt ons niet valsch in den strik.

De wijn doet verbleeken;
 Het bier geeft ons bloos,
 Het is ons een lustige schat.
 Ons wangen staan gloeiend,
 Gekleurd als de roos,
 Ons' buiksken staat rond als een vat.

Ons' spieren versterken,
 En in onze borst
 Is liefde voor vrijheid en land,
 Voor eigene zeden,
 Zoo groot als de dorst,
 Die ons in het binnenste brandt!

Kantwerksters-lied

Zangwijze: *Wij boeren en boerinnen* (Oude en nieuwe Liedjes, No 47)

Hier aan ons speldenkussen,
 Hier zitten wij vroeg en laat,
 Om fijnen kant te werken
 Voor vorst en potentaat.
 Dat God de Heer ons kost en kleër,
 Gezondheid schenke en dan niets meer!

Wij hebben er niets tegen,
 Dat juffer en mevrouw
 Onz' rijke kanten dragen
 Aan halsdoek en aan mouw.
 Dat God de Heer ons kost en kleër,
 Gezondheid schenke en dan niets meer!

Ons kunst is steeds voor andren;
 Wij pronken nooit er meê.
 Maar een bobinnen mutse,
 Die stelt ons ook te vreê,
 Dat God de Heer ons kost en kleër,
 Gezondheid schenke en dan niets meer!

Wat geeft ons al die prachte!
 Onz' minnaar voelt zijn hart
 Voor ons, niet voor ons kleëren,
 Vergaan in liefdesmart!
 Dat God de Heer ons kost en kleër,
 Gezondheid schenke en dan niets meer!

Wij trouwen als de rijken,
 En 't is niet voor het geld.
 Onz' kindren staan te bloeien,
 Als bloemen in het veld!
 Dat God de Heer ons kost en kleër,
 Gezondheid schenke en dan niets meer!

Wat kan men meerder wenschen?
 Is 't werk in overvloed,
 Dan danken wij den Hemel,
 Want dan is alles goed.
 Dat God de Heer ons kost en kleër,
 Gezondheid schenke en dan niets meer!

De oude sukkelaar

Ik ben een oude sukkelaar,
 Het leven valt mij bitter naar,
 Geen arbeid was mij ooit te zwaar,
 'k Was immer eerlijk ambachtsman;
 Maar nu ben ik een oude man,
 Die langer niet meer slaven kan:
 Ik schiet er over!

Ik heb geslaafd, gewrocht, gewroet,
 Mijn krachten en mijn jeugdig bloed,
 Zooals een brave werkman doet,
 Ten offer aan mijn baas gebracht,
 En immer mijnen plicht betracht.
 De dag verdween, het is thans nacht;
 Ik schiet er over!

Mijn baas werd, zooals ik, ook oud;
 Maar in zijn kisten heeft hij goud,
 En 's winters is 't voor hem niet koud,
 Hij ziet zijn zaken goed nog gaan;
 Hij nam slechts jonger werkliê aan,
 En ik moest van den winkel gaan:
 Ik schiet er over!

Ik was gelukkig in de trouw;
 Ik had een goede, brave vrouw.
 Zij stierf en liet mij in den rouw;
 Zij trok naar Godes zaalge woon
 En leeft daar in 't oneindig schoon;
 Zij krijgt daar voor haar deugd het loon;
 Ik schiet er over!

Drie kindren had ik uit mijn echt.
 Geen heeft mij zijne woon ontzegd;
 Maar allen hebben het zoo slecht.
 Het leven is zoo bitter duur;
 De winter is zoo lang en guur;
 Gegeven beten zijn zoo zuur!
 Ik schiet er over!

o Goede God! heb medelij
 En help mij uit dit treurig lij'
 De dood slechts maakt mij, armen, vrij.
 'k Ben als een oude boom geknot;
 Heb medelijden met mijn lot,
 Neem mij van de aarde, goede God!
 Ik schiet er over!

Hurrah!

Hurrah! voor 't vrije vaderland
 Dat ons het leven gaf!
 Wij strijden voor dit dierbaar pand,
 Getrouw tot aan het graf!

Vrijheidsmin en vorstenliefde
 Prentte God ons in het hart.
 En dat houdt ons vast vereenigd
 In de vreugd en in de smart.
 Vrij moet vorst en burger wezen,
 Dat ligt in der Belgen aardt,
 En wie op ons volk mag heerschen,
 Is de grootste vorst der aard!
 Hurrah! voor 't vrije vaderland
 Dat ons het leven gaf!
 Wij strijden voor dit dierbaar pand,
 Getrouw tot aan het graf!

Vrijheid is ons eerste leven,
 Eendracht is onz' grootste macht.
 Liefst genieten wij den vrede,
 Die ons minzaam tegenlacht;
 Doch geen stormen doen ons beven,
 En is 't vaderland in nood,
 Dan trotseren we, onverschrokken,
 Oorlogslot en marteldood.

Hurrah! voor 't vrije vaderland
 Dat ons het leven gaf!
 Wij strijden voor dit dierbaar pand,
 Getrouw tot aan het graf!

In een enge grens besloten,
 Staan wij als een leger vast;
 Voet bij voet en onverbreekbaar,
 Zooals 't vrije mannen past.
 Overmacht kan ons bestormen,
 Plettren onzen broederbond;
 Maar slechts over onze lijken
 Dringt zij op onz' vrijen grond!

Hurrah! voor 't vrije vaderland
 Dat ons het leven gaf!
 Wij strijden voor dit dierbaar pand,
 Getrouw tot aan het graf!

De zeeman

Weêr riepen wij het Scheldestrand
 Het laatste vaarwel toe;
 Wij drukten vriend en maag de hand
 En, 't steedsche leven moê,
 Gaan wij op d'ouden Oceaan
 Herzoeken onze baan.

Wij hebben 't liefje van den hals
 Geschud; een warmen zoen
 Gedrukt op hare wang zoo malsch;
 Doch 't harte bleef ons koen.
 Wij, mannen van den Oceaan,
 Wij kennen klacht noch traan!

Wij minnen de onafzienbare zee
 Als onz' geboortegrond.
 Daar klinkt en dreunt ons blij hoezee
 Zoo ongestoord in 't rond.
 En lacht of grimt ook d'Oceaan,
 Wij blijven voorwaats gaan.

De wind mag huilen wat hij wil.
 De bliksem schiete neêr;
 Wij lachen met geweld en gril
 Van storm en aaklig weêr.
 Ons stampend vaartuig kent zijn baan
 Op d'ouden, grijzen Oceaan.

En klimt bij poozen soms de nood,
 Zijn wij 't verderf nabij,
 Hangt reeds de ranke reddingsboot
 Bij 't vege schip aan lij;
 Dan vragen wij om redding aan
 Den Meester van den Oceaan.

En hij, die aan 't heeal gebiedt,
 Verhoort des bootmans beê.
 En als 't gevaar onz' bodem vliedt,
 Dan dreunt weêr 't blij hoezee!
 Dan vordren wij weer onze baan
 Op den bedaarden Oceaan.

Wij landen waar 't den reeder lust;
 Bij Indie's rijke strand
 Of wel op de Afrikaansche kust,
 Australie's gouden land,
 En keeren, met onz' buit belaân,
 Terug langs d'ouden Oceaan.

Wij zwalpen, met het oog gericht
 Op 't lieve vaderoord,
 En spoedig daagt weêr voor 't gezicht
 Der Schelde groene boord:
 'Tot weêrziens! klinkt het, Oceaan!'
 Wij landen vroolijk aan!

Daar op den wal staan maag en vrind
 En steken de armen uit;
 Daar wacht ons 't blonde, lieve kind,
 Thans vrijster, morgen bruid:
 Haar oog is nat als de Oceaan;
 Maar van een vreugdetraan!

Ontrouw

Muziek van Volckerick

Bij het luchte balgewemel
 Zag ik hem voor de eerste maal;
 Bevend vroeg hij mij ten danse
 En wij zweefden door de zaal;
 Als op zefirs aâm gedragen,
 Voelden wij ons weggerukt
 En, het hoofd tot mij gebogen,
 Sprak hij, in de ziel verrukt:

Eeuwig, liefste, min ik u!

Later, de armen saâm gestrengeld,
 Zweefden wij op 't eenzaam veld;
 En 't verleden en de toekomst
 Werden beurtlings verteld.
 In zijne oogen las ik liefde,
 Liefde als engelenmin zoo zacht,
 En ik schonk hem gansch mijn harte,
 Daar ik aan zijn woorden dacht:
 'Eeuwig, liefste, min ik u!'

Weer ontsloot het bal zijn zalen
 En mijn blik zocht uren lang,
 Om hem bij het feest te ontdekken.....
 Ood! mijn boezem klopte bang!
 'k Zag hem eindlijk voor mij zweven,
 Met een andre maagd op zij';
 En ik hoorde weer hem staamlen:
 Doch het woord was niet voor mij:
 'Eeuwig, liefste, min ik u!'

Grootmoeder

Grootje, wil ons eens vertellen,
 Waarom dat uw oog zoo flauw
 In uw wezen staat te pinken?
 - Kindren, 'k ben een oude vrouw.
 Eens stond mij het oog ook helder,
 Glinstrend zoo als thans uw oog;
 'k Kon, als gij, de vogels volgen
 In de blauwe lucht omhoog.
 Maar ik zag zoo vele jaren
 In het eeuwig henenvliên,
 En 'k heb op deez' droeve wereld,
 Kindren, zoo veel afgezien!

Grootje, mogen wij 't u vragen:
 Waarom is uw haar zoo grauw,
 En zoo droog, zoo dun geworden?
 - Kindren, 'k ben eene oude vrouw.
 Eens ook had ik blonde lokken,
 Die mij zwierden om den hals,
 Blinkend zooals thans uw haren,
 Zoo gemollig en zoo malsch....
 Maar de smart deed ze verdrogen,
 Zooals al wat lijdt en leeft:
 Kindren lief, die grijze haren
 Hebben al zooveel beleefd!

Waarom, Grootje, zijn uw leden
 Toch zoo krachteloos en flauw?
 Waarom kunt ge, als wij, niet loopen?

- Kindren, 'k ben eene oude vrouw.
Eens ook kon ik loopen, springen,
Hupplen, zooals gij thans doet;
Doch ik deed zoo lange reize,
Op de wereld, hier te voet,
Dat het eindelijk mij vermoeide
En mijn krachten deed vergaan:
En mijne armen hebben, kindren,
Zoo veel ruwe werk gedaan.

Wil daarom niet treurig wezen,
Grootje, maak daarom geen rouw:
Kom, speel vrolijk met ons mede!
- Kindren, 'k ben een oude vrouw.
Speelt gij rustig, lieve kleinen;
't Spel heeft mij ook eens behaagd;
Maar wilt niet te lange spelen,
Eer gij 't later u beklaagt.
Ernstig is onz' taak op aarde;
't Leven loopt zoo spoedig af;
Doch men kan 't maar goed begrijpen,
Als men plaatst den voet in 't graf.

Kom eens nader!

Kom eens nader, lieve jongen;
Zie uw vader eens in 't oog.
Laat hem in uw blik eens staren,
Die nog niemand ooit bedroog.....
- Zoo, 't is wel! - uw bruine kijkers
Bukken voor mijn blik niet neêr.
O, gij hebt uws vaders harte:
Vurig, stout en vrank, maar teêr.

Staar zoo iedereen in de oogen,
Lieve jongen, ken geen schrik.
Wie 't geweten niet voelt knagen,
Vreest geen fleren mannenblik.
Houd uwe oogen onverschrokken,
Zie maar vrij en recht voor u;
Peil er mede in ieders blikken,
Maar steeds minzaam, zooals nu,

't Zal u, kind, voordeelig wezen
Op des levens ruwe baan,
Waar gij daaglijks huichelaren
In den weg zult vinden staan.
Staar die mannen stout in de oogen
En gij zult ze, diep ontzet
En beschaamd, zien henendruipen,
Door uw vranken blik verplet!

Sla het oog voor niemand neder,
 Houd uw ziele rein en vrij;
 En geen macht zal u ontzetten:
 Vorsten zijn niet meer dan gij.
 Zoon, ik zou 't u nooit vergeven,
 Zoo 'k uw blik eens dalen zag,
 En geen stout en vrij gevoelen
 In uw oog meer stralen zag.

Zoo 'k u voor een laffe borste
 Needrig zag ter aarde zien,
 En, om vuige macht te trotsen,
 U geen wederstand zag biën.
 Kind, gedenk het, wie het harte
 Klopt voor reine deugd en eer,
 Slaat het oog voor niemand neder,
 Bukt het hoofd voor niemand neêr!

Dat uw blik voor God slechts buige,
 Met het needrig hoofd ontbloot;
 Want gij kunt Hem niet begrijpen,
 Kind, en Hij alleen is groot! -
 Doch, ja, 'k zou het u vergeven,
 Zoo uw blik eens nederviel,
 Als gij de eerste wond der liefde
 Voelen zult in hart en ziel.....

Als een engel, op onze aarde
 Neêrgedaald uit Godes woon,
 U de borste zal doen gloeien
 Met een oogwenk slechts, mijn zoon!
 O, dat kan de sterkste blikken
 Smelten doen in zacht getraan...
 Doch genoeg, mijn lieve jongen,
 Later zult gij dat verstaan.

Miauw!

's Avonds in het donker
 Zijn de katten grauw:
 Miauw, miauw, miauw!
 's Avonds in het donker
 Zijn al de katten grauw.

Grootvaar heeft het mij gezegd:
 Jongen, treedt ge ooit in den echt,
 Doe uwe oogen waagwijd open,
 Zie toch goed bij klaren dag
 Wie gij tot uw vrouw wilt koopen,
 Anders komt gij in beklag.

Als ge een beker hebt gedronken
 En het in uwe ooren tuit,
 Vrees dan 's meisjes vuurge lonken
 En kies u geen vrouwtjen uit!
 Want bij 't avonddonker
 Zijn de liefjes grauw:
 Miauw, miauw, miauw!
 Want bij 't avonddonker
 Zijn al de liefjes grauw!

Grootmoêr heeft het mij gezegd:
 Meisje, treedt ge ooit in den echt,
 Zoek dan naar geen kalen pronker,
 Die, met handen wit en fijn,
 Slechts kan dienen voor een jonker
 En geen goede man kan zijn.
 Voelt gij liefdes windje waaien,
 Bij zijn woorden zoet en zacht,
 Denk: mijne oogen zijn aan 't draaien
 En ik staar in donkren nacht.
 's Avonds in het donker
 Zijn de mannen grauw:
 Miauw, miauw, miauw!
 's Avonds in het donker
 Zijn al de mannen grauw!

De oude wijsheid zegt het nog:
 Vrienden, wacht u voor 't bedrog;
 Vindt gij van die goede vrinden,
 Die met ijdlen vleierspraat
 U om hunnen vinger winden,
 Denkt: er is hier vast verraad!
 't Oude spreekwoord kan niet liegen:
 Menschen foppen is een stiel;
 Alle vleier wil bedriegen,
 En 't is duister in zijn ziel.
 's Avonds in het donker
 Zijn de katten grauw:
 Miauw, miauw, miauw!
 's Avonds in het donker
 Zijn al de katten grauw!

De wildstrooper

Mijn rijk is de heide,
 Het duistere woud;
 Daar heersch ik van wetten ontslaân,
 En spot met de grooten,
 Met titels en goud,
 En wijs aan mijzelfen de baan!

Mijn hut is klein;
 Maar stil en rein,
 Des zomers frisch en koel,
 Des winters voor de stormen veil!
 En immer woont er huislijk heil,
 Bevrijd voor aardisch gewoel.
 Mijne ega en mijn lieve kroost,
 Wier wang slechts van gezondheid bloost,
 Zijn schatten door den goeden God
 Geschonken in mijn zalig lot!
 Mijn rijk is de heide,
 Het duistere woud;
 Daar heersch ik van wetten ontslaan
 En spot met de grooten,
 Met titels en goud,
 En wijs aan mijzelfen de baan!

Wen, aan de kim,
 De roode glim
 Der morgenzon ontwaakt
 Dan spring ik 't warme leger uit,
 Nog droomend aan den rijken buit,
 Den voorgen dag gemaakt.
 'k Druk gade en kindren aan de borst
 En, als een vrije, fiere vorst,
 Trek ik, met moed en blijden zin,
 Mijn uitgestrekt domein weêr in.
 Mijn reik is de heide,
 Het duistere woud;
 Daar heersch ik van wetten ontslaân,
 En spot met de grooten,
 Met titels en goud,
 En wijs aan mijzelfen de baan!

Ik richt het oog
 Naar God omhoog,
 Dien ik alleen erken;
 En dan, dan gaat het er op los,
 Door heide en weide, en kreek en bosch
 En kreupelhout en ven.
 En of de wachter mij bespiedt
 En mij vervolgt, het deert mij niet;
 Want hij is immer de eerste moê
 En dan roep ik hem 't vaarwel toe:
 Mijn rijk is de heide,
 Het duistere woud;
 Daar heersch ik van wetten ontslaân,
 En spot met de grooten,
 Met titels en goud,
 En wijs aan mijzelfen de baan!

De duivel

Vrienden, zegt, wat is de duivel,
 Van wien ieder is vervaard?...
 Heeft hij pooten als een ezel,
 Heeft hij horens en een staart?
 Is hij door een stank omgeven?
 Braakt hij vuur uit neus en mond?
 Loopt hij, om een prooi te vinden,
 Dagelijks de wereld rond?

Vrienden, wilt het niet gelooven.
 Zag hij er zoo aaklig uit,
 Dan zou ieder van hem vluchten
 En hij vond geen enklen buit.
 Neen, de duivel is heel anders:
 Geest van licht en duisternis,
 Kan hij alle vormen nemen
 En ik weet wat dat hij is. -

Als gij, jong en onervaren, Met een nuchtre kalverbrein,
 Naar geen goeden raad wilt luistren
 En reeds denkt een man te zijn;
 Als ge uwe ouders durft versmaden
 En met hunne lessen lacht....
 Dan, dan hoort gij naar den duivel,
 En hij krijgt u in zijn macht.

Als gij ouder zijt geworden
 En men u tot werken drijft,
 En ge, in vadzigheid verzonken,
 Nutloos op de wereld blijft.
 Dan, dan zit de luie duivel
 Schrijdelings u op den nek,
 En hij fluistert u in de ooren:
 Al wie werkt is slechts een gek!

Als gij, in uw jonglingsjaren,
 Aan een schuldloos meisje zegt:
 Dat gij 't hart voor haar voelt branden,
 Dat uw inzicht is oprecht...
 En gij haar zoo kunt bedriegen
 En hare eer, haar eengen schat,
 Wreed ontroof, - dan heeft de duivel
 Uwe ziel voor goed gevat.

Als gij, in den echt getreden,
 Laffelijk het woord vergeet,
 Dat ge uw vrouw eens hebt gezworen,
 En geen vreugd, maar smart en leed,

Enkel haar doet ondervinden;
 Dan zijt ge in des duivelsklauw,
 Die u tot een beul doet worden,
 Voor uwe arme, brave vrouw.

Als men u mag vader noemen,
 En ge uw kindren niet bemint,
 Als gij in uw booze leven
 In het slechtdoen blijft verblind,
 En uw voorbeeld 't hart der kleinen
 Van de deugd en plicht vervremdt,
 Dan houdt u de booze duivel
 In zijn ruwen klauw geklemd.

Als uw ouders, oud en machtloos,
 Honger lijden door uw schuld:
 Gij, als zoon, hen durft miskennen
 En uw plichten niet vervult;
 Als gij 't harte niet voelt breken,
 Bij het zien van hunne smart
 Dan, dan zit de zwarte duivel
 In uw diep bedorven hart.

Als ge uw vrienden durft verraden,
 Alle plicht en eergevoel
 Uit uw boezem durft verbannen,
 En voor alle deugd blijft koel;
 Als gij de onschuld kunt zien lijden,
 In het kwaad genoeg vindt.....
 Dan, dan zijt gij zelf een duivel
 Of gij zijt zijn beste vrind!

Als ge eens anders goed durft nemen,
 Of de faam uws broeders rooft,
 En als in uw zwart geweten
 Alle wroeging is verdoofd;
 Als gij spot met woord en eeden,
 Uit gewoonte doet het slecht.....
 Dan zijt gij aan al de duivels
 Onverbreekbaar vastgehecht.

Vrienden, dat. dat is de duivel,
 Dien men in zijns binnenst voedt,
 En die soms ook brave zielen
 Voor zijn aanval schrikken doet. -
 Die met pooten, staart en horens
 Heeft op aarde nooit bestaan,
 En dient enkel om de kindren
 Vroeg doen naar het bed te gaan.

Droomen

Mijn kind, wil mij uw leed eens klagen;
 Ik merk al lang bij u iets op.
 Gij suft als van Gods hand geslagen,
 Er steekt u vast iets in den kop.
 Kom, spreekt rechtuit en wil niet schroomen;
 Beken mij vrij wat dat u smart.
 Waarom zit gij daar zoo te droomen.....
 Zeg, kind, wat weegt u op het hart?

- Ik weet niet. moeder, 't is zes weken
 Dat ik die onrust heb gevoeld,
 Dat ik in weemoed 't hart voel breken,
 En dat er in mijn geest iets woelt.
 Maar 't is toch niets, dat mij doet schroomen;
 Het heeft zelfs zijne vreugden in.
 En 'k vind vermaak in zoo te droomen...
 - Maar, meisje lief, dat heeft geen zin!

- Dat zeg ik ook, o beste moeder!
 En 'k kan er toch niets van bevroên.
 Gij weet toen ik met Jan, mijn broeder,
 Die laatste wandeling mocht doen,
 Daar buiten bij de beukenboomen...
 't Was daar zoo aangenaam en zoet!
 Ik moet er dikwijls nog aan droomen...
 - Kind, hebt gij niemand daar ontmoet?

- Voorzeker, ja, wel duizend menschen;
 Zij loopen immers al daar heên.
 Men kan geen schooner wandling wenschen,
 Zei Pieter Franssens, - en ik meen
 Het ook zoo. - Bij die groene boomen,
 Daaronder 't frissche looverdak,
 Kan men zoo zacht, zoo rustig droomen...
 - Wie is die Pieter die zoo sprak?

- Wel, Pieter Franssens van den bakker,
 Een vriend van Jan; kent gij hem niet?
 Een flinke jongen, vlug en wakker;
 Maar hij heeft thans zooveel verdriet.
 Zijn moeder werd hem lest ontnomen,
 En hij bevindt zich zonder troost....
 - Ik ken het raadsel van uw droomen,
 Mijn kind... O, daarom niet gebloed!

- Wel, moeder, 'k zal 't u dan maar zeggen...
 Hij heeft mij zijne min verklaard;
 En, neen, ik wil het niet verleggen:
 Ik min hem om zijn goeden aart;
 En morgen, moeder, zal hij komen,
 Om mij te vragen voor zijn bruid.....
 - Wel, kind, ik zal niet lange droomen,
 En 't jawoord maakt het liêken uit.

Wiegelied

Slaap, mijne lieve kleine,
 Sluit uw oogskens toe;
 Gij zijt van het spelen
 Immers mat en moê.

Dierbre schat, door God geschonken,
 Ik zie in uw donker oog
 Vaders vrijen blik reeds vonken,
 Die nog niemand ooit bedroog.
 Stuur dien blik steeds onbewogen
 Vlak den menschen in 't gezicht
 En sluit nimmer, kind, uwe oogen
 Voor der waarheid glansend licht.
 Maar nu, lieve kleine,
 Sluit nu de oogskens toe;
 Want gij zijt van 't spelen
 Immers mat en moê.

Laat dien lach nu maar verdwijnen;
 Kind lief, in uw zachte rust,
 Zal een engel u verschijnen,
 Die u op de wangen kust
 En de schoonste vreugdedroomen
 Aan u jonge zinnen biedt,
 Vreugden die u niet doen schroomen,
 Zooals soms op aard geschiedt.
 Maar nu, lieve kleine,
 Laat dien gullen lach;
 Morgen kunt gij weder
 Spelen gansch den dag.

Houd uwe armkens onder 't deken,
 Woel zoo niet en blijf getroost.
 't Zal u later niet ontbreken,
 Om uwe armen onverpoosd
 Aan het werken te beproeven;
 Maar hebt gij uw vaders aardt,
 Dan zal 't werk u niet bedroeven:
 Slaven is ons lot op aard,
 Rust nu, lieve kleine;
 Want het wordt reeds nacht:
 Slapen doet u groeien
 En verleent u kracht.

Waarom nu die kleine beenen
 Opgestoken lieve guit!
 Wilt ge u moeder dan doen weenen?
 Kom, steek gauw die beentjes uit.

Kind, hoor naar uw moeders reden,
 Spartel toch u niet meer bloot:
 Rechte slaap maakt rechte leden,
 En zoo wordt ge eens goed te poot.

Slaap nu, lieve kleine,
 Slaap en houd u recht;
 Reeds te veel op aarde
 Zijn er krom en slecht.

Maar ik zie! gij hebt 't begrepen:
 Beentjes recht en armkens stil
 En de kijkers toegenepen...
 Kind, doe immer wat ik wil;
 Wees gehoorzaam, en uw zonen,
 Zoo God u het leven spaart,
 Zullen later u beloonen
 En u wacht de vrede op aard.

Rust, mijn lieve kleine,
 Van het spelen moê;
 Rust in Godes armen,
 Slaap tot morgen toe!

Het leven

Wel hem! die den pelgrimsstaf,
 Bij het einde van het leven,
 Blij en lustig weêr kan geven,
 Vroolijk vaart de wereld af!

Wen het eerste zonnelicht
 Straalt in onze flauwe bliken.
 Wringen wij onze oogen dicht,
 Alsof wij reeds wilden schrikken
 Voor een later tijdsgewricht.

Zie! daar slingren wij reeds voort
 Met het wiegje heen en weder;
 Soms eens blij en meest gestoord,
 Wijl slechts moederzorg ons teder
 't Jonge frissche hart bekoort.

Ras komt de eerste zwakke schreê.
 Met den klater in de handen,
 Struiklen wij met moeder meê,
 En wij voelen reeds de banden
 Van het leilint om de leê.

Kindsheid vliegt als rook voorbij;
 En daar slaan de lentejaren,
 Zelden vroolijk, gul en blij,
 Vol van stormen en gevaren
 En bedrieglijk daarbij!

Zie! daar jaagt men ons ter school
 En wij beven voor de pruiken
 Waaraan vader ons bevoel,
 Die ons jonge driften fnuiken
 En ons maken droog als kool.

En wij leeren Grieksch, Latijn,
 Zonder nog met de eigen sprake
 Van ons land bekend te zijn:
 En zoo weet men ons te maken
 Diepgeleerden in den schijn.

Maar nu klopt de jonge borst,
 Bij den aanblik van een meisje;
 't Harte voelt zijn liefdedorst
 En wij minnen nu een reisje:
 't Is slechts nieuwe last getorscht.

En wij worden advokaat,
 Of dokter of starrenkijker,
 Koopliën al van slechten praat;
 En daar bij toch nimmer rijker,
 Schoon wij wroeten vroeg en laat.

't Huwlijk schenkt ons eene vrouw
 En met haar een boeltje kindren,
 Die zich huilen grauw en blauw,
 Die ons beste vreugd verhindren,
 En ons domplen in den rouw.

Onze haren worden grijs,
 Onze jeugdige kracht is henen,
 En wij blijven even wijs;
 Of wij lachen of wij weenen,
 Alles kost denzelfden prijs.

En wij sukken verder voort,
 Uitgeput van kracht en reden,
 Tot wij stronken op den boord
 Van het graf, en onze leden
 Eindlijk rusten ongestoord.

Heil hem die op 's levens baan
 Vrolijk zich laat henenglijden,
 Nimmer stort een droeven traan;
 Maar al lachend 't wrange lijden
 En de kwelling door kan staan!

Wel hem! dien den pelgrimstaf,
 Bij het einde van het leven,
 Blij en lustig weêr kan geven,
 Vrolijk vaart de wereld af!

Aan eene moeder

Ween, o moeder! zucht en ween!
 Laat uw wrange tranen vloeien;
 Laat ze uw bleeke wang besproeien;
 Ween, o moeder! zucht en ween!

Ja, daar ligt uw arme kind;
 Gistren nog zoo frisch en blozend,
 Gistren nog zoo zacht en kozend,
 Jaren reeds zoo teêr bemind.
 Geurig als de lenterooen,
 Die in 't open veld daar staan,
 Zag men 't op zijn stengel blozen
 En 't is als de roos vergaan.

O, 't was slechts een lenteroos,
 Rijk aan zachte balsemgeuren,
 Rijk aan gulden hemelkleuren
 En aan aardsche pracht en bloos..
 En, gij weet het - lentebloemen
 Zijn toch steeds van korten duur;
 In de pracht waarop zij roemen.
 Leest men klaar haar stervensuur.

Tengre bloemen sterven licht...
 O, dat stond zoo klaar te lezen
 Op het blozend, zachte wezen
 Van uw teder, lieve wicht.
 Ja, dat las men in den engel,
 Gistren prijkend op uw schoot,
 Gistrend dartiend, blij en streelend,
 Thans daar in zijn wiegje dood.

Ween, o moeder! zucht en ween!
 Laat uwe bittere tranen vloeien;
 Laat ze uw bleeke wang besproeien;
 Ween, o moeder! zucht en ween!

De gelukkige man

Wen ik 's avonds, na den eten,
 Aan mijn vuurtje ben gezeten
 En mijn bruine pijpje rook,
 Denk ik vaak aan 's werelds leven,
 Aan der menschen woelig streven
 Naar een handvol stof en rook.

Stof, dat zijn toch alle schatten,
 Die men hier op aard kan vatten;
 Rook is toch des werelds glans.
 Zij, die in paleizen tronen,
 Of een arme hut bewonen,
 Gaan toch allen éenen dans.

Ieder ziet zijn jeugd verwelken.
 Houten kom of gouden kelken
 Hebben bei toch zuur en zoet:
 Al wie leven wil moet lijden,
 En 't verdriet staat naast verblijden;
 Nergens is 't volkomen goed.

Ik, ik mag 't mij niet beklagen;
 'k Heb het leven zacht gedragen;
 Jonkheid schonk mij moed en kracht.
 Goede vuisten, breede schoudren
 Waren 't erfdeel mijner oudren;
 En het werken viel mij zacht.

'k Heb het nimmer kunnen weten
 Of ik, jonger, schoon mocht heeten;
 Maar iets wat geen twijfel lijdt,
 Is dat 't vrouwelijk geslachte
 Toch mijn liefde niet verachtte
 En ik dapper heb gevrijd.

'k Weet niet of de schoon jufvrouwen,
 Aan het minnen en het trouwen,
 Beter zich dan wij verstaan...
 Maar als ik 't mocht ondervinden,
 Was het goed, mijn beste vrinden,
 En ik was er van voldaan.

'k Moest niet lang er achter loopen.
 Liefjes had ik met heel hoopen
 En, geraakte ik er een kwijt,
 't Deed mijn haar toch niet vergrijzen;
 'k Nam een andre: nieuwe spijzen
 Maakten nieuwen appetijt.

Dan, bij 't mallen en het koozen,
 Had er, tusschen al die rozen,
 Zoet van geur en zacht van blad,
 Eene toch, met malsche wangen,
 Mij in 't huwlijksnet gevangen
 En mijn arme hart gevat.

Nu was 't uit met vrijheidzingen,
 Wilde drift en lustig springen;
 't Vrouwtje hield mij aan haar zij',
 En ik moest voor haar slechts leven:
 Kalmer werd nu mij het leven,
 'k Vond er mij niet slechter bij.

Frissche dochters, struische zonen
 Kwamen onze min beloonen,
 En zij werden spoedig groot.
 'k Moest een weinig harder wroeten;
 Doch de vreugd kwam 't al verzoeten
 En 't ontbrak ons nooit aan brood.

't Werk begint mij wat te wegen;
 Maar dat maakt mij niet verlegen;
 Want mijn plaats is reeds vervuld.
 Neerstig zijn ons brave kindren
 En de nood kan ons niet hindren;
 Want ik heb aan niemand schuld.

'k Zal die kindren al niet hoûen.
 Eens ook denken ze om te trouwen,
 En dan vliegen ze uit het nest;
 Doch, goed bloed dat kan niet liegen!
 'k Zal hun kleinen moeten wiegen,
 En zij zorgen voor de rest.

En als ik dan, na den eten.
 Aan hun vuurtje neêrgezeten,
 Stil mijn bruine pijpje rook,
 Dank ik Gode voor dien zegen
 En ik roep hem dankbaar tegen:
 Kindrenliefde is toch geen rook!

Vlaamsche taal

Vlaamsche harten, Vlaamsche tongen!
 Wij vereeren onze taal
 Als een gifte van den hemel,
 Als een heilige scheidingspaal
 Tegen vreemde macht en zeden;
 Als een onuitwischbaar merk,
 Diep geprent in onze zielen,
 In ons harten kloek en sterk!

Vlaamsche harten, Vlaamsche tongen!
 Vlaamsche tongen, Vlaamsche zang!
 't Is de kreet des echten Vlamings;
 't Was der vaadren kreet zoo lang.
 Heilig blijft ons taal en zeden;
 En wie voor den vreemden kniel',
 Heeft geen zuiver bloed in de aders,
 Heeft geen echte Vlaamsche ziel.

Vlaamsche harten, Vlaamsche tongen!
 Vlaamsch gevoel eischt Vlaamsche kunst,
 En wij beedlen van geen vreemde
 Valsch genot of lage gunst.

Wij, wij spreken als ons vaadren.
 Zonen van het Duitsche bloed
 Kunnen nooit de taal verleeren,
 Die hun zielen gloeien doet.

Vlaamsche harten, Vlaamsche zangen!
 Vastgekleefd aan 't vaderland,
 Blijven wij als mannen strijden
 Voor ons taal, ons duurbaarst pand.
 Wat geweld men ook wil plegen,
 Hoe het vreemde ons ook bestrijd';
 Nooit zal ons de moed ontzinken
 In den vaderlanschen strijd!

Kleêrmakerslied

stemme: De boer zal 't al betalen

Al wie de wereld kennen wil,
 Zoo vol bedrog en dwaze gril,
 Die koom' het van ons leeren!
 Wij zweven door het wereldruim,
 Wij kennen 't menschedom op ons duim
 En steken 't in de kleêren.

Een ieder stoft op zijn bedrijf;
 Doch onze stiel - 't is buiten kijf -
 Dien kan men niet ontberen.
 De wereld sprong op krukken voort,
 Indien wij haar, zoo als 't behoort,
 Niet staken in de kleêren.

Zeg, zoudt gij aan den slechten praat
 Gelooven van een advokaat
 En aan zijn veel studeeren,
 Indien wij hem eens lieten staan
 En, met zijn breeden tabberd aan,
 Niet staken in de kleêren.

Ik wed, gij kwaamt voor monsinjeur
 Niet enkel aan uw onderdeur;
 Gij zoudt hem niet vereeren;
 En twijflen zoudt ge aan zijn verstand,
 Zoo hij niet was door onze hand,
 Gestoken in de kleêren.

Wat schrik deed u een oorlogsrat,
 Indien hij zonder broek aan 't gat
 Voor u moest paradeeren;
 Gij lachtet hem wel vierkant uit
 En riept hem: laat eerst, vieze guit,
 U steken in de kleêren!

Een doktor, zonder broek of jas,
 Kwam toch bij u ook niet van pas,
 Om uwe kwaal te keeren.
 Gij zoudt hem zeggen met fatsoen:
 Laat toch, eer dat gij 't hier wilt doen,
 U steken in de kleëren.

't Gaat vast! de grootste vorst der aard
 Scheen u geen halven stuiver waard,
 Zoo hij slechts vooglenveren
 Om 't lijf had, of konijnendons.
 Gij riept hem: neen, zoo zult gij ons
 Niet steken in de kleëren!

Gij ziet, het kleed dat maakt den man;
 Hebt eerbied dus voor ons gespan,
 Wilt onzen stiel vereeren!
 Wij zijn de steun van 't vaderland,
 Waar eerbied, moed en groot verstand
 Blijft steken in de kleëren!

De profundis!

Hij trok van onze aarde heên;
 Laat in vreê hem rusten,
 Staken wij het droef geweên!...
 Op de vreemde kusten,
 Waar hij lang reeds ging van boord,
 Wordt er niets dan vreugd gehoord,
 Is het immer kerremis:
 De profundis!

Hij heeft hier zijn tijd gedaan
 En hij mocht vertrekken;
 Heeft hij smarten uitgestaan,
 Zooals alle gekken,
 Vreugden heeft hij ook gekend.
 Zooals ieder brave vent,
 Nam hij 't leven zooals 't is:
 De profundis!

't Leven is een tooverking,
 Die ons houdt gevangen;
 Of men weene en of men zing',
 't Noodlot gaat zijn gangen
 En het licht ons vierkant uit;
 Zelden vindt men goeden buit;
 Want men zoekt nooit waar hij is:
 De profundis!

Vrienden, slaven wij maar voort,
 Zonder klacht of weenen.
 Eens ook steken wij van boord
 Naar het eeuwig henen.
 Eens; het leven zat en moê,
 Roept men ook 't vaarwel ons toe,
 En dan zingt men ook gewis:
 De profundis!

Getrouwd!

Mijn goede vrienden, 'k ben getrouwd!
 Het zal mij niet berouwen.
 Ik heb een wijfje fijn als goud,
 Waar ik kan op betrouwen;
 Een wijfje Vlaamsch van hart en zin
 En zonder Fransche streken in.

Ze is in geen pensionaat geweest;
 Zij kent geen complimenten,
 Waarin men meestal valscheid leest;
 Maar zij heeft veel talenten;
 Want stoppen, mazen en den brei,
 Dat kent voorwaar geen een als zij.

Zij maakt mij 's morgens koffij klaar,
 Die 't hart mij kan verkwikken,
 En 's middags vind ik 't eten gaâr;
 Ik heb het maar te slikken:
 't Is nooit te zoet of nooit te zout,
 't Is nooit te heet of nooit te koud.

En dan, een vriendelijk gezicht
 En poezelige handen,
 En oogen vol van glinstrend licht
 En witte ivoren tanden,
 En rozen op de malsche wang,
 Die ik mag plukken uren lang!

En leden fijn, maar rond en malsch,
 En donkerbruine lokken
 En een albasten witten hals
 En heupen zonder rokken,
 En honderd andre dingen...dan,
 Nu, ja, ik zwijg daar liever van.

Wij zijn tot heden maar getwee;
 Maar zullen niet zoo blijven.
 Wij varen op de huwlijkszee
 En doen het zeiltje stijven.
 En komt er ieder jaar een klein,
 Het zal ons harte welkom zijn!

Mijn goede vrienden, 'k ben getrouwd!
 Het zal mij niet berouwen;
 Ik heb een wijfje, fijn als goud,
 Waar ik kan op betrouwen.
 Een wijfje Vlaamsch van hart en zin
 En zonder Fransche streken in.

De nacht

O, ik min u, lieve nacht,
 Als de maan mij tegenlacht,
 En der sterren zacht geschemel
 Tintelt aan den kalmen hemel,
 En het al van harmonij
 Spreekt en zachte melodij!

O, ik min u, lieve nacht;
 Kalmte is 't ware beeld der macht,
 En gij doet mij diep gevoelen,
 Hoe ik mijne drift moet koelen
 En, gelaten, kalm en stil,
 Bukken moet voor Godes wil.

O, ik min u, lieve nacht;
 Want gij prent mij in 't gedacht,
 Dat ons, na het aardsche leven,
 Na het angstig, woelig streven,
 Ook een lange nacht verbeidt:
 Nacht van rust en zaligheid!

Jagerslied

Daar glimt de zon in 't Oosten reeds
 En licht in bosch en dal;
 De frissche morgenstond is daar:
 Hoort, vrienden, het horengeschal.
 Hallalah! hallalah!

Vooruit met de honden, met weitasch en roer,
 En vroolijk door bosch en langs veld,
 Langs bergen en dalen en meerschen gespoord
 En 't vluchtende wild nagesneld.
 Hurrah! het valt al voor ons hand,
 Wat wegschuilt in bosschen en kant!

Natuur ontwaakt in volle pracht
 En wenkt ons 't leger uit;
 Komt, blijven wij niet langer aan
 Den loomen slaap ten buit.
 Hallalah! hallalah!

Vooruit met de honden, met weitasch en roer,
 En vroolijk door bosch en langs veld,
 Langs bergen en dalen en meerschen gespoord
 En 't vluchtende wild nagesneld.
 Hurrah! het valt al voor ons hand,
 Wat wegschuilt in bosschen en kant!

De rozen spreiden hare geur;
 De dauwdrop blinkt zoo klaar
 Aan 't bevend blad, bij koelen wind.
 Komt, vrienden, het jachtuur is daar!
 Hallalah! hallalah!

Vooruit met de honden, met weitasch en roer,
 En vroolijk door bosch en langs veld,
 Langs bergen en dalen en meerschen gespoord
 En 't vluchtend wild nagesneld.
 Hurrah! het valt al voor ons hand,
 Wat wegschuilt in bosschen en kant!

Een wensch

O zoo ik slechts te wenschen had,
 Een ding was zeker mijn:
 Ik schudde 't menschenkleedsel af
 En wilde een zwaluw zijn.
 Een zwaluw met een fijnen bek,
 Met donkerbruine veêr,
 Met sterke vleuglen, vurig oog,
 En leden fijn en teêr.

Dan zocht ik, ja, mijn rustplaats uit
 Waar 't mij het schoonste scheen,
 Aan 't hooge van een torenspits
 In uitgehouwen steen. -
 Neen, dichterbij der menschen woon,
 Nabij een frisschen hof,
 Waar mij soms 't lied eens maagdelijns
 Zoo zachtjes de ooren trof.

O ja, ik wilde zwaluw zijn,
 Dan kon ik, vrank en vrij,
 De breede lucht doorzweven met
 Een gaaiken aan mijn zij.
 Dan trok ik, wen de winter naakt,
 Met de andre vogels meê
 Naar zachter streek en warmer land,
 Naar ander volk en stea.

En telkens wen de zon haar gloed
 Op mijn geboortestrand
 Weër voelen liet, toog ik terug
 Naar 't lieve vaderland,
 En deelde de andre vogels meê,
 Wat ik op mijnen tocht
 Had vreemds en wonderbaars gezien
 En ondervinden mocht.

Dan leerde ik aan mijn talrijk kroost,
 Hoe de innerlijke vreugd
 Op aarde steeds het loon toch is
 Van eerlijkheid en deugd,
 En hoe men vrij en rustig blijft
 Wanneer men, braaf van hart,
 Zich nuttig maakt, en hoe men dan
 De wreede sperwers tart;

Hoe men voor niets dan vreezen moet;
 Zijn leven ongestoord
 Kan slijten, waar men zich bevindt,
 In 't vreemde of vaderoord.
 O ja, ik wilde een zwaluw zijn!
 Dan liep mijn leven zacht
 En werkzaam af, tot bij den boord
 Der eeuwge vredenacht!

Jan is dood

Jan is op zijn beurt vertrokken
 Naar het onbekende land,
 Waar men rekening moet geven
 En betalen uit der hand,
 Met gemunt en gangbaar geld,
 En waar 't borgen nimmer telt.

Hoe zal Jan zich daar bevinden?
 Hij die zoo vol leugens stak,
 Hij die zoo veel slimme streken,
 Zoo veel flansen had in 't zak
 Waar hij ons hier meê bedroog?..
 Maar die gelden niet omhoog!

Op zijn wezen hing een masker,
 In zijn binnenst lag verraad,
 En men vond aan zijne daden
 Nimmer eenen rechten draad.
 Dat hij nu zijn rol eens speel'
 En den rechter niet verveel'.

Wie heeft hij hier niet bedrogen,
 Met zijn kwezels-fijn gezicht;
 't Zal daar boven zoo niet wezen,
 Vrienden, 't is daar veel te Jicht:
 God, die in zijn binnenst ziet,
 Doet hem beven als een riet.

Cijfren kon hij als de beste,
 En de som kwam altijd uit,
 Met een staartjen in zijn voordeel,
 Hoe de zaak ook was verbruid:
 Dat hij nu er uitgeraakt
 En de som voor God eens maakt.

Twist en tweedracht kon hij stichten,
 En wen 't brandde als in de hel
 En de vuist werd opgeheven,
 Trok hij stil zijn poot uit 't spel:
 Boven, waar ze elkaâr verstaan,
 Zal dat dansken zoo niet gaan.

Vrienden, wilt er niet aan twijflen,
 Thans staat hij, met angst en schrik,
 Voor Gods rechterstoel te beven,
 Met een diepbeschaamden blik:
 Waar de onfeilbaar waarheid woont,
 Wordt de logen niet verschoond!

Verboden vrucht

'k Ken een liefken - blonde krullen
 Vormen om haar hals een krans,
 En haar oogskens, als twee starren,
 Zijn zoo vol van zachten glans.
 Fijner neusken zaagt ge nimmer,
 Rooder lipkens zaagt ge nooit;
 En die kuiltjes in haar wangen,
 Wen haar mond tot lachen plooit,
 Liever kuiltjes zaagt ge nooit.

't Is niet alles - als een wespken
 Heeft ze een middel fijn en rank;
 En haar handjes zijn zoo poezlig
 En haar leden zijn zoo slank,
 En haar voetje! o dat voetje!
 Schooner is er geen in 't land...
 O zeg, kan het u verwondren,
 Zoo mijn gloënde minnebrand
 Grooter is dan mijn verstand?

Jammer maar! die toovrende oogskens,
 Met hun zachten starrenschijn,
 Die zoo koozend kunnen streelen,
 Zien zoo spottend in de mijn!..
 Wijl haar lieve, fijne neusje
 En haar lippen met een soort,
 Van versmading samentrekken,
 Die mij grievend 't hart doorboort
 En mijn hope gansch versmoort.

En die fijne, smalle middel
 En die handjes en die voet
 En die poezelige leden,
 Waarvan 't zicht in minnengloed
 Mijne ziele doet verkwijnen,
 Waar ik hopeloos om zucht,
 Waar ik nimmer aan mag raken,
 Zijn een droombeeld in de lucht,
 Zijn voor mij verboden vrucht!

De weeze

Het weder was zoo koud; de winden loeiden;
 De sneeuw vloog stuivend in de straten neêr.
 Een arme wees, van iedereen verlaten,
 Sprak tot een rijken, met een stem zoo teêr:
 ‘ O Beste heer, ik heb noch vriend noch magen!
 o Heer, heb medelijden met mijn smart!..’
 Maar geenen troost ontving het arme meisje;
 Want ongevoelig bleef des rijken hart.

De weeze stapte voort tot bij het venster,
 Waar eene rijke vrouw in 't warme bont
 Voor koude en onweêr zat beschut, en smeekend
 Klonk 's meisjes zachte stemme weêr in 't rond;
 ‘ O Edelvrouw! 'k ben ouderloos, de koude
 Verstijft mij en ik voel des hongers pijn!
 O, help mij toch, ik bid u, bij uw kindren,
 Bij alles wat u dierbaar ooit kon zijn!’

Maar geenen troost ontving het zwakke meisje,
 En onverhoord bleef 't klagend, smeekend woord;
 Een gramme blik was al wat zij kon lezen
 Op 't wezen van de vrouw. De wees trok voort;
 Tot in den nacht nog reikte zij de handen
 Ter aalmoes uit, ter hulp in haren nood;
 Maar niemand was gevoelig voor haar lijden -
 En 's morgens vond men 't arme meisje dood!

Sjouwerslied⁽¹⁾.

Wij dragen en sjouwen,
 Trap op en trap af,
 En dragen ons paksken
 Getrouw tot aan 't graf!

Als de handel maar mag gaan,
 Dan staat ons het leven aan;
 Dan, dan torschen we onzen last,
 Zoo als 't sjouwerlieden past,
 En wij slaven, blij van zin,
 Voor het dierbaar huisgezin.
 Wij dragen en sjouwen, enz.

Iedereen is op onze aard'
 Toch een zware last bewaard,
 Dien men op zijn schouders legt.
 Ieder mensch is toch maar knecht.
 Op den troon of in de kluis;
 Ieder sleept zijn daaglijksch kruis.
 Wij dragen en sjouwen, enz.

Makkers, waarom ons beklaagd!
 't Paksken, dat de rijke draagt,
 Is hij mild of is hij vrek,
 Hangt zoo zwaar hem in den nek;
 En het pak van d'advokaat
 Is zoo vol van slechten praat.
 Wij dragen en sjouwen, enz.

Klerken, schilder en poët
 Hebben 't onder 't pak niet breed.
 Allen kreunen om het meest;
 Want het hangt hun op den geest:
 't Paksken is een dom gewicht
 Als 't u op de hersens ligt.
 Wij dragen en sjouwen, enz.

De geneesheer gaat belaân
 Met die hij zond naar de maan,
 En dat is geen niemendal!..
 Maar het zwaarste pak van al
 Is hetgeen de koning draagt,
 Die het alles onderschraagt.
 Wij dragen en sjouwen, enz.

(1) *Sjouwers* zijn te Antwerpen de werklieden die de schepen lossen en laden, en zulks gewoonlijk bij aannemingsprijs.

Dragen wij ons pakje dan
 Als een moedig, eerlijk man;
 Zien wij op geen druppel zweet,
 Ieder heeft op aard zijn leed,
 Weinig vreugd en veel verdriet
 En ons pak is 't zwaarste niet.
 Wij dragen en sjouwen, enz.

De ongelukkige.

Ik heb mijn moeder nooit gekend;
 Zij stierf, de brave vrouw,
 Wanneer zij mij het leven schonk.
 Mijn vader, in den rouw
 Gedompeld, zag bij mijn geboort
 Mij, treurig weenend, aan;
 Het harte smolt hem in verdriet
 En de oogen in getraan.

Twee jaren later stierf hij ook;
 Zijn moed en kracht was heen.
 Geen vriend, of maagschap trok mij aan
 Ik bleef op aarde alleen.
 Men nam mij in het weeshuis op;
 Ik at er 't zure brood;
 Mijn hart en geest bleef onbeschaafd,
 Mijn lichaam slechts werd groot.

Ik trad de wijde wereld in
 En doolde er vreemd in rond,
 Ik vond er geene vriendenhand,
 Geen hart dat mij verstond.
 Ik slaafde zoo als 't lastdier slaaft,
 Het werk verdroot mij niet;
 Maar eenzaam op de wereld zijn,
 Dat baarde mij verdriet.

De bloedwet sprak; ik werd soldaat -
 Een andre slavernij -
 't Kazerneleven walgde mij,
 En 'k werd er ziekelijk bij.
 'k Werd blind, als velen mijner maats;
 De wanhoop beet me in 't hart:
 'k Was levend dood, de toekomst bood
 Mij enkel ramp en smart!

Nu strompelde ik in 't duister rond;
 Geen schepsel trok mij aan;
 Nu was ik gansch, o gansch alleen,
 Als met Gods vloek belaân:
 Neen, God vergat mij toch niet gansch,
 Hij had me een vrouw bewaard,
 Een engel uit zijn woon gedaald,
 Voor mijnen troost op aard.

Die joeg de wanhoop uit mijn ziel,
 Verzoende mij met God
 En met de menschen, en ik werd
 Gelaten in mijn lot.
 Zij leidt mijn stappen, ze is mijn steun,
 Al waar zij hulp kan biën.
 Dan... 't eenig wezen dat mij mint,
 Kan ik op aard niet zien!

O, zijn er rampen als de mijn?
 Heeft iemand meer verdriet
 In d'engen boezem ooit gevoeld!..
 Mijn God, ik mor toch niet!
 Want, zie! de vrouw die gij mij schonkt
 Voor al mijn smart en loon,
 Blijft mij tot troost en 'k zie haar eens
 Na 't leven in uw woon.

Aan 't vaderland.

Gezegend land, waar onze vaadren
 In vrede rusten in het graf,
 Waar onze moeder werd geboren
 En waar zij ons het leven gaf,
 Gezegend oord, o heilig pand,
 Gij zijt ons dierbaar vaderland!
 Uw heil is ons heil, en uw smart is ons smart!
 Wij voelen uw wonden in 't minnende hart,
 Maar zweren, bij 't klimmen van ramp en van nood.
 U vroom te beschermen, getrouw tot den dood.
 Vrij lieten u ons vaadren erven,
 Vrij zult gij tot ons zonen gaan,
 Geen dwingeland zal u vertreden,
 Geen vreemdling u in banden slaan;
 De vrijheidszon die u bescheen
 Omglanse u door alle eeuwen heen!

De arme weduwvrouw.

'k Was twintig jaar en schoon van leden,
 Toen Karel mij zijn liefde bood,
 En mij met plechtig', heilige eeden
 Getrouwheid zwoer tot in den dood.
 Hij is zijn woord getrouw gebleven
 Tot bij zijn laatsten levensstond;
 Toen alle kracht hem had begeven,
 Viel nog mijn naam hem uit den mond.

Hij slaafde twintig volle jaren
 Zich 't sterke lichaam mat en moê;
 Wij mochten wel geen schatten gâren,
 Wij waren arm, doch kwamen toe.
 De vrede bleef steeds in ons midden
 En bracht het stil genoeg meê;
 Wij hadden God niets af te bidden,
 En waren met ons lot tevreê...

Lang woog een wensch ons op het harte
 En meermaals knielden wij te zaam.
 Ik bad God om de moedersmarte,
 En Karel om den vadersnaam.
 Ons bleef de hoop steeds bij het vreezen;
 Doch God verleende ons geen gehoor:
 Hij wist het best hoe het moest wezen,
 En ook bedank ik hem daarvoor.

Thans ben ik weduwe en verlaten;
 Ik sleep mijn leven treurig voort;
 Ik ween niet - weenen kan niet baten;
 Geen mensch, die naar mijn klagen hoort.
 O mag het werk maar niet ontbreken,
 Dan win ik toch mijn dagelijksch brood,
 Dan heb ik niemand iets te smeeken
 En red mijzelve van den nood.

De winter naakt en doet mij beven;
 Dan wordt weêr alles eens zoo duur;
 Dan is het een zoo moeilijk leven,
 Dan hoeft er in den haard weêr vuur.
 Doch laten wij op God betrouwen,
 Die alles gadeslaat en ziet,
 Hij weet het best: ook weduwvrouwen
 Verlaat hij in zijn goedheid niet!

Wie een man is.

Wie een man is, slijt zijn tijd
 In geen vuige ledigheid;
 Maar verheugt zich in het werken:
 Hem behoort al wat hij eet,
 En een onverdiende beet
 Zou hem 't lichaam niet versterken.

Wie een man is, vlucht het kwaad,
 Dat zich kleeft aan de overdaad.
 Laat hij somtijds 't glas eens klinken
 En verheugt het bier zijn geest,
 Hij verlaagt zich tot geen beest,
 Met zich overvol te drinken.

Wie een man is, stort zijn vrouw
 Noch zijn huisgezin in rouw,
 Doet als dwingland zich niet vreezen;
 Maar is voor de zwakken goed,
 Mint zijn kindren als zijn bloed
 En wil slechts hun vader wezen.

Wie een man is, voelt het hart
 Lijden bij eens anders smart
 En reikt, helpend, beide handen
 Aan een vriend in bangen nood,
 Aan een broeder zonder brood:
 Weldoen doet zijn harte branden.

Wie een man is, voelt zijne eer,
 En knielt voor geen lafaards neêr;
 Hij mag 't hoofd geheven hoûen,
 Hij wil slechts wat hem behoort
 En zijn ja, dat is een woord,
 Waar men huizen kan op bouwen!

Wie een man is, houdt in druk
 Zich gelaten, en 't geluk
 Zal hem 't hoofd niet doen verliezen;
 Want hij weet, dat op onze aard'
 Zuur en zoet ons is bewaard:
 Heden klaver, morgen biezen.

Wie een man is, voelt zijn jeugd,
 Vergezeld door zachte vreugd,
 En zijn rijpe mannenjaren
 Brengen hem ook vreugde bij,
 En ook tegen wind en tij
 Kan hij moedig, rustig varen.

Schoolied.

Langer niet den slaap ten buit!
 't Duister van den nacht is henen,
 't Morgenlicht is reeds verschenen.
 Knapen op! het leger uit!
 Afgeschud de dwaze droomen!
 't Pluimgediert zingt in de boomen:
 Zingt gij, kindren, 't venster uit!

Wees gegroet, o lieve zon!
 Hemeldochter, levensbron!
 Bode van Gods eeuwig licht,
 Dat ons blikkert voor 't gezicht,
 Dat, na iedren duistren nacht,
 Ons weêr minzaam tegenlacht,
 En ons klaar de goedheid toont
 Van Hem, die daar boven woont!

Knapen, op! met nieuwen moed
 Naar het daaglijksch werk gespoed!
 Vurig uwe beê tot God,
 Hem bedankend voor ons lot!
 En, met vroolijk hart en zin,
 Dan de dierbre school weêr in,
 Waar me ons wijsheid en verstand
 Schenkt met eene milde hand!

Geloof ze niet.

Meisje, met den bloemenkrans
 Van de jonkheid om de slapen,
 In wier zachten oogenglans
 Zuivre wellust is te rapen,
 O, bewaar uw harte rein!
 Vrees den lonk der wulpsche liefde,
 Hecht u aan geen ijden schijn,
 Die zoo velen 't hart reeds griede
 En deed smelten in verdriet:
 O de vrijers,
 Zijn verleiers!
 Meisje lief, geloof ze niet!

O, geloof niet, meisje, nee,
 Aan de honigzoete woorden,
 Aan de vuurge minnebeên,
 Die reeds menig hart bekoorden.
 Neen, geloof niet aan den eed,
 Dien een jongling aan uw voeten
 In zijn geestvervoering deed;
 Later, meisje, zoudt gij 't boeten,
 Later deed hij u verdriet:
 Want de vrijers
 Zijn verleiers,
 Meisje lief, geloof ze niet!

Meisje lief, o vrees den blik,
 Aan een dartel oog ontsproten;
 't Is voor 't harte slechts een strik;
 Haastig wordt ge er ingesloten
 En gij zijt in 's jonglings macht;
 Gij zijt in het net gevangen
 En hij spot met bede en klacht,
 Hij voldoet slechts zijn verlangen,
 En dan zucht gij in 't verdriet:
 O, de vrijers
 Zijn verleiers,
 Meisje lief! geloof ze niet!

Het mechaniek.

Zangwijze: Oude en nieuwe Liedjes, N° 53,

Waar vroeger 't kostbaar zweet des ambachtsmans moest vlieten,
Daar staan wij rustig nu, in 't uitgestrekt fabriek;
Waar vroeger onze hand en geest zich moest verdrieten,
Daar slaaft en wroet voor ons het forsche mechaniek.

Wat vroeger door geduld en tijd slechts werd verkregen,
Dat wordt nu bliksemsnel getooverd voor den blik.
Wij doen den ijzren reus zijne armen slechts bewegen,
Wij leiden zijne macht en zien ze zonder schrik.

Op vleuglen van den stoom kan nijverheid nu zweven;
Verdubbelde opbrengst maakt de waren nu goedkoop.
Geene armoê moet meer naakt langs koude straten zweven:
Verbeetring van ons lot bestuurt verlichtingsloop.

Ons overschot van goed gaat zeewaarts naar den vreemden
Of vliegt, langs d'ijzren weg, naar andre landen voort,
En welvaart zetelt dra in Vlaandrens frissche beemden,
Waar vroeger vaak de kreet der armoê werd gehoord.

't Vooroordeel wil alleen de mechaniek verdringen!
Ons reuzenwerk moet voort, ons kunst moet nog vooruit!
Geen mededinging kan den Vlaamschen geest bedwingen,
Voor niemand vreezen wij, wij dagen allen uit!

De werkman bij zijn dood kind.

Daar ligt gij nu, mijn arme Frans!
Met de oogen zonder vuur of glans,
Met bleeke en ingevallen wangen,
o Vrouw! ik voel mij 't harte prangen:
Waarom ontnam hem God ons toch,
Onschuldig, blank van harte nog
En rein als 't eerstgeboren lam...
- Is 't daarom dat de Heer hem nam?

o Vrouw, gedenk gij nog den stond,
Toen God hem op de wereld zond
En u tot blijde moeder maakte...
O, weet gij nog, hoe 't hart ons blaakte,
Bij 't hooren zijner zwakke stem!..
Ik zoende hem en u met hem,
Een engel scheen hij in mijn oog:
- Is hij het thans bij God omhoog?

En dan, wen hij den eersten trêe
Hier in de kleine kamer dêe,
Zich uit mijn arm wist los te maken,
Om waggelend tot uw schoot te naken,
En u weêr losliet, om terug

Naar mij te tripplen, snel en vlug.

Te storten op mijn boezem neêr...
- Rust hij nu eeuwig bij den Heer?

En dan, wanneer hij, drie jaar oud,
Zijn schuldeloozen blik zoo stout
In ieders oogen durfde sturen,
En zoo verstandig rond kon gluren...
En, vroeger, wen ik 't eerste woord
Van zijne lippen heb gehoord,
Dien vadersnaam, dat zacht geluid...
- Spreekt hij thans schooner woorden uit?

Hij was zoo kloek, zoo sterk van leên,
Zoo levendig, zoo vlug! Het scheen,
Hij kon gezondheid ons verkoopen.
Wat dorst ik schoone dingen hopen!
Ik zag hem aan mijn zij' reeds staan,
Als vlijtig werkman voorwaarts gaan,
En baas eens worden!.. o Mijn God!
- Heeft hij hierboven beter lot?

Ik stelde mij nog meerder voor...
'k Zag met de maagd, die hij verloor,
Hem in een zalig huwelijk leven;
'k Zag reeds zijn kindren rond ons zweven;
Ik zag ons huisgezin vergroot...
't Was slechts een droom! - Daar ligt hij dood,
En morgen rust hij in het graf:
- De Heer ontnam wat Hij ons gaf.

O Vrouw, 'k eerbiedig Gods bevel,
Ik weet: al wat hij doet is wel...
Doch 't is een droevig, aaklig scheiden,
Hij was zoo wel hier bij ons beiden;
Hij was ons als een vreugdebron
En van ons leven als de zon...
Gij hebt geen kind meer! ik, geen zoon...
- Ja toch, in Godes eeuwge woon!..

Weverslied.

'k Was een knaap van achttien jaar;
Jongen, zegde mij mijn vaâr.
Laat nu maar het spoelderswiel;
't Weven is een beter stiel!
Tik, tik, tak! tik, tik, tak!
Weef nu eens op uw gemak.
Werp de schietspoel vluchtig uit,
En zie, dat de draad goed sluit.
Tik, tik, tak! tik, tik, tak!
Weef nu maar op uw gemak.

- Vader, sprak ik, 'k heb verdriet...
Kent gij Trientje Springers niet?..
'k Wilde haar wel tot mijn bruid;

Maar zij lacht mij vierkant uit...

- Tik, tik, tak! tik, tik, tak!
 Weef maar voort op uw gemak.
 Jongen, daarom geen geweën:
 Honderd vindt gij er voor een.
 Tik, tik, tak! tik, tik, tak!
 Weef maar voort op uw gemak.

Mietje van den hovenier,
 Of Trees van den winkelier,
 Dat zijn meisjes allebei
 Met een stuiver geld op zij!
 - Tik, tik, tak! tik, tik, tak!
 Weef maar voort op uw gemak.
 Jongen lief, dat is geen spek
 Voor uw schralen weversbek.
 Tik, tik, tak! tik, tik, tak!
 Weef maar voort op uw gemak.

Lijsje van den orgelman...
 Vader, zeg, wat denkt ge er van?
 Die toch zal mij niet versmaân;
 Want, ik weet, ik sta haar aan.
 - Tik, tik, tak! tik, tik, tak!
 Jongen, ja, dat is de pak;
 Want, 't zij onder ons gezegd,
 't Weversstieltje gaat maar slecht,
 Tik, tik, tak! tik, tik, tak!
 Jongen, ja, dat is de pak.

't Feest is uit, mijn beste vaâr,
 Geef m' uw zegen, 't uur is daar;
 't Uur waar ik zoo lang naar tracht...
 Vader, 'k wensch u goeden nacht.
 - Tik, tik, tak! tik, tik, tak!
 Jongen, weef op uw gemak.
 Werp de schietspoel vluchtig uit,
 En zie dat de draad goed sluit:
 Tik, tik, tak! tik, tik, tak!
 Jongen, weef op uw gemak.

Vader, 'k ben zes jaar getrouwd
 En het heeft mij niet berouwd.
 Lies is werkzaam, fijn en net...
 Maar zes kinders! 't is te vet!
 - Tik, tik, tak! tik, tik, tak!
 Weef maar voort op uw gemak.
 Laat uw Lijsje niet met vreê:
 Kindren brengen rijkdom meê.
 Tik, tik, tak! tik, tik, tak!
 Weef maar voort op uw gemak.

Vader, zeggen wij het vrij:
 't Weven is een fopperij,
 Bron van armoê en verdriet,
 En mijn kindren leeren 't niet!
 Tik, tik, tak! tik, tik, tak!

'k Weef niet meer op mijn gemak.

IJdel is al ons geraas,
't Mekaniek, dat is de baas.
Tik, tik, tak! tik, tik, tak!
En dat weeft op zijn gemak.

Het vaderland.

Geen land is schooner dan het land,
Waar 't eerst, in kalme praal,
Zich spieglen mocht in onzen blik
Een warme zonnestraal;
Waar de eerste zucht ons borst ontvloog,
Ons ziel het eerst den brand
Der oudermin gevoelen mocht:
Het is ons vaderland!

Geen land is schooner dan het land,
Waar de eerste lach en traan
't Gevoel op 't wezen heeft gebracht;
Waarop des levens baan,
Ons 't eerst de roos haar geuren schonk,
En waar het eerst ons hand
Zich aan de doornen heeft gewond...
Het is ons vaderland!

Geen land is schooner dan het land,
Waar ons de vreugd, de smart,
Het zacht genot, het droevig lij,
Gewoeld heeft in het hart.
Wij kleven aan dien heilgen grond
Met onverbreekbren band;
Wij leven en wij sterven daar:
Het is ons vaderland!

Wijsheid komt laat.

- Waarom, kind, toch zoo verlangen
Naar dien dans, wals en galop,
Waarom u in 't zweet zoo springen,
Als een lichte kermispop?

- Hebt gij in uw jonge jaren,
Grootje lief, dan nooit gedanst;
Nooit geslingerd door die zalen,
Waar het heldre licht zoo glanst?

- Dat 's de vraag niet, spotziek meisje...
Zeg mij, vindt gij zoo'n genot
In den praat dier malle jonkheid,
Die met echte liefde spot?

- Grootje, speet me ook, in uw jonkheid,
U geen bloemkens op de mouw;

En sprak niemand u van liefde,
Grootje, vóór uw echte trouw?

- Dat 's de vraag niet! Zeg mij liever...
O, begrijpt gij het dan niet?
Dat die dwaze zotternijen
Steeds verkeeren in verdriet?

- Mocht gij zoo het ondervinden,
Lieve grootje? Had de vreugd
Zoo een stuursch en barsche wezen
In uw frissche, prille jeugd?

- Dat 's de vraag niet! - Laat mij spreken:
Denkt gij, meisje, dat altijd
U de vreugd zal vergezellen
Op uw laatren levenstijd?

- Grootje, zeg, is 't lang geleden.
Dat gij dat zoo goed verstaat?
Wist gij 't reeds in uwe jonkheid?
Kwam die kennis vroeg of laat?

- Zij kwam laat, en 't is een jammer;
Had ik 't vroeger zoo verstaan,
Ik had zeker, in mijn leven,..
Minder malligheid gedaan...

- Grootje, 'k zal uw voorbeeld volgen,
En zoodra ik wijsheid leer,
Zeg ik vaarwel aan het dansen
En ik doe geen dwaasheid meer!

Het verlaten meisje.

Lieve kindje, gij, mijn trooster
En te zaâm mijn harteleed,
Ach! heb nooit het hart uws vaders;
Want uw vader was ons wreed.
Hij, hij liet ons, de verrader,
Aan verachting blootgesteld,
Aan den spot ten prooi gegeven
Van der wereld laf geweld.

Ach! hoe strelend, hoe verleidend,
Hoe betoovrend was zijn taal,
Toen hij zwoer, met vurige eeden,
Eens te worden mijn gemaal!
Hoe ontroerend was zijn sprake,
Als hij op mijn kloppend hart
Rusten mocht, bij warme kussen,
Sprak van zijne liefdesmart.

Ach! hoe schoon was hem het aanzicht,
Hoe ontvlamde hem het oog,
Als 't zich in mijn oog mocht spieglen
En hij smeekend voor mij boog...

En wanneer zijn gloënde lippen
Nederzegen op mijn mond
En 't gevoel mij 't hoofd verwarde,
En de liefde mij verslond.

O dan dacht ik niet, onnoozle!
Dat zijn lonk was valsche lach,
Dat hem logen op de lippen

En verraad in 't harte lag!..
Liefste kind, gelijk uw vader.
Wees van aanzicht schoon als hij;
Doch heb nooit zijn valsche ziele,
En blijf van verraden vrij!

Aan de rijken.

Er is in huis noch brood noch vuur;
't Is koud en 't leven is zoo duur,
Mevrouwen en mijnheeren!
O, lenigt toch der armen lot,
Het geven is zoo'n zacht genot,
En 't is 't gebod des Heeren.

O, denkt, wen gij uw schatten telt
En al dien rijkdom, al dat geld
Zoo kwistig moogt verteren,
Dat God u al dit goed en goud
Voor 't weldoen slechts heeft toevertrouwd,
Mevrouwen en mijnheeren!

O, denkt, wanneer ge in 't eetsalet
U aan het maal hebt neêrgezét
En niets daar moet ontberen,
Dat duizend broeders, zonder brood,
U klagen hunnen harden nood,
Mevrouwen en mijnheeren!

Gedenkt, wanneer gij, vrij van leed,
Zoo volop uw bekomsten eet
En 't smaaklijk mocht verteren,
Dat in uws broeders ingewand
De honger wroet met gloeiend hand,
Mevrouwen en mijnheeren!

Gedenkt, wanneer ge in 't warm vertrek
U koestert, nimmermeer gebrek
Aan kolen hebt of kleëren,
Dat andren bibbren van de kou,
Half naakt, en zonder vuur, mevrouw!
O, geeft een aalmoes, heeren!

Gedenkt hier bij 't muziekgeschal
Van 't glansend, weeldrig winterbal,
o Juffers, jonge heeren,

Dat daar een akelige toon
Zich opdringt uit des armen woon
Tot voor den troon des Heeren.

Gedenk, mevrouw, wanneer gij fier
 Uw dochters lossen, eedlen zwier
 Hoort roemen en vereeren,
 Hoe de arme moeder lijden moet,
 Wen zij haar kind, haar eigen bloed
 Van honger ziet verteren.

Mijnheeren, o vergeet het niet,
 Wen gij uw kroost zoo schittrend ziet
 Uw hoogmoed nog vermeëren,
 Hoe de arme vader weent en lijdt,
 Wanneer zijn kroost om eten schreit,
 Om vuur of warme kleëren.

Gedenk het, rijke, wien de pracht
 Hier zoo bestendig tegenlacht,
 Dat eens het lot moet keeren;
 Dat de arme, ontheven van de pijn
 Der aarde, u eens gelijk zal zijn
 Voor 't strenge recht des Heeren.

En hebt gij dan geen goed gedaan,
 Liet ge ongetroost den arme gaan,
 Gaaft gij hem brood noch kleëren;
 Dan daagt hij u voor 's rechters stoel -
 En God blijft, op zijn beurt, u koel;
 Gij voelt de wraak des Heeren.

O, schenkt den armen brood en vuur:
 't Is koud en 't leven is zoo duur,
 Mevrouwen en mijnheeren!
 O, lenigt toch der armen lot:
 Het geven is zoo'n zacht genot,
 En 't is 't gebod des Heeren!..

Drinklied.

Wie 't leven haat en feesten vlucht,
 Ontvliè gerust ons zij',
 Wij drinken, zingen, zijn verheugd,
 Ons hart is zonder lij!

De wijsgeer droom' zooveel hij wil
 Aan 's werelds onverstand;
 Wij luistren niet naar zijn bedil
 En volgen onzen trant.
 Hij schimpe maar zoo hard hij kan
 Op onze zottigheid;
 Wij lachen al zijn wijsheid uit:
 't Is alles ijdelheid!
 Wie 't leven haat en feesten vlucht, enz.

Dat de geleerde lettren eet'
 En mijmer' dag en nacht,
 Op muffen boek en perkament

En nimmer vroolijk lacht.

Dat hij, nog jong, het zwierig haar
 Doet grijzen voor den tijd;
 Wij lachen zijne studie uit:
 't Is alles ijdelheid!
 Wie 't leven haat en feesten vlucht, enz.

Hij domple zich de liefdezot
 In 't zoete van de min;
 Wij drinken 't schuimend druivensap
 Bij volle teugen in.
 Wij lachen met wie zuchten loost,
 Met wie zijn liefste vrijt;
 Wij lachen die comédie uit:
 't Is alles ijdelheid!
 Wie 't leven haat en feesten vlucht, enz.

Siska.

Zoo zuiver als een lelie,
 Zoo geurig als een roos,
 Zoo schoon als beï die bloemen
 Bij haren morgenbloos;
 Zoo zuiver, schoon en geurig
 Was lieve Siska ook:
 En, zie, die reine schoonheid
 Vervloog zooals de rook.

Slecht één gebrek had Siska:
 Zij minde valschen schijn,
 Zij schaamde zich hare ouders
 En wilde een juffer zijn.
 Zij wilde schoone kleeren
 En goud en ijdele pracht;
 En, om te kunnen pronken,
 Heeft zij de deugd veracht.

Een jongling uit de buurte
 Beminde haar oprecht
 En was met gansche ziele
 Aan 't meiske vastgehecht.
 Maar Siska wou geen werkman,
 Geen armen burgerszoon;
 Zij droomde aan groote heeren
 En aan een rijke woon.

Dat stond zoo klaar te lezen
 In haar blauwkleurig oog,
 Zoo klaar, dat jonker Springers
 Er zich niet aan bedroog,
 Hij sprak haar van zijn liefde,
 Zijn gloënde minnesmart;
 En Siska, als betooverd,
 Verpandde hem heur hart.

Hij gaf haar schoone kleëren,
 Hij sprak van diamant
 En duizend ander dingen,
 In zijnen minnebrand.
 En voor die ijdelheden,
 Vergankelijke vreugd!
 Schonk Siska hem hare eere,
 Haar onbevleete deugd...

Zij viel, de schoone bloeme,
 Vertrappeld in het zand;
 De jonker was verdwenen
 En Siska bleef in schand,
 Versmaad van die haar kenden:
 Slechts knaging, naberouw
 Zijn thans haar eenge vrienden
 En blijven haar getrouw.

Studentenlied.

Heisa! heisa!
 Vrienden, den beker geheven,

Heisa! heisa!
 Wij rollen of vliegen door 't leven!
 - De wijsheid houdt, in kruik of kan,
 Op d'effen boôm zich schuil;
 Hij, die het glas niet leêgen kan,
 Blijft eeuwig slechts een uil.

Heisa! heisa!
 Vrienden, den beker geheven.
 Heisa! heisa!
 Studenten alleen kennen 't leven.
 - Zij halen, met den vollen stoop,
 De wijsheid uit het vat,
 En zijn gestaâg, door zoete hoop
 Naar wijsbegeerte, zat.

Heisa! heisa!
 Vrienden, den beker geheven.
 Heisa! heisa!
 Studenten verblijden het leven!
 - En wordt student dan eens dokter
 Of praatziek advokaat,
 Dan schrijft hij 't volk recepten voor
 Of pleit het goed en 't kwaad.

Heisa! heisa!
 Vrienden, den beker geheven.
 Heisa! heisa!
 Recept en adviezen doen leven.
 - En maken, dat de zoete wijn
 Ons staêg voor de oogen stroomt,
 En men, tot beste medecijn,
 Zich immer wijzer droomt!

Antwerpsche matrozenzang.

Lustig op! o wakkre borsten!
 Zet de zeilen in den wind.
 Onze tocht reikt aan zijn einde:
 Mannen, moedig en gezwind!

Ziet gij daar dien toren de heemlen bereiken,
 Onwrikbaar staan als eene rots,
 In 't midden der rijke, prachtige gebouwen
 Der grijze Scheldestad zoo trotsch?
 Ziet gij hem het hoofd in de wolken gaan wasschen,
 Ziet gij hem, zoo fijn als een wip;
 Maar stevig als ijzer! - Die toren is, mannen,
 De mast van ons geboorteschip!
 Lustig op! o wakkre borsten! enz.

Wend, stuurman, met ijzeren handen, den steven
 Daar ginds naar de oude reuzenstad.
 Daar wachten ons broeders, daar wachten ons vrienden,
 Daar staren zij op 't Scheldenat.
 Daar klopt hun het hart reeds van zalige weelde,
 En ons ook, ons klopt ook de borst...
 Op, mannen, op! reppen wij nog eens de handen!
 Voor 't lest nog het zeil eens getorscht!
 Lustig op! o wakkre borsten! enz.

Mijn verstand.

'k Hoor op kunst en vrijheid roemen,
 Wetenschap en diep verstand;
 Mannen ken ik met heel hoopen,
 Die veel eer doen aan het land,
 Mannen, die van zich doen spreken,
 Staan bekend de wereld door. -
 'k Kan die mannen goed verdragen
 En ik heb er eerbied voor.

Maar, o zeg mij, lieve meisje,
 Waartoe dient mij toch de kunst?
 'k Heb er toch genoeg bezeten,
 Om te winnen uwe gunst.
 'k Schilder geene kunsttafreelen,
 'k Ken geen toonkunst - melodij;
 Maar ik heb uwe engelenbeeltnis
 En uwe zachte stem er bij!

'k Heb nooit wetenschap bezeten,
 De geheimen der natuur
 Bleven steeds voor mij geheimen;
 Maar der liefde zalig vuur,
 Dat toch mocht ik diep gevoelen,
 Dat, dat hebt gij mij verklaard,
 En dat, meisjes, is de diepste

Wetenschap toch op onze aard.

Wijsheid! - 'k Wilde ze altijd zoeken
 Waar ik haar toch nimmer vond.
 'k Heb 't het eindlijk opgegeven,
 En ik hoorde ze uit uw mond.
 Wen uw lippen op mijn wangen
 Drukken eenen warmen zoen,
 Kan ik 's werelds hoogste wijsheid
 In dien enklen kus bevroên!

Diep verstand! - Waartoe zou 't dienen?
 't Koelde mogelijk onze min;
 Want, ik hoorde 't meermaals zeggen:
 Diep verstand maakt kouden zin.
 Mij wordt ook verstand gegeven,
 Liefste, wen ik uwe hand
 In mijn warme hand mag drukken
 En de min me in 't harte brandt.

Liefde, meisje, dat is wijsheid,
 Dat is wetenschap en kunst,
 Al wat schoon is op de wereld,
 Groote roem en hooge gunst.
 Blijven wij die zaalge liefde
 Slechts betrachten op deze aard:
 Buiten haar is alles ijdel,
 Nietig, nutloos, zonder waard'!

Lustig leven.

Laat des levens schuitje varen,
 Laat het varen ongestoord.
 Is de tocht niet altijd gunstig,
 't Schuitje vaart toch immer voort.
 Hoe het roer of zeil zich wende,
 Hoe de wind is of de tij:
 Zachte koelte, ruwe stormen,
 Alles. alles gaat voorbij!
 Lustig zij ons leven!
 Eeuwig zij ons jeugd.
 Moed verkort de ellende
 En verlengt de vreugd.
 Laat het schuitje varen,
 Varen ongestoord;
 Trots orkaan en winden
 Gaan wij altijd voort.
 En wanneer wij 't einde naadren,
 Dan, dan strijken wij de vlag;
 En de dood ziet op ons wezen
 Slechts een gullen blijden lach.
 Vroolijk vliegen wij van de aarde
 Tot bij 's hemels huisgezin,
 Dat verheugd in koor zal zingen:
 Laat die lustge knapen in!
 Lustig zij ons leven! enz.

België's vrijheid.

Op, mannen, op! het geldt ons land,
 Het land der vrije Belgen!
 Wien vrijheidsvuur in 't harte brandt,
 Die trede toe en leen' de hand
 Om vreemden te verdelgen.
 Want onze moedergrond blijft vrij!
 Dat zingen en dat zweren wij!

Wie vrijheid list of lagen legt,
 Dien moge God behoeden;
 Want Belgen vreezen geen gevecht;
 Hun vuist verbreekt wat laf en slecht
 Op onzen grond durft woeden,
 En Belgenland blijft eeuwig vrij!
 Dat zingen en dat zweren wij!

Geen dwingeland kan op ons grond
 Onstrafbaar zich vertoonen;
 En bukke heel het wereldrond,
 Ons vaderland blijft waar het stond,
 En hier blijft vrijheid wonen!
 De Belgen blijven vrank en vrij:
 Dat zingen en dat zweren wij!

De vrijheid is ons grootste goed,
 Het erfdeel onzer vaadren;
 Zij zegelden haar met hun bloed,
 En wij, wij voelen nog dien gloed,
 Dien heilgen gloed in de aadren.
 Wij leven en wij sterven vrij:
 Dat zingen en dat zweren wij!

EINDE VAN HET DERTIENDE DEEL.